Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Gedichten van Joachim Oudaan : noit voor dezen in 't licht gezien

https://hdl.handle.net/1874/203694

GEDICHTEN

VAN

JOACHIM OUDAAN,

NOIT VOOR DEZEN IN 'T LICHT GEZIEN.

Uitgegeven door

H. K. POOT.

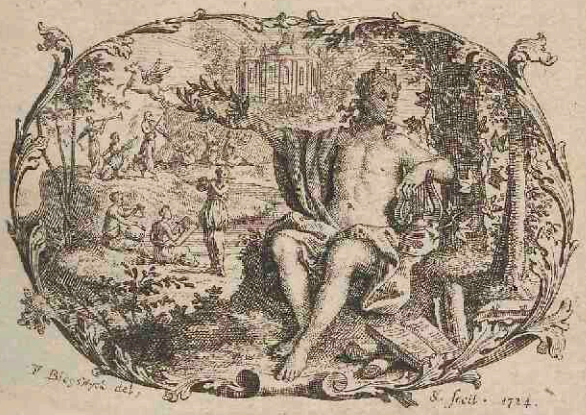

Te DELF

By *REINIER BOITET*,

MDCCXXIV.

H. K. POOT

AENDEN

LEZER.

HEt komt u misschien al wat vreemt voor, beminde Lezer, dat gy u thans door ons ziet aenbieden een' bondel van Gedichten, gestelt door JOACHIM OUDAEN, wiens rymstukken gy mogelyk gewaent had geheel te bezitten in de vyf Boekdeelen, voorheene daervan gemaekt en uitgegeven. Maer het is zulx, dat men onder des Dichters vrienden, die licht van het drukken onkundigh zyn

geweeſt, of door afweezigheit of verzuim, gelyk het ſomtyts gaet, onmagtigh om de Gedichten die onder hen berufften, nevens de andere, ter drukperſſe te ſchikken, met geen geringe moeite nogh deze gevonden heeft. Die hier de beſte hant aen gehouden, en deswege de meeſte eer aen verdient heeft, is de Heer Jan Oudaen, onzes Dichters broederlyke zoons zoon, myn byzondere vrient en weldoener, wien de koophandel, dien hy met roem en geluk dryft, zoo zeer niet verbint, dat hy daerdoor het betrachten der edele wetenſchappen en letteren van beleefthei zoude kunnen vergeten. Dees, zeggen we, door een edelmoedige liefde tot zyne voorouders aangezet, en yverende voor de eer en gedachtenis van den naem zyns vermaarden Outooms, heeft niet kunnen dulden, dat dus een aanzienlyk getal der blyken van 's Dichters wysheid in vergetenis zoude begraven blyven. Zoo dra hy dan deze overblyffels in zyn beſtier zagh, deed hy my de eer van ze myner zorge aen te bevelen: en ik moet bekennen dat ze my zoo raſch niet in handen vielen, of men heeft ze aenſtonts der drukperſſe en den dagh waerdigh geoordeelt, zoo wegens hunne waerdy zelve, als om de beminners van OUDAENS Poëzy geene vruchten van dit vernuft te laten ontbeeren. Men weet hoe node een recht liefhebber gebrek lydt aen de gedenktekens van een overvliegend verſtant, en dik-

dikwyls, vooral in Schilder- en Dichtkunſt, groote moeite en koſten aenwendt om zelf de jeugdelyke Kunſtwerken van groote geeſten magtigh te worden. Doch dit zy gezeit zonder eenigh opzicht op het tegenwoordige Werk, waerin wy u verzekeren kunnen, dat geene blyken van 's mans onervare jongkheid of ſuffenden ouderdom te vinden zyn. Indien echter de Dichtſtukken, gelyk het in de werken der allerberoemtſte Poëten gaet, u niet overal even behaeglyk mogten voorkomen; wat wonder? de dichters hebben hunne luimen. Met groote moeite zal men ſomtyts iet ſchryven, dat in aerdigheit zal moeten wyken voor een ander gedicht van de zelve hant, met weinigh of geen' arbeit altoos, ter neder geſtelt. Zoo veel verſchil is 'er in de tyden, en geſteltenis der harſenen. Oordeel echter hier noit te voorbarigh; want het geen in dit, gelyk ook wel in 's Dichters andere Werken, eenigerwyze duiſter of vreemtachtigh mogt ſchynen, is een gevolg van zyne diepe outheitkunde, waervan zyne Roomſche Mogentheit kennis draegt, en die hy dan ook dikwyls in zyne Gedichten laet beſpeuren, als wonderſpreuken voor de onkundigen. Hoe het zy, maek ſtaet dat deze Gedichten door JOACHIM OUDAEN gemaekt zyn, die door de kunſtkenners altyt onder de vermaertſte Poëten van Nederlant getelt is. De Heer David

van Hoogſtraten, dat helder licht van tael- en dichtkunde, noemt hem in de Voorrede van zynen vertaelden Fedrus *een krachtigh Dichter.* Elders zeit die beroemde man, wiens oordeel wy hier voor veelen doen gelden:

Wat rykdom is ook op te garen

Uit al het dichtwerk van Oudaen,

Met geur van wysheit overlaên!

In welk eene achting zyne kunſt doorgaens gehouden zy geweeſt, blykt ook uit den gemeenzamen omgang, dien luiden van letteren geduurigh met hem hebben onderhouden; onder welke ſommigen niet zouden ontkennen een goet deel hunner wetenſchappen aen hem ſchuldigh te zyn. Doch zie hierop de beſchryving

van

van 's mans leven, fierlyk geftelt door de begaafde pen van den pas genoemden Heer Hoogftraten. Dit dan van den Poëet en zyne Dichtkunft in 't gemeen gezeit zynde, komen wy weder tot de Uitgave van dit Rymwerk, waervan, om u geene verkeerde gedachten te geven, wy dit nogh te zeggen hebben: De Gedichten die dezen bondel uitmaken, zyn, gelyk we voorheene al toonden, noit in openbaren druk uitgegeven, en zouden derhalve te vergeefs gezocht worden in de voorgaende verzamelingen en uitgaven, indien men alleen uitzondere een eenigh gedicht, dragende den naem van *Spraekverbeelding der Stadt Delf*, welk dichtftuk wy, naerdien het niet dan zeer gebrekkigh in de voorgaende poëzy van Oudaen gevonden wort, volgens des Dichters eige hantfchrift, hier geheel hebben bygevoegt, niet meenende des aengaende in eeniger maniere te zondigen tegens den eigendom der vorige Uitgevers of Drukkers. Buiten dit gemelde Gedicht, ziet alles wat wy hier ten beften geven voor d' eerfte mael het algemeen licht. Wyders hebben wy zorg gedragen, dat de Liefhebbers dit als een zesde Deel, nevens de andere op eenerlei groote kunnen hebben. Dit was het dat ik fchuldig meende te zyn, u vooraf te berechten. Lees met luft, bedank de zorgvuldigheit van den Heere Jan Oudaen, eer

JO-

AEN DEN LEZER.

JOACHIM OUDAENS naem, neem onzen arbeit in 't goede, en vaer wel.

In Delf den I van Slagtmaent
MDCCXXIII.

STAATS-

STAATS-
GEVALLEN.

Vreede- en Huwelyks-Verbond

Tuſſchen de Grootmachtigſte

MONARCHEN van CHRISTENRYK

FILIPPUS DE IV.

KONING van SPANJEN,

E N

LODEWYK DE XIV.

KONING van VRANKRYK.

Illæ autem, paribus quas fulgere cernis in armis,
Concordes animæ nunc.

VOOR-SPRAAK.

OF iemand vreemd mogt vinden,
Wat dat my kan verbinden
Te zingen van de Vree
Die 't Franſch' en Spaanſche zwaard verzegelt in (de ſchee;
Daar ik my niet liet hooren,
Wanneerze wierd gebooren,
By 't Munſterſche Verbond
In 't Spaanſch' en Staatſch gebied op Nederlandſchen grond:

d'Ontworpene gedachten
Liet by my leggen wachten
't Verwachten, vol van hoop,
Op d'Algemeene Vree van 't Chriſt-genaamd' (Euroop;
Om dat de Chriſte Vorſten
(Zo 't ſcheen) de wapens ſchorſten,
En deden, dag aan dag
Den handel gade ſlaan op 't groote Vree-verdrag:
Dan zouw het vrede wezen
Van 't eind der Portugezen,
Door 't Spaanſch' en Franſche ryk;
Door Duitſlands meenig oord en omgewroete (wyk;
Door 't Noorden, ruw van holen;
Tot daar de grens der Polen
Zich aan den Tartar ſtoot;
Waar mee de Vrede reikt' in d'and're werelt- (kloot:
Dan dacht ik uit te breken
Met eenig vreugde-teken,
En had den mond vol lof,
Tot dat de Zegezang bereike hof aan hof:
Maar dus verzwond, eylaci!
Die lang-verwachte ſtaci,
Wanneer zich al geheel
De bloed-bazuin verhief op 't Franſch en Spaanſch (krakkeel:
Ay, dacht ik, dolle krygers,
Als luperden en tygers,
Is 't niet genoeg gewoed?
En ſtoot gy dus verdwaaſt die zege met den voet?
En queekt gy zulke plagen,
Dat blyve God te klagen!
Toen ſmeet ik al 't papier
Dat op de Vrede wagt, uit onluſt, in het vier:
Maar nu die grote Kronen
Zich meerder voegzaam tonen,
Waaruit veellicht, hierna,

Door

Door 't ganſche Chriſtenryk, de Vree te wachten ſta;
Kan my die ſtof bekoren
Ter neiging als te voren,
Om met verheugden geeſt
Te ſtappen op het ſpoor van 't grote Vrede-feeſt:
Om keurig aan te merken,
Hoe alle ſtoffen werken
Tot ſlechting van 't geſchil
(Zelf ook door ſtrydigheên) wanneer 't de hemel wil.
Gy, wien in uwe dagen
De Vrede kan behagen,
Geef myne luſt verlof,
Wanneerze ſtoffe neemt aan zulk een Vrede-ſtof.

Vrede- en Huwelyks-Verbond &c.

ZO komt zich eind'lyk dan die blyde dag vertoonen,
Die van 't vereenigen der glorirykſte kroonen
En Vorſten van Euroop, de zeek're tyding draagt
En van het grote werk al juichende gewaagt!
Van 's Konings huwelyk en koningklyke Vreede;
Die nu de droeve Euroop, op hollen buik getreden,
Gods-jammerlyk geſleurt, beklad van brein en bloed,
Met hoopeloze hoop al hygend zag te moet:
Koom, vorſtelyke Vrouw, die vreugde moet u treffen;
't Zal my geoorloft zyn myn boezem te verheffen,
Te zingen zeegelof, en met ontſloten mond
Te juichen op het heil van 't koningklyk verbond.
Nu zag zich 't Franſche Ryk beſtendigt, en geſteeven

Door jeugde van *Louys*, een Vorst *van God gegeven*;
Des groeide hare moed op 't groeijen van den Vorst,
En met zyn jeugd ontstak de moed hem in de borst,
Na dat zyn goed geluk te boven was gekomen
Het schokken op den draf der half-ontrukte toomen,
In 't Ryks-beslag, waarvan Condé den teugel hiel
Na dat het Ryk te met in smeulend' onlust viel;
Doch deeze, balling's Lands, en uit zyn erf verdreeven,
Krygsmoedig, steef de macht van wien hy wierd gesteeven:
Dies scheen voor Lodewyk en zyn getintelt hof,
Of geen gerechtiger of geen gereeder stof
Om zegenhaftig 't hoofd met wapenloof te cieren,
Een dikken bladerbos van palmen en laurieren,
Dan, blank in 't harrenas, de Spaansche mogentheid
Te dagen op 't geding van 't noyt gesleeten pleyt:
Van zulken drift gevat, bezet van hoofsche stypers
En van den purp'ren Prins, de schranderste aller stypers,
Ten burrig uit getreên, zag op de Nieuwe-brug
Hoe 's Grooten Henrix beeld, van koper, op den rug
Des koop'ren kleppers praald', wel ruim zo groot als 't leven,
Om 's Vorsten heldendeugd verdienden roem te geeven.
Hoe (zeyt de Vorst, en zucht) zal Grootvaars heldenaard
Alleene waardig zyn een koopren beeld en paard?
Zyn kryghs-deugd, ik beken 't, blonk als een heldre starre.

Wan-

Wanneer hy, wettig erf des ſchepters van Navarre,
Hoewel zyn recht ontzeyt, zich manlyk heeft gered,
En zo de Franſche kroon zich op het hoofd gezet:
Maar hechte hy, als Filip, de ryken aan elkander
Dat niets te winnen bleef voor eenen Alexander?
Heeft hy dien roem behaalt van ſtof en bloed begruiſt,
En zoud'ik, byna met den ſchepter in de vuiſt
Geboren, moedeloos myn fiere jeugd verſlyten?
Noch zo niet; dat het ros leer op den teugel byten;
'k Wil Grootvaar op het ſpoor nazetten, 'k wil voortaan
My quyten, om als hy in koop'ren praal te ſtaan.
Dus ſprak de Majeſteit van enkel vuur ontſteken;
De Kardinaal ſtaat ſtil, en grimlacht op dat teken:
Zo ſtaat het jonge paard onkundig van het juk,
Op 't ſteken der trompet, wanneer 't van eed'len tuk
Een grilling voelt door 't lyf, het ſnoeft met neus en ooren,
Maar ſpat gelyk een vuur op 't prik'len van de ſporen:
Gelyk de Ryks-raad dus dien moed noch ſterker noopt.
Manmoed'ge, die op 't ſpoor van Groovaars daaden loopt,
Hoe aard gy na den ſtam waaruit gy zyt geſproten!
Zo kent men't edel bloed van Henderik den Grooten,
Die fier vooruit gerukt, geruſt en bly te moe,
Met afgeſtroopten kling zette op zyn vyand toe:
Zo is met eeuwige eer een koop'ren beeld te halen;
Zo zag het oude Room' haar Cezars zegepralen,

Door haar gevreesde vuiſt en wakk're wapentrein:
Zo zit Aurelius, noch heden, op het plein
Van 't Kapitool te Room, in zynen koop'ren zadel;
Die in zyn mogentheid, beſtuuwt van Roomſchen adel,
De wereld overheerſcht', des zyn gedachtenis,
Door 't heerlyk merk van eer, niet min als eeuwig is,
Nu vyftien eeuwen lang van alle ramp beſtreeden
Door oorlog, roeſt en breuk: gy, poog hem na te treeden,
In glory, in gebied: o Koning 't ſtaat u vry
Te ſtaan naar onbepaald' en eeuwig heerſchappy,
Te ſtappen op den troon ten Keizerdom verkoren,
Uws Grootvaars eigendom, gy zyt 'er uit geboo-ren:
Geheel de wereld weet, hoe 't Griexe Keizerdom
Uit onvermogentheid zich vond genooddrukt, om
Te ſlaaken ryk aan ryk, des gaf z' in 't eind ten beſten
Aan woeſten overlaſt, den ſchepter van het Westen:
Van d' afkomſt van Pepyn, die Karel die zo groot
Van naam en daaden was, ontfangen in den ſchoot;
Gehandhaaft met gezag, en moogende verdadigt,
Die met genade en gunſt de volk'ren begenadigt,
En, rechterarm des Ryks, vertoonde d' eed'le zwier
Des dubb'len Adelaars in zyne veldbanier:
Dees reikte zynen Zoon, en deze weer den zynen,
De ſchepters, daar Euroop de glori van ziet ſchynen,
Van Room, van 't Duitſche Ryk, en 't Franſche Leliryk;
Hoe wel de Kinderen van Ceſar Lodewyk El-

Elkandre haatig zyn, en met hun Vader twiſten,
Dat kon de glans van zyn beſtaafde macht niet quiſten;
In zo volkomenheid, dat zelf de Roomſche Stoel
Moeſt volgen in haar keur het Keizerlyk gevoel,
En dikmaal zich den Paus demoedig onderwerpen,
Om niet die Majeſteit in onluſt op te ſcherpen;
Zo heeft dan met de Kroon, de Kroon met haar gepraalt,
O Vorſt, de ry, waar uit uw' wettige afkomſt daalt:
En zouw u iemands liſt en averechtſe wetten
Ontzetten van die Kroon, daar moet g' u tegen zetten,
't Is lang genoeg den baas by Ooſtenryk geſpeelt,
En ſchoonz' u by de keur der Vorſten word misdeelt,
Dat 's haatelyke dwang; ontrukſe d'Ooſtenryker
Al ſtondz' hem op het hoofd zo vaſt, gelyk een ſpyker
Gehecht is in een muur: daar nu in 't tegendeel
By 's ouden Keizers dood een eerelyk krakeel,
Van wapenkracht geſterkt, den uitſlag kan doen neigen;
Totteken dat de keur gegunt word, maar geen eigen
Aan Ooſtenryk behoort; 's Ryks-vorſten, 't Zevental
Zal 't dienſtig zyn, om, by verandring van geval,
In haar byzonder nut verandering te wachten,
Ten minſte, ſchyn in keur van onbedwonge machten:
Ook zult gy d'eerſt niet zyn die zullix dart beſtaan,
Uw' voorzaat Lodewyk ſtond Maximiliaan
Met voordacht in de licht, en zonder te verbloemen

Liet zich van Hof en Volk den andren Keizer noemen;
Ook achte 't Vorſt Francois een onverzetb'ren hoon,
Voer Karel in den ſchild, en vloog hem in de kroon;
't En deed' een ſlinxen ſlag hy hadz' hem afgeſmeeten:
En zo het ſtaatgeheim uw's Grootvaars ſtond te weten,
't Geen in zyn hart verborg die grootſ' en dapp're Ziel,
Toen zyne Duitſche tocht een's moorders mes weerhiel!
(Na dat de Koning vraagd', wat dat men uit kon rechten
Met eene macht te veld van vyftig duizend knechten,
Braaf uitgeruſt, en voorts een kamer vol geſtouwt,
Een ſpies-lang in 't vierkant, met piſtolette goud;)
Vorſt Rudolf had veellicht een harden neep geleeden:
't Sta dan den nazaat vry die Vad'ren na te treden.
Of eert gy heiliglyk, zo veel 't ontzag belangt
't Orakel van den mond daar Chriſtenryk aanhangt?
Gy kunt het als zyn zoon in 't geeſtelyk wel hooren,
Maar in het weereldlyk laat u niet ringelooren:
De zelve Lodewyk, uw' Grootvaar groot van moed,
Te reeknen na den naam, ſchoon buiten ry van 't bloed,
Dreef 't hoofd van Rome toe, al kond' hy 't no verzwelgen
(Zyn munt getuyght het noch) *'k Zal Babels naam verdelgen*;

Mits

Mits hy den wapentocht op Sforſa tegenſtond;
En, wat Milaan belanght, door heymelyk verbond'
En toeleg, hem de macht zocht uit de vuiſt te wringen:
Ik zie, o Vorſt, van ſpyt u 't bloed in d' aad'ren ſpringen,
Op 't noemen van Milaan; ja, Napels en Milaan,
Navarre, Vlaanderen, 't moet t' uwen zeggen ſtaan,
En is 't uw eygen goed het volleg uw gebooden,
En lyd men 't in de hand eens anders? dat 's te ſnode!
Dwing Spanje dat het ſlaak het geen u toebehoort,
U ſchort het aan geen macht, beveel maar, ſpreek het woord,
Zo zienwe duyzenden gewapenden verſchynen,
De Landen omgekeert, de ſteeden tot woeſtyner,
Op dat en d' onderdaan en uwe vyand leer
Hoeveel de macht vermag van een getergden Heer:
Of ſuft gy, hoe uw macht van beidezyds te wenden
Gins ſtaan de Zweden, zit dat huurpaard op de lenden,
Smyt dien behoeftigen een brok maar in den bek,
Zo zweert hy op uw punt, zo trapt hy op den nek
Verwanten, vrinden, bloed, verbonden, woord, en eeden;
Geen reeds gereeder ſtof dan reeds gereede Zweeden:
Was d' andere Guſtaaf gemoedight, om recht aan Recht toe, langs Appennyn, op Roome los te gaan,
Waar hem den tocht gevergt, en hielp hy 't ryk aan 't hollen,

Quan-

Quanſuys een reed'lyk Vorſt, wat zal Guſtaaf den dollen?
Schend die den Keyzer op; ruk voorts uw' macht te zaam,
Verdeelze wederom in benden, recht bequaam
Om tevens en Milaan en Vlaanderen te dwingen;
Taſt Holland in het hart door ſcheeps-bekommeringen:
Offchiet dit noch te kort? gy kent den Ryxvoogd, die
En inheemſch en uitheemſch heeft onder zyne knie,
Die zo veer alle macht en wetten is ontwaſſen
Dat geene mogentheyd meer aan zyn ſtok durft baſſen;
Hy doet het geen hy wil, en wil het geen hy denkt:
Begeert gy zyn verbond, ſchoon 't d' eer een luttel krenkt,
Dat zenuwt uwe macht; dat aanzicht met twee blikken,
Die koop're troni dient om heyren af te ſchrikken,
'k Wed dat zyn yz're vuyſt, viert gy het ros den toom,
De Vlaamſche ſteeden ſchud als vygen op den boom;
Dan zult gy met gemak, en zonder lang krakelen,
Als een gereeden buyt de Nederlanden deelen;
Hy, met die eer verkuyſt, zal heeten uwen Neef:
Zie Koning hoe men dus ten top van glori ſtreef!
Dan zienwe Lodewyk, door overwicht van zwaarde,
By Henryk, ſtatelyk, op ſteygerenden paarde.
Dus ſprak de Kardinaal, de koning hoorde 't aan,
En trappeld' als een ros dat langer niet kan ſtaan,

Maar

Maar op den breidel byt, en moedig is met brieſſen,
Nu wenſcht hy bus op bus, en ſpieſſen tegen ſpieſſen,
En eene oorloghs-macht van paarden, zo gezwind
Als wierdenz' aangevoert op vleugels van den wind;
Maar hard en bars met een, als om met koop're voeten,
Door alles door en in te trappen en te wroeten,
Als paarden van Pont-neuf: 't geld Vlaand'ren 'tgeld Milaan,
Het hatelyk verbond met Engeland vanght aan:
Mardyk luyd Duynkerk' in, langhs welke brug men dwingen
In eenen zomer ziet Aat, Jipre, Grevelingen,
Bourborg en Oudenaarde, en anderen nevens haar;
Gent, Brugge lyden laſt, zelf Bruſſel loopt gevaar.
Hiertuſſchen kruypt de kreet van vyanden, van vrinden,
Van krygs-verdrukten, en vooral van Roomſch-gezinden,
En onderdanen 's ryks van Vrankryk, in elx oor;
Aan wond'ren van geheim; ten hemel; eind'lyk voor
d'Ontzagtb're voeten van Louys: hoe! zeggen d'Eerſten,
Is dit hy die zo korts met lof en glori heerſte?
En ſtaaft hem nu 't verbond, beluſt op moord en roof,
Die vyand zelf van hem, van God, en van 't geloof?

Of

Of heeft hyz', om de gunſt van d'eerſte, bey verzwooren?
Ach! zucht de vriend, en denkt, de Staatzucht heeft geen ooren;
Waar ſchort het, dat zo haaſt de Franſche moed vergeet
De Engelſch' overlaſt, en 't toegedreven leed,
Niet van voorleden tyd toen't grootſch geweld der Britten
Den Koning plag op't hart, 't volk op den rug te zitten,
Daar 't alles beefd' en boog, en Orleans alleen
's Ryks zetel ſtaande hiel, dat's jaren lang geleen;
Maar dat niet lang te rug, en eerze zich verdroegen,
De Britten Vrankryks vlag van zee en ſtromen joegen;
Ja boot en konings-ſchip onthaalden vracht en vlag:
't Is waar zy zyn uit nood getreeden in verdrag,
Maar kan de vrindſchap nu zo ſterk beſtendigt wezen?
Ja, Heere-boeken zyn te duiſter om te lezen.
Maar zy ellendige, die midden in den brand
Den val bezuren van 't beklaachlyk Vlaanderland,
Zy zuchten nacht en dag, zy ſchreijen ganſche plaſſen,
Men zouw, helaas! men zouw haar in haar traanen waſſen:
Het wichje, 't zuigeling, de vaderlooze wees,
Gaan nokken om wat broods; de maagd is dood van vrees;
De jonge manſchap ſmelt aan ſtaal en lood, aan rouwe

De

De met haar kindertjes gevluchte wedu-vrouwe,
Haar beenen beeven, 't hart dat breekt haar van verdriet,
Van vooren, daarze helaas! haar ſchaapjes overziet,
Van acht'ren, daarze haar vlek ziet ſmeulen, z' heeft geen nader
Dan traanen hemelwaards te zenden tot den Vader
Van wees en weduwen; haar tranen en gebeen
Die ſtygen opwaarts aan al vallenze beneen.
Maar zy, die 't Roomſch geloof verdadigen van harten,
Zy voelen hoe hen ſmert, 't geen and'ren niet kan ſmerten;
De Roomſche Vader zelf, om zulk een overlaſt
Bekommert, twyffelt of ook ſta zyn zetel vaſt;
Des pooght hy, om zyn Stoel, den Tyberkant te ſterken,
En ſtad en veſtingen met wal en buitewerken:
Tot minnelyk verdrag waar haaſt een bod geboon,
Maar ach! hy weet geen raad met zulk een ſtuggen Zoon.
De Franſche Geeſtlykheid beramen met vertooning
Den Alderchriſtelykſt'en oudſte Chriſten-Koning
't Hart te verſmydigen; en voor zyn Majeſteit
Gebogen voeren dus het errenſthaftig pleit:
Grootmoed'ge kan het zyn, ach Syre! is het moog'lyk!
Dat uw getoogen ſtaal helaas! al t'onmeedoog'lyk
Uw vyand achterhaalt; dat, feller dan barbaar,
Een Chriſtenkoning woed op Roomſche Chriſtenſchaar?
En winnend eene ſtad, vol katolyke panden,
Die ſtelt Gods vyanden en 't ketterdom in handen?

Ach

Ach Syre! zou het zyn dat zich niet roeren moet
In uwe beend'ren 't merg, in uwe aad'ren 't bloed
Gedaalt uit Lodewyk, uw' Grootvaar, dien godvruchtigen
(Die Sarazeenen plag te temmen en te tuchtigen,
En 't Heil'ge Land bezocht, om d'eer van 't Roomsch geloof,)
Wanneer uw oogen zien het Ketterdom den roof
Van Kerkcieraden, wars om iet gewyds te sparen,
Op stap'len op den grond der omgekeerde altaaren;
De drymaal-heil'ge dienst bespotten, ach! en zelf
Met een vervloekten galm ontheil'gen 't Kerk-gewelf!
Grootmachtige 't behaag, 't behaag u op te waken
Op 't bloed van Ludewyk, gy kunt het niet verzaken:
Of houd u meer een beul een dwingeland in toom,
Die tot zyn rykstroon heeft 't schavot van uwen Oom?
Al waar hy in 't bevang van zyn geraamt gezeten
Verdelght die uw' geloof, o Vorst, het hunne heeten,
En in het aanzicht schopt het Kooningklyk geslacht,
Schier tot het uiterste van brood-gebrek gebracht,
De Moeder, uwe Moey, de Zoonen, uwe Neeven,
Dus uit hun eigen Ryk gedrongen en verdreven,
Ontzeit men ook het uw', dat met zyn kryghsdeugd won
Hy die zo U als hen in eenen graad beston:
Grootmachtige 't behaag, behaag u op te waken,
Om God en menschen, of uw' Zeetel is aan 't kraken:
Verzaak den dwingeland, steek 't lemmer in de Herschee,

Herſtel den Godsdienſt, maak met Oom van Spanje Vree;
Verwerp den Vreemdeling in 't traden zo vermetel:
Door trouw en Godsdienſt veſtm' een onverwrikb'ren zeetel.
De Koning dus geraakt door reden van gewicht,
Voelt neepen in het hart, en ſtatig van gezicht
Vervalt in onruſt, en angſtvallig overweegen;
En vat te met een zaad, dat tot een klomp gedegen
Op d'eed'le deelen valt, niet zonder lyfs-gevaar,
Zulx de beweegingen van geeſt en lyf hier naar,
Tot ziekt' en heete koorts zich zetten uit te breken;
Een ongeruſte ruſt was nu 't onfeilbaar teeken
Door veelderlei gevoel en dwerrelend gedacht:
Na dat het uur genaakt' dat d'aangereede nacht
Hem noodight tot de ruſt, door 't ſuizen van haar vlerken,
En fluiſterende ſtilt'; maar ach! de zinnen werken:
By ongeruſten ſlaap verſchynt hem in den droom,
Hy zag, of 't ſcheen hem zo, hoe met geſchorten toom
Door d'opgeſpronge poort, en deuren wyd van boogen,
Zyn Grootvaar Henderik komt ſtatig aangetogen,
Zo als hy van metaal gebeeld ſtaat op de brug:
Het bloed verkruipt na 't hart, de geeſten worden vlug,
En hy die pas te voor op 't koop'ren paart wou klaveren,
Verſchrikt van 't koop'ren paard; het doet de vloeren daveren,
En klotſend met een bof verzet met eenen zwier,
Naar eiſch van 't ſtyf geſtel, de voeten alle vier;

In 't einde recht het beeld zich uit den koop'ren beugel,
En ſtygende te voet, langhs d'aangevatte teugel,
Staat aan het ledikant, en doet de lippen op,
En ſlaat, als 't koper doet op 't vallen van den klop,
Een bommende geluid, en zwellende van tooren,
Scheen d' ongeruſte Vorſt dit uit den mond te hooren.
Hier ſtaanwe Lodewyk, hier ſtaan wy in 't paleis
Dat ik in d'oorlog won, maar ſtandzaam maakte in peis:
'k Heb arbeid uitgeſtaan in traage en ſnelle tochten,
Lands-ſtroomen doorgewaad, en landen uitgevochten,
Veldſlagen afgewacht, en zo my zelfs gered;
'k Won ſteden in een tyd dat and'ren zyn op 't bed,
Der and'ren tafel-tyd was om op 't bed te ruſten
My tyds genoeg, wen niet, wanneer my 't ſlaapen luſte,
My ſlechts een ſchokkend paard wat oogenblikken gaf;
Spys nam ik korter in dan z'andre zetten af:
En daar maar iemand dreigd' en ik 'er lucht af ſchepte
'k Was in den ſtegelreep eer hy zich roerde of repte,
Dus heb ik my de Kroon verzeekert op het hoofd:
Maar noit zo zinneloos, en van verſtand berooft,
Als gy, my zelfs, myn naam, myn ryk, en ryks-vermoogen
Bloed-dronken ingebrokt aan eindloos oorelogen:
Al 't woeden der Guizards, door 't Heilige verbond,
Was 't maaxel dat alleen op Spaanſche voeten ſtond,

Om

Om my van 't wettig erf der Franſche Kroon t' ontzetten,
Door Parmaas Kryghs-bedryf en vliegende kornetten,
Wen Spanje ſchryven dorſt *Myn goede ſtad Parys*;
'k Heb alles overduurt elk op zyn tyd en wys,
En echter eindelyk myn ſtonde kunnen ramen,
Wanneer my d'oorelog of vreede kon betamen:
Ik ſloot met Spanje vreed', en al op heuſſchen grond,
Want zag wel dat geen kroon my meer te haalen ſtond;
Dien Leeuwenkop zo wyd de kaken op te ſparren,
Dat hy gedwongen ſlaak den ſchepter van Navarre,
Geloofme 't heeft wat in; veel eer, zyn laatſte beet
Is dood'lyk, ſchoon hy zelf naeu meer van byten weet:
Gy daarentegen zyt met Spanje bloed en magen,
En onder 't zelve hart ten naaſten by gedraagen;
Mevrou Tereſe zelf, de Spaanſche Ryks-Vorſtin,
Is dochter van myn kint de Spaanſche Koningin,
Gy Zoon van mynen Zoon erkent een Spaanſche moeder;
Zo huwden wederzyds een zuſter en een broeder:
Gy weinig tellegen van 't Koningklyk geſlacht,
Bei ſpruiten uit myn ſtam, wat uitkomſt of gy wacht,
Wat dolheid, Lodewyk, wat razerny, wat woede
Dryft uwe wapens aan op uw' en mynen bloede?
Ik haat, ik vloek uw' drift, uw' wapens, en uw' ſtaal,
Gy ſcheurt myn ingewand met elke zegenpraal,
Waar niet meer eerelyk een koningklyke vreede?
En zoud gy niet uw jeugd heltaartiger beſteden

In eenen wapentocht en oorelog van min,
Op zulk' een overſchoon' en blakende Vorſtin?
Het Spaanſche ryks-juweel, en ooglyn van Europe,
Dat haar 's gelyk niet ziet? door 't huw'lyk kunt gy hoopen
De Ryken, die gy nu wilt winnen door 't geweer;
Want dat'er Princen zyn (gy weet hoe kleen en teer)
Zal 's Vaders toeſtand met genoegen doen verkrygen,
Nu hy door manlyk oor zyn ſtamboom op ziet ſtygen:
Gy zoekt het hier en ginſch, en ſlacht het Engelſch wyf,
Dat telkens wierd de bruid, met woorden, zonder 't lyf,
Bepaal, bepaal uw' tocht om zulk' een morgenſtarre,
En vierze van naby, die gy beſtreed van verre:
Of kunt gy 't kryghs-geluk niet zetten uit den zin?
Die ſtand hoe wankelbaar en vluchtig zietmen z'in,
Die 's morgens moedig was op ſtale legerbenden
Had 's avonds meenigmaal den weerſlag in de lenden,
Ja van de zulken, daar hy 't minſt van had verwacht,
En die zyn overmoed getrapt had, en veracht;
Doch om uw' wapenroem, en kryghs-deughd, niet te ſmoren,
Zie hier gereede ſtof, kom geef uw' paard de ſpooren,
Om eens dien dwingelandt te drukken uit den rop
Dien ingezwolgen roof, dien brok van kroon en kop,

Die

Die knagend aan het vleesch, en van den bloede dronken,
Het bloed uit d'aad'ren parst, en 't merrig uit de schonken,
Die moer en kind verjaaght, myn Dochter en haar kroost:
Maar ach! waar vind de Deughd nu langer heul of troost?
Gy, hoor ik, hebt u met dat Ryx-gedrocht verbonden,
Rampzaal'ge, hebt gy zo uw' eer en naam geschonden?
Uw' bloed, en plicht verzaakt? ha! ha! ik raas van spyt,
En twyfel of gy 't bloed van Grooten Henryk zyt;
Die waar in yl gerukt die Ryksped onder d'oogen,
Ik had, vertrouw my des, noch eind van ooreloogen,
Noch uitkomst, noch bestand, noch vree, noch rust gesmaakt,
Voor dat het wettig bloed waar op den troon geraakt,
En had zyn beenderen zo fyn als stof gewreeven,
Of had 'er aan verspilt myn leegers, en myn leven:
Maar gy onnozele, die op zyn kryghs-macht ziet,
Zie toe, zie toe, uw' steun is maar een staf van riet:
Die schendig, eer gy 't waant, u door de hand zal steken,
En breken onverwacht, als hy 't verbond zal breken:
Of dunkt u dat die kop vol harsens niet en weet,
Of reeds vergeten heeft, het geen men noyt vergeet
Hoe Vrankryk, schatbaar, zich voor Engeland moest buigen,
En Fransche Koningen (Bretanje kan 't getuigen)

Verlieten, of gevaan, of vluchtig uit het veld,
Den ſchepter te Parys in 't Engelſche geweld?
Het word nu hondert jaar dat Kalis weder wende;
Maar, ſprakenze verwaant, wy zullen Vrankryks benden
Met witte ſtokjes ſlaan, en keeren van den wal:
Die ſteiger dient den Vos, zo jaagt hy in den val
Wat ooſt of weſtwaarts wil, en ſnuikt het met zyn zeiſſen,
Hy zal veellicht eerlang de ſleutels wedereiſſchen,
Of maanen, met verloop en hoofdſom, d' oude ſchuld;
Gy hebt hem ingehaalt, ziet hoe g' hem loozen zult,
Hem Duynkerk' ingeruimt is 't Land hem oopen leggen,
Dies ſtaat de Franſche ſtaat in 't kort tot manne-zeggen:
Doch 't zy zo dat zyn woord zich onverbreek'lyk bind,
En Vrankryk blyft getrouw; hoe dan? zyn woord is wind;
Hy Zelf is wind, en word van d' aaſſem Gods verblazen,
Hy leyt 'er, en hier blykt de doorheid van dien dwazen,
Die korts noch op zyn lot hovaardig, zeggen derf,
Dat niemand hem 't benem, of dat hy met hem ſterf:
Hy leyt 'er, en is dood, grootdader, en grootpooger,
Maar die 't hem deede, leeft; of dacht hy om geen hooger?
En ſchoon hy in zyn ſtaat gevolgt word van den zoon,

Is 't

Is 't dan gewonnen ſpel? ſtaat dien de kans zo ſchoon?
Vreemd toeval, min gezaghs, onkunde veeler dingen,
Staat-yver, koortſig bloed, elk baart veranderingen;
En 't veeler leden lyf verſteekt hem licht de kaart,
Zo ziet men heeft dit werk veel voeten in der aard:
Sluit haaſtig, heimelyk, ſluit Koning, kunt gy ſluiten,
Met Spanje vreed' en heil, maar ſluit 'er Richard buiten,
Op dat gy uit uw' ryk hem verder buiten ſluit,
En jaag hem, daar hy reeds wil wort'len, ſaamen uit:
Gedenk, o Heldenaart, uit Henderyk geſprooten,
Wat zyne koop're keel en lippen heeft ontſlooten.
De Majeſteit ontwaakt op dit geſproken woord:
't Zyn droomen, 't is bedrog; zyn nachtruſt is geſtoort,
En 't ingebeeld vertoog blyft in de ſinnen hangen.
Maar in dien zelven ſtond gevoeld' al andere prangen,
De Ryks-raad van bewind, de Roomſche Kardinaal,
Daar hy by toorts-licht ziet aanſtappen op de zaal
Een ſchrikkelyke ſchim, mishandelt en geſchonden,
Het aanzicht ſchrient en gaapt van zwart' en blaeuwe wonden,
't Heel lichaam ſchynt gezengt, geplettert, en geſleurt:
In 't eynde ſpreekt de geeſt, daar hy het hooſd opbeurt,
Bezieme, Julius, bezieme, 'k ben de ſpiegel

Van uw' gepoeedert hair; gy, die zo fier en krie-
gel
De Ryks-beſtuuring dryft, en hebt in uw' gewoud,
Die 's Vorſten jeugd miſleid uw' voorzorg aanbe-
trouwt,
Gy ciert u prachtig van de zoolen tot den ſchedel,
Terwyl gy wetten ſchryft, en eedel en oneedel
Doet draven naar uw' zweep, ontwaak eens uit
den droom,
Dien ſtaat-droom, vier by tyds het ryks-bewind
den toom
Na reede en billykheid; en biedze hulde en eere
Daar 't uwe plicht betaamt, den Koning, uwen
Heere,
In ootmoet, trouwen raad; de Grooten naaſt de
kroon
Eerbiedig onderſtand, het ryks-bloed lyd geen
hoon;
Dat waar u nutter dan uw' nichten uit te huwen:
Bezie uw' zelfs in my, om voor die prent te gru-
wen;
Of vraagt gy wie ik ben? 'k ben uwe Staats-genan,
'k Ben d' Ancre, toen hy leefd', als gy de zelve
man,
En, dochtme, mans genoeg om Vrankryk te be-
ſtieren.
Om 's Konings jeughd den toom te ſtrakken, of te
vieren;
Uw' opkomſt of de myn' verſchilt byna geen aas,
'k Zie myn beleyd, en hart, in 't uwe; maar he-
laas!
'k Had naau den rug gekeert, of 't voer van blaau-
we boonen,
My in den mond gedrukt, ſchont dus myn kruyn
en koonen,

Dat

Dat was een blixemſlag, elk ſag verbaaſt rondom,
Tot dat aan 't veynſter trad de Koning, jonge blom,
Daar ik myn hoop op bouwd', en zeyd', Ik hebt geheeten
Daar werd ik van het ſteyl in d' afgrond afgeſmeeten,
Van 't volk geſleept geſleurt, als anderen Sejaan,
Die had zyn koop'ren beeld, en 't vollik bad het aan,
Doch moeſt het met zyn val ſtrax in den ſmeltkroes kraken,
Om napjes, ſchooteltjes, en kruykjes, af te maken:
Toen my dat onweer trof 't was 't minſte dat ik dacht;
Op u, o Mazaryn, heeft lang die ſtorm gewacht,
Van toen het Franſche ryk op uwen hoofde zette,
't Zy levendig of dood, een ſom van piſtoletten,
En uwe Boekery, en koſtlyk huiſcieraad
Beſlagen bleef by laſt en ordening van ſtaat,
En heylzaam kunt gy u der uitkomſt eens bedanken,
Met werpen onder 't volk Louwyzen van twee blanken;
Dat 's eens gelukt, 't is waar, en ſeedert 't rad gekeert
Zulx gy nu op den top der moogentheid braveert,
Maar die nu gunſtig waayt zal d' eerſte wint veranderen,
Nu hecht men op uw' raad laurieren aan malkanderen,
Maar 't quynende Gemeen roept dat het ryk verarmt
En zaadt zich met geen wind in 't rommelend gedarmt,

Zy morren onder 't pak, en zien aan alle kanten
Hun goed en bloed verſpilt op hun geloofs-verwanten,
U dreyght de ſtorm, zie toe, die 's Koninghs goe natuur
(Dus zeggenze) vervormt in enkel bloed en vuur.
En tochtig maakt na ſteeds onvruchtb're pallembladeren,
En hitſigen laurier, op 't voorbeeld van zyn Vaderen,
Daar yders aart en trek eerſt te beſeffen ſta,
En vindend wat hem voeght volg dan een voorbeeld na,
Zo word een goedige aard niet buyten zich getrokken,
Noch die beweegbaar is vertuyt aan veed en wrokken;
De Koning neem zyn luſt, als grootvaar Dagobert,
Aan weydwerk in het veld, en jaag ſint Huberts hert.
Ten heyligen Kapel, daar 't windemond ontweeken,
Aamhygend op de knien om byſtand ſchynt te ſmeeken;
Of, om een luchje dat zyn deuzigheyd verzet,
Pas 't vrouwe-timmer op, en leyze ten balet,
Zulx Karel Agnes dee, lieftallig en aanminnig;
Ten zy hy liever wil, goedaardig en zaftzinnig,
Met Rene van Anjou, een veldhoen ſchild'ren; niet
Terwyl men ſtad en veſt beladderd', of verried,
Maar zonder dat zyn ruſt een oorloghs-ſtorm koom ſteuren,
Daar hem d' olyveſchaeu der Vreede kan gebeuren:

Dat

Dat 's koningklyke luſt die niemands traanen trekt,
Geen zwaard met bloed beſmet, geen veld met lyken dekt;
En zeeker, wat bedryf voeght uwen Koning nader,
Die uit die vad'ren daald', als van zyn eygen Vader?
Dat voorbeeld ſtreef hy na, die handeld' het penſeel,
Of zong een nieu Muzyk met kekerende keel:
Die brave Lodewyk, die ſtatig', en goedaardige,
Verdiende, ook ſchoon 't my trof, den bynaam van Rechtvaardige;
't Is waar, men zag zyn heyr te velden aangevoert,
En dat zyn oorloghs-trom heel Neederland beroerd'
Maar hoe? door Richeljeu; die uyt zyn herſſens ſmeede
En voor de Majeſteyt vertoonen dorſt, De Reede
Waarom noodzakelyk (o ſchrik!) het Franſche bloed
In eeuwig' oorelog met Spanje blyven moet:
Dees was de Mazaryn en roervink van die tyden:
Zoo leeft het purp're volk in vechten en in ſtryden;
En echter Lodewyk had Spanje peys gekuſt,
Wanneer hy op zyn bruyd, zyn weerhelft, wierd beluſt,
De Moeder van uw' Vorſt; nu moet haar 't hart doorſnyen
Het bloedige banket der dubble Maagſchappyen:
Hoe zou die groote Vrouw, zo zy de Vreede zag,
Opluyken als een roos, en zegenen den dag!
En zagſe bloed aan bloed door huwelyk verbonden,

Dat

Dat hielp haar quynend hart en zallefd' al haar wonden.
Gy wrevelmoedige, wat voordeel wacht gy noch,
Wat grootheid, wat geluk, by vorder oorelog?
Wat ſcha by Vreede? 'k moet u iets in d' ooren fluyſteren,
En wachten of ge'er niet een luttel na zult luyſteren;
Gy kent de Stad, van ouds gezegt de Stad van Vree,
Om meenig vree-verbond? gy kent haar Biſdom, he?
Hoe dunkt u, Geeſtlyk Heer, wie zou dien brok vermuylen?
Men zouw dien myter met geen Rooden-hoed verruylen;
Verwacht, en hoop; of neen, gedenk het Mazaryn,
Gy zyt nu Julius, maar zult hem meerder zyn,
Zo uw vernuft volhard om hooger lot te prachchen;
En ik, en al de hel, om zulk een draay-wind lachchen,
Ja lachchen dat het klink: en ſchreeuwen verd' en na,
Daar legge Julius, daar leyt hy! ha, ha, ha!
Op zo vervaarelyk, en ſchrikkelyk geſchater
Verliet hem alle ſlaap; het lichaam droop van water
Uyt baren anxt, en hing een drop aan yder haar,
Dat dreygen trof hem 't hart, en 't nacht ſpook zag te naar:
Doch dat doortrapt vernuft, om geen verzet verlegen,
Stond ſtrak d' ontroering van bedwellemd' herſſens teegen;

Doch

Doch zo niet, of behield' een dralend overleg,
Nu vond zyn inzicht't een nu't ander in den weg,
Om 't opgeſpannen web met eeren af te werken:
Nu was een duyſt're wolk niet duyſterlyk te merken,
Waar van ten minſten hem, 't zy dat het wel beſlaag
Of dat het qualyk ga, te treffen ſta de vlaag;
Die weerſlag luſt hem niet, dat pak op zyne ſchoften,
Waar zwaar genoeg, waar van de drager nederplofte:
Maar voorzicht en beleyd verzetten meenig ding,
Dies ſpitſt hy zyn vernuft op ander' opening.
Doch Zweeden, die 't bewind der Ryks-keur zou betrachten
Ten dienſt van Lodewyk, had andere gedachten,
En, door het Franſche geld te paard geholpen, liet
Zich aan het Franſch belang, uit eigen inzicht, niet
Gelegen zyn: om by zyn opzet te volharden
Liet Frankfort met de keur ten Keizerdom gewerden,
En brak met Frederyk het dier geſtaaft verbond,
Onmenſchelyk ſoldaat! en viel hem in de Zont,
Om, meeſter met een zwap van 't ryks-hoofd Koppenhaven,
(Dus dacht hy) na zyn zweep ganſch Duitſland te doen draven,
Zo zoud' hy, Engelands, noch Vrankryks onderdaan,
Monarch van 't Noorden, op zyn eigen beenen ſtaan.
Inmiddels had de faam haar kaaken uitgeſpannen,

En blies het ſterven uit van twee vermaarde mannen;
De dapp're Modenoys, de vuiſt van Vrankryks arm,
Die in Italien de heiren als een zwarm
Dee vallen in den Staat van d'een en d'and're Vorſten;
Waar op wel haaſt, uit nood, de knoop was los geborſten
Van Mantua en Madrid: de Kardinaal ziet om,
En hoort, terwyl hy dut, de doffe ketel-trom,
Met Koningklyke pracht, het lyk ten grave leien
Van hem, die wonder is 't, op 't bedde was verſcheien,
Dewyl zyn groots gemoed een Weereld viel te klein;
Die meer onſterffelyk in 's menſchen hart en brein
Zyn dapp're daden dreef, dan in metaal of marmer;
Die d'eerſte naam verworf van Engelands beſchermer;
Die nieuwe wetten ſchreef Auguſtus-Olivier,
En tot zyn zegel nam den appel van 't rapier:
Is nu het Staat-verbond die ſtandert-zuil ontvallen,
Licht word de ſchoonſte kans het ſnoodſte lot van allen,
Dus dacht de Kardinaal, en ſloeg daarop het oog
Na Spanjen, om als 't ſpits van Vrankryks zeegeboog
Den laatſten ſteen verwacht, daar langs den weg te vinden,
Om ernſtig, en met eer, den handel aan te binden
Van Vreede, van verdrag by huwelyks-verbond
Der Vorſten, daar de ruſt van ganſch Euroop aan ſtond,

Der

Der Koning, Vrankryks roem, en Spaanſche
Konings dochter;
Men wiktt' en overwoeg, men drong, men dreef,
men brochter
Den voorſlag op 't tapeet, in ſpyt van ſpeer en bus,
Men zond na Spanje, maar daar ſtond het ſtuk al-
dus:
De Spaanſche Ryks-monarch Filippus, op zyn
dagen,
Had lang zyn zat gezet van bloed en oorlogs-vla-
gen,
En neigd' uit eigen aart tot ruſten, wel gezind
Dat hy zyn dagen ſlyt in vreedzaam ryks-bewind;
Maar voelend' hoe de drift van wrevelmoed'ge
Heeren,
Op's Franſchen Konings naam, hem bruske wou
forceeren,
Of tot onbilke vreed', of tot een forſten kryg,
Gaf blyken, hoe het bloed een Vorſt in 't aanzicht
ſtyg',
Diens wil een ſtale wet verſtrekte in kryg en vree-
de,
Die ſchier een hallef eeuw op troonen heeft ge-
treeden,
En teld' een afkomſt van Monarchen, grys van
ſtam:
Hoe (zeit hy) zou de Leeuw van Spanje, mak en
tam,
Als waar hy machteloos aan nagelen en tanden,
Verdragen op den muil en kaak een klap van han-
den?
Dan of de dartelheid van Vrankryk zich belooft
De macht van Ooſtenryk te waſſen over 't hoofd?
Is in Italien zyn krygs-geluk gerezen,
Of prangt hy Vlaanderen? 't plach 's oorlogs lot
te wezen;

Hy

Hy ſchryfme wetten voor, ik houd het hem te goed',
Is hy in hondert jaar gevordert eene voet;
't Is meer dan hondert jaar, dat met zyn keurelingen
De forſiert van Valoys Pavye dacht te dwingen,
En op dien zelven tyd, die moedige Francoys
Raakte in de klem, daar zat de forſiert van Valoys;
Ook is het nu verjaart dat even 't heyr der Franſien
Den Paviaanſchen ſlag moeſt voor Pavye danſen:
Pavye ſint ontrukt (dus keert de beurt der tyd)
En nu haar macht ontdaan weer voor Pavye quyt:
't Is even hondert jaar, dat met zyn keurelingen,
Filippus voor Quintin, en nevens Grevelingen,
Door Egmonds kloek beleid ganſch Vrankryk beven dee;
Wat keert hen nu? de ſtreek der Grevelinger zee;
Derhalven eeven naar als over hondert Jaren:
Maar hoeze te Milaan, en Napels, zyn gevaren
Dat voer my Ferdinand d' oud-grootvaar te gemoet,
Daar zag men 't heyr ontdaan, de Lyris rood van bloed,
En al de Franſche macht verſlagen, toen den Grooten
Gonzalvus, op zyn paard een ſtuk vooruyt geſtooten,
Verſcheurde, ſtak, en brak, al wat hy teegen vand,
En rukte 't vreeſlyk heir de zeegen uit de hand:
De dag des ſtraffen ſtryds gevochten voor Ravenne
Geef jaarlyx hun den geeſt Gaſtons de Foix te kennen,
Des dat s' haar wapenzuil aanſchryven deezen loſ:

DIT

DIT VAN ITALIEN, HET FRANSCHE KERRIKHOF.

Hoe mynen Zoon Johan haar hoogmoed nederzette
(En immers zyne roem zal Guize niet beletten)
Betuige Valencyn, daar d'afgeweeke nacht
Hen zach gepakt, gefmoort, geblixemt in de gracht.
De Vreede wenfcht' ik, ja, myn jaren wilze voegen,
Maar heeft hen Munfter eer niet kunnen vergenoegen,
Noch eind'lyk Ofnabrug, het waar een dier juweel,
Dat hen, door 't luk verdwaaft, nu ftoppen zou de keel:
Of wil de vluchteling uit myne heerfchappye,
De mom van 't Franfche Ryk, dat zich ter neder vlye
Filippus op de knie, en kufle's konings hand,
En fmeeke Lodewyk demoedig om beftand?
Dat voeg' een eigen flaaf, of geeve min bezwaren
Bloeds-wegen mynen Neef, en om zyn minder jaaren,
Hy voelt geen ftramheid met te treen van troon te troon;
Maar 't bloed van Ooftenryk is 't bidden ongewoon:
Des fmoor de Jongeling zyn ydele gedachten
Met Spanjes neederheid of onmacht af te wachten;
Zelf Roome, dat zo wyd de Weereld had beroert,
Heeft in haar moogentheid noyt forfler kryg gevoert,
En 't viel haar bang genoeg al eer 't zo ver kon koomen,

Dat zich de Spaanſche macht verneederd' onder
Roomen;
Dat tuig Numantia 't geen veertien jaaren lang
Van 't Roomſch geweld geparſt zich redde door
den prang,
En met vier duyzend man wel veertig duizend vel-
de,
'Tot dat zich Scipio daar voor te werrik ſtelde,
En, wyl 't noodlottelyk moeſt buygen wat 'er was,
Hy kreeg het in, maar hoe? aan lyken, en aan as:
Zo ſtond geen Kantabar het Roomſche juk te ly-
den;
Hy koſt geen Roomſch gebied, als by Auguſtus
tyden,
Na dat de zeege draald' en lang op 't ſlippen hing:
Eer zyn gekneuſde moed in barſſe keetens ging:
Dat zich Sertorius manmoedig heb gedragen,
Van Sullas dolligheid en dwing'landy ontſlagen,
Vier overſten geveld te water en te land,
Dat dee de Spaanſche macht de zeenuw van zyn
hand;
En 't was Pompejus niet hoewel hy zegepraalde,
Die op Sertorius dees overhand behaalde,
Maar zyn geveinſde Vriend Perpenna, die het ſtaal
Hem in den boezem drukt' op 't vrolyk avondmaal.
Des weete Lodewyk, wy aarden na die ouden,
Die van Sertorius het zinnebeeld behouden,
Wy ſlaauwen om geen ſtryd, en luſt hem eene keer
Hy vinde weerwerk, kom, ſchaf wapens, geef
geweer;
Men zett' hem zynen zat met geenen voet te wy-
ken,
Maar dat hy draag het bloed van duizenden van ly-
ken:
Of is het avontuur der jongeluiden vriend, Na

Na dat het lang genoeg de ouden heeft gedient?
Hy zy gelukkige, maar noit een krygs-bedrevene:
Myn Prosper groeit en bloeit, en zal zyn naam verevenen;
Die wakk're wintertelg der Koningklyke struik!
En met zyn groeijen groeit de Koninginne-buik:
Zo zienwe Lodewyk manmoedig onder d'oogen,
Van jeugde nevens hem niet minder, dan vermogen;
'k Bevind alreede hoe 't bloed my door de ad'ren bruist
Met meerder jeugd en kracht, om dat die kleene vuist
My in de myne klemt den schepter, en den degen;
Komt, Spaansche benden, ras, gezwind te ros gestegen,
Wy willen Lodewyk gaan zoeken op het spoor,
En in zyn krygslust zelf bestoken, dat 's u voor.
Op zulk een wapenkreet der krygs-gezinde Vorsten
Lee 't aardryk baarens nood; den afgrond opgeborsten
Joeg opwaarts, door de reet, een schrikkelyk gestel
Van naare spoken, uit het diepste van de hel:
Verdelging, donderdreun, muurbreking, toornebotsing,
Brandstichting, plondering, vervloeking, terging, trotsing,
Godslastering, geweld, bloedplenging, menschemoord,
En wat afgryslyk is, elk vond een oope poort;
Pest, honger, dieretyd, roof, diefstal, vrouwe-krachten,
Ontuchtigheid, bedrog, vertwyffelde gedachten

Elk tuimelt, ſpat en ſpookt door ſteden en gehucht
Jaagt medoog, liefd' en trouw, en Godsdienſt op de vlucht.
De Roomſche keizer-keur tot vordel uitgeſlagen
Van 't bloed van Ooſtenryk, de Ryksſtaf opgedragen
Aan Leopoldus, d'oudſt' van 't Huis van Ferdinand,
Een Vorſt in groene jeugd van zeegenryk verſtand,
Doen Duitſland zekerlyk, beſchaduwt van de ſchachten
Diens dapp'ren Adelaars, een gulden eeuw verwachten:
Die tyding drukt het hof van Spanje moedin 't hart,
Waarop het onverſaagt de macht van Vrankryk tart,
't Geweld van Engeland en 't lot der Portugiezen,
Daar Bajados ontzet de kans weer keer doet kiezen.
Hier tuſſchen doet zyn keer de ſchrand're Pignorand
(Die Konings gunſteling en wyze hof-gezant)
By d'eerſt' en verrezienſt' der Italjaanſche Staten,
En trektze met zyn tong gedoopt in honigraten:
Wat dat doorknede brein op deze wys vermag,
Heeft Holland recht beproeft (en zegent nog den dag)
Wanneer hy handelbaar de Leeuwen heeft geſlagen
In 't minnelyk gareel voor Neerlands vreede-wagen:

En

En zou de tovertaal van zo doorluchten tolk
(Als waarze krachteloos) niet winnen op een volk
Dat kracht en kerlen proeft in honigzeem van zeggen?
En schier op d'eige klank het oor weet aan te leggen?
Daar hy zyn vyanden van and're toon en taal,
Smelt-woorden ongewoon, kost praten uit het staal,
En met een zacht gewold, tot heil der Nederlanden,
Geweer en wapenen doen vallen uit de handen:
Voorzeker ja vermag die wysheid, tot den lof,
En dienst, en onderstand, van 's Spaanschen Koninghs hof,
De kracht van gunsteling, en bondgenoot, en vrinden
Te winnen op haar zy, en aan haar tong te binden:
En Vrankryk had van nu dien Argus in het oog,
En zag zyn gangen na; maar vond wel haast den boog,
Daar't in Italien de streng van trok, verspannen:
De jonge Modenois, verzien van geld en mannen,
Op 's Vaders spoor gevolght, of, achte weinig waard
Den roem der wapenen, zachtganger in den aart;
Of, omgezet door 't brein des schrand're oovervegers
Liet dryven 't zwaar bewind des Milaneeschen legers:
Om zich geen-zydige ter Fransch' en Spaansche Kroon
Te dragen, en t'ontgaan een licht geladen hoon,
Waar van 't geheugen duurt in 't staal' onthoud der Grooten:

Al heeft een Leeuw somtyds de nagels afgestooten,
Zy wassen weder uit, tot dat hy met een slag
Weer vreeslyk d'oude kracht der pooten proeven mag.
't Geldmachtig Genua, 't hoogadelyk Florencen,
Noch d'Adriaatsche Leeuw schynt geen belang te wenschen
Der Fransche leegertocht, en wakk're wapenspoed;
't Getornde Mantua, ja Parma zet quaad bloed;
Maar boven al de Stoel dien zwaard en sleutels schragen,
Die Vader kan geen reuk van Leelien verdragen,
Hem heught van Lodewyk, en d'oude wapen-part,
Van Karel d'achtst', en 't na zyn bult gezwollen hart,
Des zulk een voordewind van Vrankryk hem doet schrikken:
Zelf, zo men 't denken durft, Savoje waar aan 't nikken,
Zo dat het licht de keur van Spanje meedeviel
Wen geen speel-appeltje dien uitslag wederheil.
Waar by quam, dat de klank van 't Noorden hergekoomen,
Van 't groote Zeegevecht in d' Orenzontsche stroomen,
Aan 't hof van Seyn, en Teems, een donderslag geleek;
Het geld verspilt, het bloed vergoten als een beek
Op Zeeland, vruchteloos by d' opgeblaze Zweeden,
Die nu den rug geknakt en in den neer getreeden,
By Hollands waterleeu, in stee van fier en stout
Een stut behoeven, die hen op de beenen houd.
d' Een tyding, als 't zo wil, schynt 'd ander aan te dryven,
Schoon

Schoon 'tſtrek niet om de macht, 't dien om den moed te ſtyven,
Toen Spanje ſtoffe kreeg tot heerelyke praal,
Na dat de Koningin gelukkig andermaal
Van eenen jongen Prins in 't kraambed was bevallen;
Men rukt vol ongeduld's en blydſchaps na de wallen,
Om driemaal 't grof geſchut te loſſen, met geloey
En doffen dondergalm, 't geluid, dat overwoei,
Beliep de vyanden met deizende gedachten;
De vrinden zyn vol vreughd, die 't hof gelukkig achten,
En veilig, dat voortaan op zulke zuilen ſteunt:
De koning, die zich nu geen ſtaats-gewoel en kreut,
Ziet weer het heerſchend Huis, zoo vaak op weinig leevens
Gebracht, in kracht en jeughd opbortelen al tevens:
Zo ſcheen het voormaals los en wankelbaar te ſtaan
Met Vorſt Filips, de zoon van Maximiliaan,
Tot dat, aan Ferdinand, en Karel uitgeſproten,
De Stam in Ferdinand veel telgen heeft geſchoten,
Waar van die Brave althans beſlaat den Duitſchen troon,
Zo ſtond het met Filips, des vyfden Karels Zoon,
En zo met zynen Zoon Vorſt Karel, die t'ontyde
Geſneuvelt, ſcheen de ſtam den wasdom af te ſnyden,
Die in een winter-vrucht; een zoon, noch eenmaal groeid',
Die Flippus, die daarna weer in drie telgen bloeid,
In Zoonen Ferdinand en Karel (welker jaren

In 't bloejenſt' zonder bloei ten grave zyn gevaren)
En in Filippus, 't hoofd dat thans de kroonen torſt;
En deeze zag zyn hoop, in eenen jongen Vorſt
Filippus, eene wyl beſtendight: maar eilaci!
Het lot vergund' hem niet dan eene droeve ſtaci,
Zyn jeughd en wysheid werd aan 't aardryk ſlechts getoont,
Stroy bloemen op het graf van zulk een lyk bewoont:
Nu ziet de Vader weer zyn gryze haaren kroonen,
Zyn Kroonen onderſtut door deze jonge Zoonen.
Twee zoonen binnen 's jaars; des werft de Koningin
Vrou Thamars zegening, die Judaas huisgezin,
Gelyk met Fares ſteef, en Zara, zynen broeder:
Men juiche zegen toe de zegenryke Moeder:
Men wenſch den Vader heil, die 't gryze haar miſchien
Met Jakob ruſt gunt, nu hy Jozef heeft gezien:
Maar hebben vader, zoon en grootvaar, hondert jaren
En meer, het kroonegoud gedragen op hun haren,
En dan den ſtaf gezien verzekert in de hand
Des zoons, zoo blykt hoe God, die alle kroonen ſpant,
Dees afkomſt gade ſlaat, als met genadige armen,
Die voorzorg blyf hun borg, in 't koeſtren en beſchermen.
Uit welke tydingen de Franſche Vorſt zyn tyd
Te peilen weet, en 't voeght den vryer dat hy vryd,
Dies ſchikt men (met zich zelf zo verre te verneeren)
Om van den Vader vreede en Dochter te begeeren,
Een ſneegen Handelaar, doch al bedekt en ſtil,

Op

Op dat men d' uitkomſt ſmoor indienze hap'ren wil:
En om het mompelend bedunken te verſtroojen
Beſteekt men 't maskeſpel van 't huw'lyk met Savojen
Tot dat d'onnozele 't bedrog met tranen ſtraft:
O yverzuchtig hof, dat ſulke ſauſſen ſchaft!
En toetſt met mommery zo vreemdeling zo vrienden,
Die g' op het ſchoonſte met gedekte ſchotels dienden,
Hoe gaat uw' liſt te werk! hoe ſpreekt gy met den mond,
En denkt gy met het hart, en elk op andren grond!
De Franſche Redenaar, gebracht ter zale binnen
Daar hem de Koning wacht, om met geſtrekte zinnen
Zyn boodſchap te verſtaan, brengt, met gebogen voet,
d'Ontzagb're Majeſteit den koningklyken groet,
Daar Koning Lodewyk zyn wysheid mee belade;
En van de Majeſteit gelaſtigt, uit genade,
Zich op te heffen, hief aldus de reden aan:
Doorluchtige Monarch (na dat hy opgeſtaan
Met diep' eerbiedigheid zich weder had gebogen,
En ſomwyls d'oogen ſloeg op 's grooten Konings oogen;)
De zaak waar toe de wil myns Konings my verkoos
Is immers, dat ik hoop, als noch niet hoopeloos,
Dat is, om Chriſtenryk, van misverſtand beſtreden,
Te geven vaſte ruſt en een gewenſchte Vreede:
't Geval de Majeſteit, dat met haar ſchepter blyf
De ſchepter Lodewyks verbonden door d'olyf;
Want zyn de Koningen geſproten uit den bloede,

Dat, na geleeden leed, en afgelegde woede,
Zo menigmaal verzoend' en tot bedaren quam,
Wie zal niet willen zien op 't voorbeeld van zyn ſtam?
't Behoeft uw' wysheid niet te hooren uit myn lippen
Hoe uit den zelven ſtam, de Kaarlen, de Filippen,
(Die heilig, heerelyk, en eeuwig aan den troon
Van Spanje vaſtgehecht, doch aan de Franſche Kroon
Hun naamen zyn verplicht) van ouds zyn hergekomen,
Als ook Vorſt Lodewyk, uit Lodewyk den vroomen:
Of is dan noit verzoent het Borgonjonſche bloed
En 't bloed van Orleans? die manſlacht, zo verwoed
Aan Orleans begaan; op Jan den Onverſaagden
Gewroken, daar elkaar om voor den zwaarde daagden
De nazaat eeuw aan eeuw; ja 't ſcheel is bygeleit,
De veet vermorwt, maar ach! noit in volkomenheid:
Hoe dikmaal is die ſtam weer ondereen gevlochten
(Op dat, het geen de nood en reden niet vermochten,
De min vermogen zouw) door huwelyks-verband!
Maar telkens weer gekeert, helaas, tot d'oude ſtand:
Zy ſchynt gelyk een eik, aan twee voorname takken
Gewaſſen, door een buy, een wind, gebracht aan 't knakken,
En eindlyk door een ſtorm tot aan den wortel toe

Ge

Geſcheurt en opgerukt, onheelbaar wat men doe:
Doch om het groot geſchil eens eindeling t'ontwarren;
't Raakt Neerland, 't raakt Milaan en Napels en Navarre:
't Is kenlyk, dat Milaan, bloedswegen, door het recht
Van Koning Lodewyk de Twalefde, gehecht,
Aan Vrankryk toebehoort; en, hoe van oude jaren,
De Kroon van Parthenoop geſtaan heb' op de haaren
Der telgen van Anjou, en dus gedaalt, in 't end
Aan 't Franſche ryk verviel, is niemand onbekent;
Noch ſtraalt gelyk de zon het recht der wettig' Erven
Van 't Navarroiſche Ryk, by vaderlyk verſterven
Op mynen Vorſt gedaalt, hoewel by Ferdinand
Den onvermogenden gewrongen uit de hand:
Nu wil Vorſt Lodewyk, niet op het punt van rechten,
Maar na de billykheid het zwaar geſchil beſlechten,
En eiſcht, o Koning, als de zegenrykſte buit,
Mevrou Terees, zyn Nicht, uw' Dochter, tot zyn bruyd:
Zoo hoope Chriſtenryk dat eeuwig blyf verbonden
De bloedwel van die zwaare en lang-betreurde wonden;
Zo ſlaptmen wederzyds de ſtaat-krakeelen af,
En zwaay in Vreed' en ruſt den koningklyken ſtaf:
Zo groei en bloei de Liefd', de Godsdienſt, het vertrouwen,
De ryke welvaart van die zee en akker bouwen,
De wysheid, 't heilig recht, de Wynſtok, en d' olyf,

Want

Want welſtand volgt de Vree, gelyk de ſchaduw 't lyf.
't Behaag de Majeſteit my d' antwoord toe te voegen,
Die God, die Chriſtenryk, die Vrankryk kan genoegen;
Dit wenſcht de Vorſt, dit bid de Moederkoningin,
Uw' zuſter, Chriſtenryks doorluchtigſte Vorſtin.
Men zag (terwyl hy ſprak) in het verheidert wezen
Des Spaanſchen Ryks-monarchs een lieflykheid gerezen,
De Spaanſche ſtatigheid verſmydigt met een blik
Van blydſchap, zo geleek de Koning in zyn ſchik;
Doch met een voegzaamheid de majeſteiten eigen:
Dies vat de Vorſt het woord gelyk de zinnen neigen.
Zo bied my Lodewyk, uw' meeſter, myne Neef,
De Vrede? 'tis het geen dat ik niet wederſtreef,
Behoudens, datſe ſta op redelyke gronden:
't Gedenken aan die diep' en lang verjaarde wonden
Dat ſmertme, maar wat raad? wie ſchryft zich d' oorzaak aan?
Daar elk miſſchien te ſterk pooght op zyn recht te ſtaan,
Wy houden d' oude ſtam der Vad'ren onbeſproken,
De wreeker is geſtraft, de ſtraffer is gewroken,
Borgonje, en Orleans, elk draagt gelyke ſchuld;
Maar zogy 't billyk recht naar eyſch vernoegen zult,
Heeft noit de Franſche kroon te vord'ren van Als Milanen,

Als rouklacht om 't verlies van zo veel onderdanen,
Want dat zich Karel d' Achtſte, en, om zyn eiſch op 't ryk
Van Napels, en, by raad van Sforſa-Lodewyk,
(Die Galeas zyn neef van 't erfrecht zocht t' ontkleeden)
Werp in Italien, was beide buiten reden:
Noch dat Anjou zich niet behelpe met het recht
Hem by de koningin Johanna toegelegt,
Zy ſtond al buiten keur reeds aan Alfons gegeeven,
Na wien het feder daald' op zyne Spaanſche neeven:
Want om geen beenderen, die lang begraven zyn
Te roeren, meld ik niet van 't bloed van Konradyn,
Waar van niet min vervloekt, en t' onrecht moordbaldadig,
't Anjouſche lemmer droop, dan wreed en ongenadig;
Des quam na billyk recht de kroon van Parthenoop,
Niet den bemachtiger, die van den bloede droop,
Hoewel hy bovenſloeg, en dus de zeeg behaalde,
Maar d' Arragonner toe, die aan den bloede paalde:
Doch 't zy wie boven lag, wie onder, in den ſtryd,
Dat rep ik niet, dat 's lang verſmolten door den tyd;
En ſcheen het lang bezit beſtendig recht te geven
Al lang nu erfde 't van d' outgrootvaar op de neeven:
Dat Koning Lodewyk de twalefde ondernam

Zich

Zich 't erfrecht van Milaan te eygnen uit den ſtam,
Was Koningklyk geſchil om wapen-recht te vinden:
Dat grootvaar Ferdinand Navarre wiſt te binden
Aan 't groote ryks-feſtoen, 't geen tot verwondering
Uyt zoveel ſchepteren en kroonen ſamenhing,
Verkreeg hem 't wapenrecht van Roomſchen ſtoel geſteeven;
Uw Koning Henrik zelf heeft dit te goe gegeeven,
Wanneer hy Vreede ſloot met Spanje, ſchoon 't geſchil
Om 't ryk Navarre draaid, op ongeſette ſpil:
En zeker dat den eiſch der ryks gerechtigheeden
Van Spanje verder ga, heeft Vrankryk zelf beleden,
Grootdadig (ik beken 't) en edelmoediglyk,
Toen 't honderd ſteeden ruymde, en gaf aan 't Spaanſche Ryk,
Nu hondert jaar verleen, op 't ſluyten van de vreede
Van Henrik met Filip, gebynaamt elk de Tweede.
Wy geeven koningklyk, tot beydeſins bereyd,
Of d' oorlog, dienze luſt, of vreed' in billykheid:
Jeughd kent zich moediger, maar d' ouderdom bezochter:
Eyſcht nu vorſt Lodewyk het Vrouwelyn, myn Dochter?
Wy zien dien grooten eyſch reeds met bedaartheid in,
Die t' ooverweegen ſta met ryp beraden zin.
Gy kunt uws vorſten groet (wy laten, 't ons behagen)
Immiddels aan de Maaghd, in 't vrouwentimmer, dragen;

Bezie op 's voedſters ſchoot de Princen allebey:
Terwyl u d' antwoord koom en 't koningklyk geley.
Naau zag de Hofgezant des Konings mond geſloten
Of wierd hoogſtatelyk ontfangen van de Grooten,
Met heuſch onthaal geſtreelt, met blydſchap gefeſteert,
Verwelkomt, toegejuicht, geviert, gevleit, geeert;
Want uit den handel daar de Vorſten zich te zaamen
Toevoegen, ſcheen men nu geluk en heil te raamen;
En van een blyden dag gereeds den dageraad
Te ſpeuren, op den blos van 't koningklyk gelaat.
Geraakt ten kabinet by 't ſchrand're Vrouwentimmer,
Kon plichtelyk bewys des hofs van Vrankryk nimmer
Zich quyten zo volmaakt, als hier de Taalman doet,
In kort en klaar geſprek der Koningklyken groet:
Daar hy dees antwoord vind: Noit tyding trof my nader
(Dus ſprak Mevrou) als dat die vyand van myn Vader,
Van My, en onzen ſtaat, Uw' Koning het beſluit
Kan neemen, dat hy my verword're tot zyn bruid:
Doch hier van blyf 't beleid myn Vader op-gedragen;
Wy voegen onzen wilna 's Konings wel-behagen.
In Vrankryk leit een Boſch, niet wyd van Parys,
Genaamt na Sint Vincent, op oude Roomſche wys;

Hier

Hier ryſt, terzyds de Sein, met hoog-verheve tinnen
Een vorſtelyk gebouw; van buiten en van binnen
Van cierelyken ſtand en Koningklyke pracht;
Acht toornen, die het draaght, beſluit een dubb'le gracht:
De bronnen, 't openplein, de wandelgaleryen,
De beelden, d'arkeners, en ſchoone ſchilderyen,
Elk is verwondrens waard; de hoven altyd groen,
Van netgevlochten loof, en groeyende feſtoen,
De bedden met gebloemt, en kruid're vreemdigheeden,
Van blad're-manteling, en ſchaduwen doorſneeden;
Waar aan het boſch gehecht met meenig kronkelpad,
Bezet van kreupelboſch, en heggen, dicht van blad,
Struwellen, dellingen, haagdoornen, ruige randen,
Voor Vorſten-oeffening een tamme wild-waarande:
Dees aangenaame plaats verſtrekte meenigmaal
De welluſt en 't vermaak aan 't Koningklyk onthaal.
Dit huis werd uitgekeurt, om verder by vertrouden
Het opgeworpen werk in handeling te houden;
Om 't Koningklyk geſchil, na plechtig ſtaats-belang,
Te ſchiften, t'onderſtaan, te vieren op de gang,
Te wikken op een aas, ter uitſlag van de Vreede:
De ſchrand're Pimentel beleid de Spaanſche reede;
De Franſche Ryks-raad neemt die voorzorg op zich zelf,

Op

Opdat geen ander oog het ſtaat-geheim door-delt:
De poſt draaft af en aan, zo zeer de paarden moogen,
Men handelt ſluips-gewys, en tuſſchen twee paar oogen;
Men ſluit, men zegelt zelf, en neemt geen toeverlaat
Aan ſchryvers van geheim, of heeren van den raad:
d'Uitheemſchen ſtaan verzet, d'inwoonderen verwondert;
Men mompelt, dit en dat, maar raadt 'er naar in 't hondert:
De Roomſche Vader zelf eiſcht dees eerbiedigheid,
Om deel, of weetenſchap, te hebben van 't beleid:
't Belg-yvrig Engeland had gaaren 't gat doorkeeken,
Maar werd met plicht gepait en vond het ſtuk verſteeken:
Des vinde niemand vreemd, dat, daar niet uit en lekt,
Elk een van ſpreeken durft na dat hy is gebekt:
Nu (zei men) rypte 't werk, en ſtond in 't kort te lukken;
Nu ging het achterwaarts, en was de draad in ſtukken;
Nu voer men ylings voort, nu ſtond men plotſlings ſtil;
't Is af, 't is aan, en al zoo 't yder hebben wil.
Dus raaktmen door den tyd; maar loop van vloed en ebben,
In zaaken van den Staat, doen ook haar opmerk hebben.

Hier leed de Spaanſche macht een onverzetb'ren krak
Op Elvas fors ontzet, en vond zich veel te zwak
Om Vrank en Portugees te velde na te draven:
Gins ſtiet de norſſe Zweed den kop op Koppen-haven,
Dat al het Noorden dreunde, en daverde, op den ſlag;
Wanneer hy aangerukt, zoo raazend als hy mag,
Met beeſtelyk geweld, Leeuwskoppen, Bereklauwen,
Vertwyffelt gaf den ſtoot, en brulde van benauwen,
Als een benarde Beer, of een gequetſte var,
Die met een mooker word geklonken voor den ſtar:
Nu ſchreeuwd' hy heeſch om hulp, by 't Ryks-gezag van Londen,
Recht als de moede beer in 't vechten met de honden,
Daar raakt de watermacht, en 't groote lichaam t'zee;
Maar die hoogmoedig ſprak ſchynt minzaam en gedwee,
En, rechts als d'eed'le Leeuw, wil geen beweegen toonen,
Als tot vereeniging en vree der Noordſche Kroonen,
Des al verheft zich 't hart by Zweeden noch zo hoog,
Hy houd zich mak en ſtil; voorzeeker heeft hy 't oog
Op Vrankryks meuyerwerk en handeling geſlagen,
En twyffelt of de ſprong in 't Noorden ſta te wagen,

Op

Op dat hy daar vertuit, en niet, als 't kon geſchien,
Geknakt van lenden, t'huis zich meer te redden dien;
Daar hy 'zich voor den ſprong en weerſlag heb te hoeden,
Die hem de ſcheenen ſchuur eer 't iemand kan vermoeden:
Dus wikt, dus wiggewieght, als op den eevenaar,
Den uitſlag van den Franſch en Spaaſchen handelaar:
Tot dat uit Spanje koomt de zwaare en grove diſtel
En zet het dryfhout aan, de nu gewiſſe wiſſel,
De ryke Zilver-vloot, behouden ingebracht;
Dat geeft den handel klem en al de banden kracht.
Waar op te Sint Vincent de poorten oopen borſten,
Met zeegen, heil, en Vree; lang leef de bloem der Vorſten,
Lang leef de Spaanſche Bruid! dat zich Euroop verquik;
Dat Vrankryk aaſlem ſchep, en Vlaand'ren doodſch van ſchrik;
De Vorſten zyn verzoent, en heiliglyk verbonden,
Des oorlogs geeſſel word van 't Vreede-vier verſlonden,
Dewyl de Huw'lyks-kus, op 't Vree-verdrag geboon,
De groote Kooningen tot Vader maakt, en Zoon:
De renboo ſpoei gelyk een arend, of noch ſterker,
En ſprei de blyde maar; men oop'ne 's Konings kerker,
En zeeg'ne met die vreugd d'ellend'gen die zy ſluit;
Men blaaz' in aller yl de wapenſchorſſing uit;
Tot dat voikoome Vreed', op vaſten voet beſchooren,

In plechtige eerwaardy werd' op haar tyd geboo-
ren,
En met gecierden ſleep en Koningklyke pracht
De Koning zyne Bruid in d'armen t'huis gebracht:
Maar laat ons 't Staat-geheim, met al zyn eigen-
ſchappen,
En vorder handeling, hier over overſtappen;
Aan 't welke Mazaryn zich zoo met d'Haro queet
Dat geene volgende eeuw haar glori en vergeet.
Op zulk een vreugderoep is Braband uitgelaten,
De blydſchap holt, en zwiert in Vlaand'ren langs
de ſtraaten,
Gelyk de doodſche vrees, en trooſtloos ongeduld,
En ſidderende ſchrik haar voormaals had gevult:
Men ziet de kleine wees en teed're wichjes weme-
len,
Zy juichen dat het ſtyg ten hemel aller hemelen;
De maagdelyke ſchaar verlaat haar treurgezangk,
En zingt een vreugde-lied van zegen, lof, en
dank,
Aan den Algoeden en Almachtigen, die van de
Hoogmoed'ge Koningen de harten heeft in han-
den,
En leidſe, waar hy wil, gelyk een waterbeek;
De weduw, d'oude-man, hoe treurig, dor, en
bleek,
Hen, zietm' een vrolykheid zich over 't aanzicht
ſpreien,
Hy vouwt de handen ſaam, en moet van vreugde
ſchreien.
't Vereenigt Nederland, gepynight om 't geklag
En 't wezen, dat het van haar zuſt'ren hoord' en
zag,
Verlaat die treurigheid, en moet van vreugde
ſchateren;

Het

Het wacht een oope vaart op ſtroomen, en op wateren,
Op wegen veyl geley, te velde volle vrucht,
Een neering-ryken ſtand in ſteeden en gehucht.
Hoe op dien zegegalm nieuſgierig uit haar holen,
In dicht-gevlochten loof en ſchaduwen verſcholen,
Met meenig wuften ſprong, en lichten trippeldans
Zich voegen in een rey, de tuiten met een krans
Van bloem en lentegroen, de bloote borſt en nekken
Tot aan d' ontgorde heup of dekken of ontdekken,
Met ſlippen wimpelswys, of diergelyk geſtel,
En luchtig, lodderlyk, aanſpringen op het ſpel
De Satyrs uit het boſch, de Nimfen uit de hoven,
Dat heb ik noit verſtaan, en kan het niet geloven:
Hoe Pallas, en Merkuur, en Mavors, en Belloon
Dit, dat, vertoonen, ſteeds op d' oude trant en toon;
Of hoe met ſchel geluid de Tritons in de baren,
Om 't hart van Engeland met onluſt te bezwaren,
De koningklyke Vree doen toeten op hun ſchulp,
Of met hun ſtarten ſlaan, of bieden weer en hulp,
Dat ſmaak, dat ſtreel de tong van die met ſchoen en kouſſen
Aanhompen, op den geur van lang vermufte ſouſſen;
Die met de Godenſchaar gebeden ten banket
(Hen van een Franſch vernuft bevallyk voorgezet)
Als kaartjes meenigmaal gezeten by de Goden,

Mê proefden van 't gebraad, 't gebakken en 't gezoden:
Maar wat raad nu, nadien de dolle Jupiter
Het Godenhuisje veegd', en alles bracht in 't war?
(Al word het menigmaal geloochent van een zoetert;)
Gelyk 't Pythagoras verandert in een roetert,
Zo duydelyk verhaalde; ik echter (waar; of niet)
Ben noit op 't maal geweest; en bood m'een ander iet,
Het heeftme noit gesmaakt; men houde 't my ten besten:
Dat eenig Hof in 't oost, of eenig bosch in 't westen,
Hier eene woning, daar een nachtkeet, gins een hol
Gevonden word, alsins van vreemde wond're vol,
Door donderenden wind van woorden uitgeblazen,
Zouw wyven stil doen staan, en kinderen verbazen;
Ja mannen zelf mischien, doen kyken als een kind,
Onkundig van de kaart en streek waar langs men 't vind:
Doch 't is zo wonder niet dat zy ze niet en weeten,
Die, in den naasten raad der Goden noit gezeten,
Hun veld-gebouwen noit en zagen; die, mischien,
Gelyk by Ariost, onzichtbaar zyn te zien;
Of overblyffelen der Ridders die steeds reizen,
En slaan op Amadis betoverde paleizen:
Doch 't zy hiermee zo 't wil, het is my noit gebeurt

Te

Tehooren, wat alhier geſtemt wierd of gekeurt,
Aangaande 't heyl-verbond en Huwlyk van Europe,
Des mag een Godentolk dat gods-geheym ontknopen.
Ons voegt het rechtevoort te zingen zegenwenſch
Op 't huw'lyk van een God; een God-genaamden menſch:
Brengt uwe neiging toe gy Rechteren en Goden,
Die onder God, een God, te buigen hebt van nooden:
Eens heeft in heil'gen ernſt d'Almachtige gezeit
Tot hen, die onder hem in glans en heerlykheid,
In macht en heerſchappy, zyn beeld op aarde dragen,
'k Gaf u der Goden naam, en lietze my behagen;
Ik noemd' u Goden, ja, maar heb 'er by geſtelt,
De dood voer over u haar noodwet en geweld,
Als over 't zwak geſtel van alle menſchen kinderen:
Nu blyft 'er geen verzet om haar geweld te hinderen,
Als dat de Koningen en Vorſten op der aard
Zich binden aan de Wet die alles bind en paart,
Dien God den zegen gaf van waſſen en vermeeren;
Zo kan een aardſche God God dienen met regeren,
Zo blyft hy, onder God, van Goden voortgebragt
Op Gods bevel, de plant waaruit men Goden wacht:
En wil de Koning nu zich tot het huw'lyk voegen,
Dat geeft het aardryk heil, de hemelen genoegen.
Gy groote Konings zoon, en Koning groot van macht,

Schoon zyt gy, ja de ſchoonſt' van vrouwen voortgebracht;
Uw' lippen druipen dau des morgens neer geregent,
Volmaakt en lieffelyk, zoo heeft u God gezegent;
En word uw lyfs-geſtalt geholpen door 't cieraad
Dat Vorſten-leden voegt, en koningklyk gewaad,
Men ziet het heerelyk u om den lyve paſſen,
Gy zyt'er in gegeſpt als waart g'er uitgewaſſen:
Gord uwen degen aan, en ſnedig zyd-geweer,
Dit voegt u; maar o neen, o Koning, legze neer,
Dat eiſchen Vreede en Min, om minnelyk te rechten;
Want haar gevreesde kracht beproefden onder 't vechten
Des Konings vyanden gevallen in den ſtryd,
De volken die gy nu in vree genadig zyt:
Hebt gy gerechtigheid u tot een ſchat verkoren,
En 't boze werk gehaat, zo iſſer van te voren
Genoeg gewoed, genoeg gegeven aan de wraak;
De rechterhand des Ryks verdadige de zaak
Van alle ellendigen die op hun aanzicht ſmeeken,
Zo blyfden arme noit van 's Koning oor verſteeken:
Zo klem in 's Konings hand de ſchepter dien hy zweit,
De waarheid tot een ſteun, en in gerechtigheid:
Nu druip uw' kleed van myrh, van reukery, o Koning.
Wanneer gy tegentreed, uit uw' verheve woning,
Die Schoone, die alleen in 't hart de kroone ſpant;
Gy vind z' in vreugde, en zet z' aan uwe rechterhand;
Zy ſpant de kroon van min (en praalt in enk'len gouden,

Uit

Uit 's Vaders ryk gehaalt) die z' eeuwig moet behouden.
Maar gy, o Konings kind, en koningklyke Bruid,
Verlaat uw Vaders huis, neem moedig een besluit,
Verwiſſel, om uw' Heer, uw' maagſchap en uw' vrinden;
Zo zal de Koning luſt aan uwe ſchoonheid vinden:
Verbind dien groten band, ſtrek hart en zin tot hem,
En ſtrook zyn hart en zin met uwe zoete ſtem:
Ik zie de Volkeren verſchynen met geſchenken;
Ik zie de Grooten 's ryks zich neigen op uw' wenken;
't Volk op hun aangezicht u ſmeeken om uw' gunſt:
Gy trekt den Koning met bevalligheid, en kunſt;
Inwendig zyt gy ſchoon, en in uw' lyf-gewaden
Van goud, o Konings kind, geſtikt met purp're draden,
Straalt uwe heerlykheid: geleize, o Maagdenſchaar,
Geleize ten paleis, de Koning wacht 'er naar,
Ten binnenkameren; vertrekt, verlaatſe, o Maagden,
In vreugd en vrolykheid, die 's Konings oog behaagde.
Uw' Vader, o Vorſtin, dien gy verlaten hebt,
Verwacht gy uit uw' bloed, waar van men hoope ſchept,
Dat gy ze zetten zult tot Koningen en heeren,
Om vreedzaam en geruſt de Wereld te regeren:
Dan zal men uwen roem doen leven in 't gedacht,
Uw' naam verkond'gen van geſlachte tot geſlacht.

AANMERKING

Op een MEDAALJE van

KEIZER GALBA.

HIer ziet men 't Staatverbond, daar, met gesloten' handen,
HISPANJE en GALLIE weerzyds hun trouw verpanden;
Elk als een Kryghs-heldin ſtandhaftig toegemaakt,
't Hoofd met een helm gedekt, de recht're ſchouder naakt,
De kleed'ren opgeſchort; een worpſpies en twee pylen
Is d'een en d'anders merk: Zo ſtond op vaſte ſtylen
't Verbond dat *Galba* ſloot met *Vindex*: maar hoe kon
Elk yverzuchtig Vorſt, gelyk een and're zon
In 't wichtig Staats-bewind, zo dapp'ren makker lyen,
Daar elk den top beoogd' der Opper-heerſchappyen?
't Verdelgende geweld vermocht dat groote werk;
De woede, als van een beeſt te razend' en te ſterk,
Van Nero, deed hun' macht die Vorſten ſamenvoegen,
En neemen in dien band hun onderling vernoegen:
Gelyk het Franſche Ryk nu, op gelyken grond,
Met Spanje vreedzaam ſchynt te treden in verbond;

Al

Al poogde 't groots gemoed der Vorſten, t'elkemaien,
In oppermogentheid de Wereld te beſtralen:
't Verdelgende verderf des oorlogs, zat van bloed,
Vervoegt die Machten; dit 's de Nero die 't hen doet.

De Neergeplofte

LUCIFER,

TREUR-SPEL;

Te LONDEN vertoont in Mey 1659.

RUIT ALTO A CULMINE.

HElp! heilig heir der ſnelle Seraſynen,
Wat was 't een zwaare ſmak,
Van boven 't ſtarre-dak
Te vallen in een poel daar zon noch ſtarren ſchynen!
En zaagt gy niet, van uit dien trans der tranſlen,
Den trotſen Lucifer,
Noch ſneller dan een ſter
Neerſtorten, afgeweert van 't weezen aller glanſſen?
Ontmaaxelt van zyn godgewyde waarde,
En heerlykheid en praal;
En als een blixemſtraal

Ge-

Geſlingert in den kolk des afgronts, onder d'aarde:
Na dat hy dacht den Hemel te beroeren
Met werrelend gewoel,
En hooger zynen ſtoel
Dan zelf de zetel des Almachtigen te voeren.
Ten grond geſchokt, na 't eindelooze lootſen,
Al wat die droeve wiſt
Was boosheid, nyd, en liſt,
En (zeit men) luſt om 't al met guich'len na te boot-
(ſen.
Nu ſcheen hy weer eens na te willen ſpelen
Zyn ſtorm op 't Weezen Gods;
En, recht als God ten trots,
Te voeren op het vlak der weereldſche toneelen
Zyn muitluſt, zyn verhogen, en verheffen;
God geef ook, hoe den Zoon
Die Lucifer vertoon
(Ook dat gevalt zyn luſt) die weerſlag koom te
(treffen:
Hy ſnord' eens om, en vond in alle wyken
Zich geen gereeder ſtof,
Dan in het Engelſch hof;
Om op gelyke leeſt zyn rol te doen gelyken.
Hier zat een Vorſt, d'uitſtekentſt' een op aarde
Waar in de heerlykheid
Der Opper-Majeſteit
Haer ſtralen had gedrukt, van wysheid, glans, en
(waarde.
Die wild' hy aan, om uit den troon te ſtormen,
Met woede, plaag op plaag,
Om 't Engelſch hof, om laag,
't Geen hem miſlukte, om hoog, in eenen klomp
(t' hervormen:
Zo ſcheen hy God en zyn gedult te tarten,
Met zyn verheerlykt beeld,

Waar

Waar in zyn wezen ſpeeld',
Te ſteken naar het hart door d' oude en ſnode (parten.
De Schalke, met vernis en glimp beſtreken,
Van wien verborgen werd
't Heerſchzuchtig vuur in 't hart
Die van den geeſt, en 't licht, inwendig, weet te (ſpreeken;
Die met zyn woord en verkens-tranen ſpeelde,
Meinedig, ſnood, en valſch,
Bloeddorſtig, en in alls
Hem (Lucifer) gelyk; zouw Lucifer verbeelden:
Dees wringt en dringht, en ſtelt zyn ſtorrem- (ſtukken,
Bedrog, geweld, en liſt,
En wreedheid, als een riſt
Geketent, die den Vorſt van zynen zetel rukken.
Nu zette hy zich, als had hy 't top beſteigert,
In d' uitgeſchopten troon,
Schryft wetten, geeft geboon;
Daar hem noch diep ontzagh, noch ootmoed word (geweigert.
Het bukt, en zwicht, al wat hem dart genaken,
En valt op 't aanzicht neer;
Als voor een God, een Heer,
Die met geſtrekte hand de ſtarren weet te raken.
Hy prat gelyk een Nebuchodonozer;
Zaait kroonen op zyn kleed,
't Is goud, waar op hy treed;
Men twyffelt, of hy is hovaardiger of bozer.
God zag het aan, geduldig en langkmoedig:
Maakt dat de razerny
Den Lydende gedy
Totheil en hemelgeur; volmaakt en overvloedig,
God zag het aan, en wacht van dien verwaten

Ver-

Verſlagentheid in 't hart,
Dat hy vernedert werd',
Eer zyn vermogen hand die trots hem dwing te laaten:
En om de maat der goedheid vol te meeten,
Wacht, of de vrucht bekoom
In aart gelyk de boom;
Toen nu de Zoon op 't vlak des zetels was gezeeten;
Dien lof en heil toejuichen alle ſchaaren,
Wanneer hem, op den dag
Die zyne ſchepping zag
Ten allen oorden zyn ſchalmeyen vaardig waaren.
God zag het aan, langkmoedig maar rechtvaardig;
Zo d'Afkomſt, zo de Stam,
Al trots wat van hen quam:
Dies vond zyn godlyk recht hun 't billyk oordeel waardig.
Hy, die op 't vlak des zetels was gezeten,
Werd in een oogenblik,
Een ſtip, een punt, een ſnik,
Als in den diepſten kolk des afgronds afgeſmeten:
Ontmaaxelt van zyn heerlykheid en luiſter;
Van zyn gezag berooft;
Een onweer dreigt zyn hoofd,
Al leevend' is hy dood, zyn naam is droef en duiſter.
Noch ſtaat hem vry te ſlepen zyne dagen;
Om, op zyn Lucifers,
Rechts, van ter zyds en dwers,
Alſins zyn eigen hart te knyzen en te knagen.

VREUG-

VREUGDE-GALM

Over de

KONINGKLYKE en STAATSCHE

VREDE,

Geſloten den 10. *Auguſti, en Dank-plechtelyk geviert den* 5. *October* 1678.

Hanc Deus, et melior Litem Natura diremit.

IS het waarheid! zyn onze oogen
Door geen nevelen bedrogen!
Dat de VREDE-wimpel wait?
En 't Geweld geen vlaggen zwait,
Met haar opgeſteke ſtanders,
Tot verderf der Nederlanders;
Schoon ter voorſtand opgerecht:
Daar het bloedige gevecht
Allen welſtand dee verdwynen:
Daar de Staat, geraakt aan 't quynen,
't Oorlogs onweer uit moeſt ſtaan;
Want die dolle krygs-orkaan
Aangezet, en voortgevaren,
Gaf geen blyken van bedaren,
Daar ze ons dreigde menigwerf
Met een algemeen bederf.
Zienwe, datwe naau gelooven,

Ons

Ons dien hoek en ſtorm te boven,
En dien woeſten warrelknoop
Van dien Beyaart overhoop,
Eens ontſtrikt, en los gebonden?
Staanwe weer op d'oude gronden
Van 't verwaggelt Vaderland,
Thans beſtendigt in zyn ſtand?
En beducht men hier, of elders,
Geen verhole Buskruid-kelders,
Geen bedekte kamer-myn,
Daar ze al ſtil verborgen zyn,
Om van onder onze voeten
't Zwellende Aardryk op te wroeten;
Dat, zoo vrees'lyk als het mag,
Met dien onverwachten ſlag,
't Helſch, en niet het Hemelſch wonder,
Van dien daverenden donder
Ons verraſſe; al wat 'er drukt
Tot den afgrond open rukt;
En al 't geen het kan bevatten
Samenwringende om doe ſpatten,
En koom ſtorten in het log
Van zyn gapende bedrog;
Dat al zyn afgryſſlykheden
Op doe wellen van beneden,
En zyn ſpoken dryve om her,
Dat z'ons quellen wyd en ver.
Ach! wy vreezen! ach, de VREDE
Schynt te flauwlyk, hier ter ſtede,
Zich te veſten op den grond,
Daar 't zoo woelt, en raaſt in 't rond.
't Hart flauwmoedig aangegrepen
Werd van zulk een vrees benepen,
Daar 't dus lang in twyffel hing,
Door die ſpitſe tinteling

Van

Van dees Staats-geheim-beſluiten;
't Zy wat glimp haar dek van buiten:
Tot dat eind'lyk in zyn kracht
Nu dit groote Werk volbracht,
Vrylyk wy die vrees, en 't duchten,
Met de winden heten vluchten
In het hart der holle Zee:
Want de Zegenryke VRE'
Word gehandhaaft van een Sterker:
God, de groote Medewerker,
Wekt een onverdroten moed
Die Meduzaas pruik ontdoet,
En haar ſaamgekronkelde adders,
't Broeyneſt vol vergifts, en zwadders,
(Dat vergeefs zyn krachten ſpilt)
Door den kriſtallynen ſchild
Van de Wyſheid, en de Reden,
Weet t' ontdekken, en t' ontleden:
Tot de VREDE 't heilzaam werk
Machtig word' en ruim zoo ſterk
Als voor henen ſlaat haar banden
Om de harten, en de handen:
Dies barſt hier de Blydſchap uit
Met het ſchaterend geluid
Hares gul-heſchudden levers;
Dat, in ſpyt der tegenſtrevers,
En in weerwil van 't geweld,
Dus de VRE' behoud het veld;
En de Zee en 't Veld moet ruimen
Alles wat daar zocht te ſchuimen.

Ad

Ampliſſimum, Illuſtriſſimumque Virum,

D. T. H.

LIBERTATIS QUERULÆ

EXPOSTULATIO.

TEne etiam cecidiſſe! mihi quem fortiter unum
Labenti columen, demens! fulcrumque futurum,
Credideram, aut Lapſæ vires, dextramque daturum!
[Libertas, imo ſuſpiria pectore ducens,
Heu! quondam Batavis magnum, et memorabile Nomen,
Nunc proſtrata jacens, et faſtidita proterve,
Hæc ait; et profert non fictos corde dolores.]
Ten' cecidiſſe querar, mea Spes, mea maxima Cura!
CHARE DEO, et Patriæ; Ten', quem de Matre cadentem
Excepi, gremio fovi, dio ubere pavi?
Aſſertor, Vindexque meus, mihi deditus uni,
(Quid loquor! heu, quondam dum proſpera fata ſinebant:
Tune etiam noſtris diſcedis Transfuga caſtris?
Et meliora ſapis, Victricia ſigna ſecutus?
I, neque te teneo, parti te adjunge beatæ;
In laudes Victoris eas; juſtiſſimus eſto;

Spi-

Spiritus altus agat per devia, percitus æstro,
Fama Triumphalem, quem portet ad æthera, currum;
Stent sine labe notæ; Virtutis cassis, et umbo,
Casta minus, minus ALBA, decenti at picta cruore,
Insignes extent, et Honorius exeat alter.
Magnum condis Epos, tibi magnum et nobile, cultu;
Surgit opus, fateor; sed præmia quanta dedisti,
Quanta daturus adhuc, cum Libertate Catonem
Si prius exueris! Ei, heu! dictamina mentis
Enthea, perjurus, mutaveris; usque relictis
Meque, meisque, Piis acceptis, dotibus; Umbram
Ut volupe amplecti fuerit pro corpore; Nubem
Pro Junone levem, furiati Ixionis instar:
Heu decus! heu pietas! non talia suaserit Author
SCHELIUS, aut pro me mactati ut victima, Fratres;
Verus amor nostri quos maxima ferre coëgit:
Ipse suæ affixus, diro molimine, parti,
Quem juvat et Patriæ Dominum imposuisse potentem,
Cujus non maculet se candida nomine charta,
Exultans, insultat eo, quod et inclitus ille
Non modo Tyro meus, verum et Dux strenuus idem,
Talia suscipiat: Sed et Optime, dixeris ipse,
Anne satisfactum morosæ, hoc thure litando,
Ipse quidem credas Divæ; utque volubilis illa
Jam te respiciat. blandoque arrideat ore?
Et quorsum nostri partem meminisse laboris?
Non apicem tangit, qui plurima corde volutans,
Magna licet memoret, majora intacta relinquit:
Dicat enim, quo se Tubantria diderit astu,
Utque suas portas reseraverit Hostibus, una,
Dum parte ex alia, tanto conamine, muros
Auxillatrices satagunt defendere dextræ:
Libertatis amor præposterus? orde solutus?
Cura? metus? torpor? languescens sordida Virtus?
Proditione nova se vertens machina rerum?

Auri an ſacra fames, ea fortia facta peregit!
Hic Borborritas deceat labor; eſt quibus ortus
E cæno, quos forte juvat tranare paludes,
Cum ranis, ut ſtagna queant dignoſcere, per quæ,
Sublatoque humeris, tranſportatoque decenter,
Præſidio ſeſe primum evacuaverit, ac ſic
Ceperit hoſtiles fluitans Vaccaulia turmas:
Fortis natura Vaccaulia, fraude fatiſcens.
Heu, heu! quanta Mari, memorandaque quanta per Urbes,
Technarum pallis, et caſſide tecta tumultuum,
Quanta Solo remanent, non admittentia lucem.
Sed quo inſana feror, quæ me dementia vexat?
Stulta ego, quæ nondum videam, quos Scena benignos,
Obductis, luſus, obſcurans triſtia velis,
Præbeat: Indigenam me iterum nunc Roma reducat,
Per Fora, per Janos, per Compita, Templa, Saburram,
Porticibusque excepta petam Capitolia pernix;
Ut nova nunc rerum facies! ut et omnia verſa!
Non luget jam Roma, nec et ſervire videtur,
Sed ludis, epuliſque vacat; gaudetque teneri,
Vulneraque, et crudum, qua obnubilet, arte, dolorem:
Namque profanator Sacrorum, namque Senatus
Contemptor, Legum ſpretor, raptorque Peculi,
Fax Patriæ, innocui fons Patriciique cruoris,
Julius ille ferox, jam clementiſſimus audit,
Qui Libertatem ſervavit victor, et Urbem
Reſtituit, rerum juſtiſſimus arbiter, æqui
Statòr, Progenies Divum, Dis maxima cura:
Ipſa ego jam mentis compos, et nube fugata,
Mortales quæ hebetat ſenſus (mortalis utique,
Quam vel ſuſpiciant generatam e ſemine Divum)
Plurima nunc claro comprendere lumine poſſum:
Ut piget, utque Virum pudet hunc dixiſſe Tyrannum!
Quem juſtum ſenſi, qui cum me vicerit, in me

Nil

Nil duri ſtatuit mitis Gladiator, et ultro
Abſtinuit lateri, jugulóque pepercit aperto:
Viciſti Juli, me ruſticitate fatebor
Implicitam, quæ non cognorim, quanta viciſſim
Munera pertulerim per te, qualemve ſalutem
Tu dederis, dum læſa jacens, conſperſa cruore,
Debilis, aut ſedis plagis inſignis oberrans,
A te ſuſcipior, ſicque ornor veſte decora,
Ut pro manduco Circenſis Pompa, vemeſtam
Et fuco comptam, me nunc admittere poſſit:
Ipſa igitur memet nunc abnego; Caſtra relinquo
Propria, et ipſa meos facilis dimitto Clientes;
Ad partes accedo tuas; quo ſigna ferente
Nunc Gener in leges iret minor, et Cato caſtris:
Ite leves animæ, ſum Cæſaris, ite profani,
Phyllida ſolus habet Cæſar, pro Cæſare tota eſt;
Vos quocunque libet diſcurrite, nulla ſuperſit
Veſtri cura mihi; nam dudum nulla momordit
Vos et cura mei; et merito, nam quem juvat, iſto
Nomine, mactari innocuum, diriſque voveri?
Sed mea ſi vobis jam nunc non omnia ſordent,
Noſtri pertæſum, monita hæc cape ultima noſtra:
SI QUA SALUS CORDI EST, FAMULARE IN CÆSARIS AULA.
Cæſaris ipſa premens veſtigia, prona recumbam,
Sim captiva licet, tamen ut me Pileus ornet,
Utque catenarum gravitate, et mole, laborans,
Majeſtate gravis poterim inceſſiſſe videri;
Splendidiore tegens, ut vulnera, veſte catenas:
Jamque aſſueta malis, atque obdurata ferendo,
Clamet Iö Victor, reſonabo viriliter, Iö.

TREUR-VERWYT

Der Klaagende

VRYHEID;

Aan den HEER

T. H.

ZOo zyt gy mede dan gevallen! wien voor dezen
Ik my, wanneer ik viel, een ſteun te zullen wezen,
Te dwaaſlyk had gedacht; of die ten onderſtand,
Als ik gevallen lag, my bieden zoud de hand!
[Dus ſprak de Vryheid, diep verzuchtende, en bewogen:
Wel eer een heerlyk Beeld, in 's Nederlanders oogen,
Nu neergevelt, en met een dartlen voet verſchopt:
Die niet zoo licht haar niet-geveinſde ſmert verkropt.]
Zoo zyt gy dan, helaas, gevallen! gy voorhenen
Myn hoop, en hartzorg; Gode, en 't Vaderland met eenen
Zoo waard, en dierbaar; wien van 's Moeders lichaam af
Ik opnam, ſtoofde, en queekte, en godlyk voedſel gaf:

Myn

Myn hulp, en voorſpraak (ach! wat zeg ik, 't was voor dezen,
Toen 't lachchende geluk my gunſtig ſcheen te wezen:)
Verlaat ook gy, gelyk een overlooper doet,
Myn dienſt en legerſterkte? en vind de Wysheid goed
't Verwinnende gezwaai der vendelen te volgen?
Ga heen, ik houde u niet, ('k heb grooter leed verzwolgen,
'k Zal dees onheusheid wel verkroppen;) ga vry heen,
En voeg u daar 't geluk de dapp'ren voegt by een;
Laat uw' rechtvaardigheid haar wysheid af doen ſtralen,
Met 's overwinnaars lof zoo hoog in top te halen
Als uw' verheven geeſt den zegewagen ment,
(Die van de faam gevat tot in 't geſtarnte rent)
Langs ſteilte en onweg; laat geen ſmet dien lof bevlekken:
Helmet en beukelaar, zie 't yd'le wit bedekken,
En braaf beſchild'ren, door het purper en karmyn,
Dat uit de wonden vloeit die niet verfoeilyk zyn;
Op dat we in d'eed'le glans van 't aangegeſpte wapen
Een tweed' Honorius ten vollen zien herſchapen.
'k Beken, dat gy een werk van grooten zwier begint;
't Is hoog en heerlyk, dat uw' geeſt zich onderwindt:
Maar denk eens om den prys waar met ze moeſt betalen,
Of noch betalen zal, de ſtof om 't op te halen,
Die Katoos ſtrengheid, en de Vryheid boven al
Moeſt afgaan; of indien z' al voorts verzaken zal

De godlyke inſpraak, die ze ontwaar word, om meinedig
Zich van myn dienſt t' ontſlaan; zoo blyft ze los en ledig,
Van myne gaven, by de Vromen zoo begeert,
En vat de ſchaduw, voor het lichaam, en boeleert
Als dolle Ixion, die door ſporelooze minne
Een yd'le wolk omhelſt voor 's hemels Koninginne:
O eer! o deugd'lykheid! dit zeker, dit beſtaan
Zou Schele, noch die twee Gebroeders u niet raan,
Helaas, zoo deerlyk als ſlachtoffers neergeſlagen,
Uit loutre liefde my ten uiterſte opgedragen:
Hy zelf die zyne zyde in drieſte pooging ſterkt,
Dien 't goed doet dat zyn macht met dat vermogen werkt,
Dat z' over't Vaderland een hoogen Heer kon zetten,
(Noit moet het wit papier zich met zyn naam beſmetten)
Dryft juichende den ſpot met zulk een, die voorheen
Geen dapp'ren leerling ſlegts, maar ook een hoofd met een
Verſtrekkende onder my, dit werk heeft opgenomen:
Maar zeg eens, denkj' hier mede uw oogwit te bekomen?
Geloofje, o goede, dat die korzele Godin,
Die wispelturige, nu met gezetten zin
U aan zal zien? of dat de wierook zal beſchikken
Van zulk een offer, dat z' u minlyk toe zal knikken?
Nemaar wat baat een deel van onzen arrebeid

Te melden? ach! hy raakt de knoop niet daar ze leit,
(Hy mag het, als hy wil, zoo kunſtig overwegen)
Van wien, al meld hy veel, noch meerder word verzwegen.
Hy zeg eens, zoo 't hem luſt, door wiens beleid en liſt,
De Stad aan d'Yſſelſtroom zich opgaf, eer men 't wiſt,
Haar poorten opende aan den vyand, t'wyl de knechten
Der hulpbezetting noch met zulk een yver vechten,
Tot voorſtand van den muur: was 't d' averechtſe zucht
Tot vryheid, was 't de zorg, de vrees, d'ontbonde tucht,
De vadzigheid, 't verval der deugd, 't bewind der zaken
Op and'ren ſpil gezet, door and'ren wind in 't laken,
Of ſchend'ge goudzucht, die 't verrichte? laat de pen
Der Moddermannen dit doorwroeten, zoo ze ken;
Een arbeid die hen paſt, die uit moeras en poelen
Herkomſtig, zich veellicht vermaken dus te woelen,
Gelyk de kikkers, om te zoeken na den grond,
Waar langs uit Koeverden men 't volk na buiten zond,
Dat op de ſchouderen gezet en uitgedragen,
Den vyand toegang gaf, die na den weg moeſt vragen;
Dat vlotte Koeverden, door arbeid en natuur
Zoo ſterk, door ontrouw ach! zoo krachteloos van duur:

Helaas! wat blyft 'er niet ter Zee, wat in de Steden,
Dat met de huif gedekt van 's Volks oproerigheden,
Zyn ſnood bedrog verbergt; wat blyft 'er niet te Land,
Dat noch geen licht gedoogt, t'ontdekken in dien ſtand.
Maar ik Uitzinnige! waar word ik heen gedreven,
Die, ſlechthooſd, als ik ben, allang geen acht kon geven,
Wat lieflyk ſchouſpel thans op 't nieuw Toneel verſchyn',
Daar m' alle naarheid, met de hangende gordyn,
Bedommelt en verbergt: my voer het Oude Roomen
(Ik ben 'er als een Griekſche inboorling voortgekomen)
In tyd-verbeelding, weer door tempel en portaal,
Langs markt, en hof, en ſtraat, en galdery, en zaal,
Tot op het Kapitool, in vryen tyd gerezen:
Hoe vind ik alles hier verandert in zyn wezen!
Verheerlykt en vernieuwt! want Rome treurt nu niet,
Noch kan geen dienſtbaarheid in Vorſtelyk gebied
Bemerken, maar verlet met ſchouſpel en banketten,
Verheugt zich dat het dus zyn hartzeer mag verzetten,
En dat het met een glimp zyn wrange wond bedekt:
Want hy, die 't Heiligdom ontwydt, een fakkel ſtrekt
Voor 't Vaderland, een bron van 't bloed, dat ryt d'Onvergoten

d'Onnooſle ſlachting meld der eed'le Staats-genooten,
Die Recht en Wetten ſchend, 's Raads achtbaarheid veracht,
's Lands geldkiſt meeſter word, verweldigt en verkracht,
Die forſte Julius, voert nu al and're namen,
Die zyn grootdadigheid en heldenaart betamen,
Van Goedertierenſte, Verwinnaar, Toeverlaat
Der Vryheid, Steun des Volks, Herſteller van den Staat,
Des Hemels Gunſt-geſchenk, en Voorzorg, 't Bloed der Goden,
Der dingen Scheidsman, ons in dezen nood van nooden:
En dat met recht: ik zelf nu tot verſtand gebragt,
En van den damp ontlaſt, die 't oordeel had verkracht
En 't ſterflyk brein bedwelmt (gelykſe van te voren
My aanhing, ſchoon ik ſchyn' uit god'lyk zaad geboren)
Begryp veel dingen thans heel duidelyk en klaar:
Hoe rouwt, hoe ſpyt het my, een Ryksgeweldenaar
Dien dapp'ren Man genoemt te hebben! hoe rechtvaardig,
En heus bevond ik hem, alle eer en dienſte waardig:
Die toen hy my verwon, zachtzin'ge Schermer, niet
Het mes zette op de keel, noch 't hygend hart doorſtiet,
En heeft zelf over my geen hard beſluit genomen,
Gy wint het, Julius, gy wint het: 'k zal niet ſchromen

Te

Te erkennen, dat het was myn boerſheid, en myn feil,
Die niet uw' weldaad heb begrepen, noch wat heil
Gy my bewezen hebt; daar ik ter neer geſmeten,
Zwak, bloedig, ongedaan, miſtroofſtig, en bekreten,
En vaſt met wond op wond geteiſtert, omme-zworf,
En gy, uit goedheid, eer ik 't eindelyk beſtorf,
My opnaamt, my verquikte, en cierlyk tooyde, en kleede,
En zoo veel voorraad van blanketſel aan beſtede,
Dat ik heel hebbelyk; en fyntjes opgedaan,
Haaſt in den Ommegang voor mom zou mogen gaan:
'k Verzaak my zelve dan van nu af, 'k ken geen leger
Voortaan voor 't myne meer; veel wil'ger, en gedweeger,
Dan iemand, om myn volk t'ontſlaken; my behaagt
Uw' zy te volgen, want daar gy den ſtander draagt
Zou Kato zelf althans zich onder 't vendel geven,
En geen Pompejus meer uw' wetten wederſtreven:
Gaat, laffe zielen, gaat, lichtvaardige gaheen,
'k Hoor Ceſar toe, de Bruid der Vryheid is alleen
Voor Ceſar, hy alleen bezitze als erf en eigen;
Gy, loopt vry daar 't u luſt, my zal geen liefde neigen
Meer t'uwaarts, die allang geen lieſde droegt tot my;
Doch 'k geef 't u toe, want wien geluſt het, ſchoon hy zy
Onſtraflyk, dat men hem van lidt tot lit zal ſnyden,
Met

Met d'afgrond als een vloek verwaten toe te wyden?
Maar hebt gy niet al heel een afkeer van al 't geen
Van my komt, laat ik hier myn laatſte les beſteen:
HEBT G'UWEN WELSTAND LIEF, WILT G'UW GENOT BEJAGEN,
ZOO STEL U DIENSTBAAR IN BY CESAR, AL UW' DAGEN:
Ik drukkende achter hem zyn ſtappen, zal ook my
Ter neder werpen, en hem bidden, ſchoon ik zy
Zyn lyf-ſlavin, dat my de hoed dekke, uit genade;
Op dat, wanneer 't gewicht der keet'nen my verlade,
Als een aanzienlyk kleed dien pynelyken band
Gelyk myn wonden dekt, ik deftig, en parmant,
Uit enk'le majeſteit mag ſchynen dus te treden:
Wacht d' Overwinnaar noch na 't vleyen van myn reden,
Of juigt hy dat het klinkt, ik allen ramp gewoon,
En door het dragen hard geworden, zal dien toon
Met een gelyken galm weer helder op doen klinken.
En wachten dat hy gaapt, en vliegen op zyn winken.

TER

TER INWYDINGE

Van den Ernſthaftigen, Hoog-Agtbaren, Wel-wyzen Heere, de Heer en Mr.

JOHAN VAN ZOMEREN

'Tot het GRIFFIERSCHAP der Chambre Mi-Partie wegens de Hoog Mog. Heeren Algemeene Staaten der Vereenigde Nederlanden.

Hæc tibi erunt artes pacisque imponere morem
Virg.

Wie kan het wys beleid, en vaſt gezette ſtand
Der Rechts-verdadiging van 't Vrye Nederland
Erkennen na behoor, of na verdienſte pryzen?
Wy willen onzen plicht tot zulk een werk bewyzen;
Of ſchoon de pooging niet kan ſtygen tot den eiſch
Der ſtoffe, 't ſtaat ons ſchoon dat heerlyk hof paleis
Waar in de Vryheid woont, waar voor die Leeuwen waken,
Uit eerbied en ontſag al ſiddrend te genaken,
Nadien van Zomeren, met ongekrookten nek
En ſchoudren 't hoog gebouw nu tot een zuil verſtrek'
Die in de barrening van ſchrikken weet noch wanken,
Dat

Dat zich de Vaderen der wyze keur bedanken.
Wy zien u, Dapp're Man, gevordert tot dat Werk
Dat in hun voorſlag en omzichtig oog-gemerk
's Lands hoog gezag al ree koſt ſchiften en beſlechten
Met een Vergadering en Kamer op te rechten
Die uit de ſtrydende partyen t'ſaamgezet
Omzichtig en gezwind op alle zaken let
Dier voorval nu of dan ('t was niet wel af te oogen
't Geen niet geboren was) iets zoude onſtellen mogen
In d' aangevange loop der Vrede, die men ſloot
Met dien vermogen Heer (haaſt haaren Bondgenoot)
Die zich haar opper-vorſt dorſt noemen, Filips de vyfde
Of mis ik, lydt hy niet dat hem die bynaam ſtyfde
En noemde hy zich alree de vierde, in de ry
Der Flippen? dat 's genoeg; het wyſt ons aan, dat hy
De Graaflyk' haarband niet, maar Spaanſche Konings Kroonen
Op zynen ſchedel droeg om 't hoog gezag te hoonen
Daar d' Oppermogentheid van 't Vrye Staats-verbond,
En wel byzonderlyk van Holland in beſtond:
Om door de wichtigheid der Koningklyke ſchilden,
Die hy met zulk een riſt op zynen ſchoud'ren tilde
's Lands Vryheid al te zwaar te vallen op het lyf:
Maar dees heldhaftige ('t zal verre zyn van vyf)
Gedoogt 'er pas maar twee; twee Flippen, daar de laatſte
Zich zelve niet, maar hen de nazaat zette en plaatſte

Als

Als eerſte van dien naam in 't Koningklyk bewind;
En mits de Derde zich ten Troon geſtegen vind
En niet by't zagt gezag des Vaders kan volharden,
Om in der Graven-ry te ſtrekken eenen darde,
Maar zich de Tweede noemt, om ſtout en overdwaals
Door d' overdadigheid des glinſterenden praals
En pracht, veel meer dan kracht, der wapenſchild-quartieren,
De zeven Volkeren der vrye Batavieren
Te leggen op den hals met zulk een overlaſt;
Zoo word hy haaſt gewaar hoe zeer hy zich vertaſt
Met die kloekmoedigen te trotſen en te tergen,
En eene heerſſing, meer dan 't lantnut is te vergen:
Behalven dat hy zelf belemmert van die riſt
Der yd'le wapenſleep zich nau te redden wiſt,
Zoo kreeg hy Leeuwen voor in't vechtperk, die wel vatten
Op ſchilden van metaal, ſchoon op geen riete matten,
En knarſſelen op 't ſtael, en bryzelen 't tot gruis;
Zoo kreeg hy Leeuwen voor die voor geen woeſtgedruis
Der Dieren-vlegels zich ontſetten of vertſagen
Maar ruſtig, en gezwind, een ſprong te velde wagen,
Die maken 't hem zoo moe dat hy zelf afgemat
Van zyn begonnen werk geen andre vruchten had
Als 't hartſeer en de ſpyt van zoo veel ongelukken;
Die met vernieuwde kracht zyn flauwen nazaat drukken
Welk heel vertwyffelt hier geen andere uitkomſt ziet
Als dat hy lokt en ſtreelt en zyne vrede bied,

Om

Om zulk een Leeuwenaart tot ſtilſtand te bewegen'
Straks toont het moedig dier zich tot beſtand genegen.
Doch wat behoef ik hier te melden, 't geen men weet
Hoe tachtig jaaren ſtryds die groote Vorſten ſleet
Tot dat door 't Vree-verbond te zaam bevredigt wierden
't Vereenigt Nederland en Vorſt Filips de Vierde,
Daar zag men 't noodig ſtuk van dat vereiſcht gezag
Dat alle opbobblentheid en twiſt beſlechten mag
Die moog'lyk hier of daar al wrokkend uitgeborſten
Het bloedig misverſtand der Volkeren en Vorſten
Van nieuws ontſteken mogt, indien omzigtigheid
Niet ſchifte by verdrag, of ſleet door kloek beleid
Al wat het bloeijend lot der Vrede mogt beletten
Met tegen deze ruſt zich in de weeg te zetten:
GRASWINKEL wierd de man, wien 't vrye Nederland
Die voorzorg toevertrouwt, om van zyn oog en hand
Die kracht der zenuwen, die toeverzigt t'ontfangen
Waar aan de welſtant ſchynt des Vryen Staats te hangen.
GRASWINKEL, zulk een pronk van wysheid en vernuft,
Daar niet dan kruim in ſteekt, daar 't kloekſte brein voor ſuft.
Wy willen geen bewys van 't Ridderlyke wapen,
Geen om zyn vrye Recht, verdadigt zoo rechtſchapen,
De Zeeleeuw van Sint Mark hem opdraagt tot een merk

Van zyn naamhaftigheid; wy laten Themis kerk
En Vierſchaar, daarze ſchift, en vonnis weet te vellen
Na 't voorſchrift dat zyn pen haar bondig voor quam ſtellen:
Maar wat hy in zyn brein en binnenboezem huisd',
Is kenlyk aan dat werk, het geen hy voor de vuift,
Van 't recht van Oppermacht den Staten 's Lands gegeven,
Ter laatſter pooging tot een proefſtuk heeft geſchreven;
Hier acht men 't flikrend goud van 's Graven haarband niet,
Om door die praal in 't oog den arrem van 't gebied
Te zwagt'len als verſtuikt, als hingze in eene fleujer
Zich zelven niet te nut; hier kent men geen gemeujer
Om zulk een Opperknecht te zetten boven aan,
Om dus zyn meeſters zelf zyn wil te doen verſtaan
Of daar 't 's Lands Hoogheid geld hen plots den mond te binden,
Geen Keizer neem de macht zich dit te onderwinden;
Wat leit de Simpele of de Kaale ons op de nek?
Vond Holland zyner macht zoo lydigen gebrek,
Dat AQUITANIE haar op den hals moeſt dringen
Een laſtig Oppervoogd van 't bloed der vreemdelingen?
Niet tegenſtaande 't erf van Bato ledig lag
Eer hy zyn Katten hier in vryheid en gezag
Standhaftig nederzette; en zy, in noods benypen
Recht waren op hun veld als katten aan te grypen?
Of was het eerlyk bloet van Veldheer Burgerhart,

Die

Die in het heilig boſch de Roomſche ſtanders tart
Zyn Batavieren toeft, om band en boey te ſlaken,
Nu dus laf hartelyk een ryksſlavin te maken?
Neen, neen, die eens het oog bedaart te rugge ſlaat
Tot in die ſchemering zal licht den dageraad
Des rechten toeſtands en geſchapenheid der dingen
Zelf uit de neveldomp dier eeuwen door zien dringen.
Geheel de wereld weet, hoe eens die holle ſtorm
Op datze ganſch Euroop ontmaaxel en hervorm
Al vliegend' en verwoed quam zetten uit den Noorden,
Die zwalpend over't peil der opgeboegde boorden
Ook Holland al gereeds in haren aanloop trof,
Dies vond hier Waterland het voorwerp en de ſtof
Om elk te keer te gaan, 't zy Ruſſen ofte Noren,
Die dus van dezen kant 's Lands ruſt en vryheid ſtoren
Om dat de Noorman, daar de Kinheim vloeid in zee
Den voet te lande zet, te Egmond op de ree:
Een dapp're Diederyk, een man in dit geweſte
Gekent voor eene der Begoedſten en der Beſten,
Schynt, door verzameling van knechten, als een wal
Die haaren aanval ſchutte en woede bracht ten val
Te hebben haar geweld in wederwicht gehouden
Zoo dat men 't hoog bewind des Lantregts hem vertroude;
Hy dus begroeit in macht; zoekt hoe hy ook door Echt
En Bonds-verbintenis zyn banden vaſter leght,
Waar toe hy ſchynt te wyf een Dochter van de Noren
Of zelf, of voor zyn Volk te hebben uitgekooren;
Tot dat hy naderhand van 't Keizerlyk gezag

Bekrachtigt, ſcheen het leen t'ontfangen by ver-
drag.
Zie hier de harſſenſtof der vunſte Klooſter-
ſchryvers
Die leggende aan de kracht eens averechtſen yvers
Hun tyd en vlyt te koſt dit Waterlant doen zyn
Hun AQUTANIE in 't afgedraait Latyn.
Hier doenze ook menig Heer verzamelen in minne
Met een Reuzinne; zeg, een Noorvrou' of Ruſ-
ſinne:
En dat op zulk een echt de tweeſpalt blyft gebluſt,
Die eind'lyk ſamengroeit, en zich begeeft te ruſt
Beſtendigt van den Vorſt van Vrankryk, blyft
geen wonder
Voor hen die weten hoe die Koning in 't byzonder
't Verdrag met Rollo ſloot, dien Noorman, dien
hy gaf
Zyn dochter tot een Bruid, en ſchoon die ryksſlip
af
Geſcheurt wierd, als het voer uit zyne heerſchap-
pye
Die mantel zette haar plooy aan 't erf van Nor-
mandye.
Waar ben ik heen? te wyd ter zyden uitgeſpat;
Om eens de ſchemering die ik uit d'opkomſt vat
Van 't graaf'lyk Lands-beſtuur te ſtellen elk voor
oogen
Maar toen 't gelcent gezag, geen Opperſte ver-
moogen,
Den Leenheer wou te lyf, toen wierd het meer
dan tyd
Dat men de macht bekort van die die macht ont-
wydt:
Graswinkel heeft getoont door overwicht van re-
den,

Wie op geleende voet, wie wettig, 't recht bekleden.
Die kracht van reden keurt, en waardigheid van werk
Neem hier dees Cynosuur ten wissen oog gemerk:
Hy sloot dan niet den mond, of 't noodlot sloot zyn oogen,
Als zeide het, 't is genoeg men moet niet verder poogen.
Dies vond de Vrye Staat zich van dien steun ontbloot
Odwingende heerschappy der onverzetbre dood
Wie zal de schade my van mynen held vergoeden?
Wie sterken myn gezag, daar zoo veel geeselroeden,
Van nyd, van woest geweld, van onderkruipery
En vleizugt, om den Staat in snooder slaverny
Te leggen aan den band, en plotsling neer te storten.
Op zweepen; wie myn recht beschutten voor 't verkorten?
Dus klaagde 't Vaderland, maar kreeg terstond in 't oog
Den heldren Dageraad, aan haaren Raadhofs boog
Van een in lieflykheid en kracht ontloken Zomer,
En vond tot haar behoef naamhaftiger noch vromer
Om weer den Zetel, die Graswinkel ledig liet,
Op 't rechts verdadigen van 't Vrye Lands gebied,
In eer en achtbaarheid en kracht te doen bekleden,
Want wat de Vryheid weegt der vrygevochte Steden,

En Staten, wat dat pand wil gelden in waardy,
Dat weet hy zekerlyk, en niemand zoo als hy;
Als Hy, die van te voor op haaren Zegewagen
Die dappre heeft gezet, en braaf ten toon gedragen:
Daar zitze met den hoed gesteken op de speer;
Met reden, want ze wil die op het hoofd niet meer,
Dat kent geen Heerengaaf; vermits ze vry gevogten
Den scheedel met laurier als Cesar heeft omvlochten
Laat Roome vry den hoed een afgeschoren slaaf
Gaan drukken op de kruin; zy kent geen heeren gaaf
Dat waarpand hoeftse niet t' ontfangen uit de handen
Van iemands meesterschap, maar sedert alle banden
Van Heeren dwing'landy door haar gevreest geweer
Geslaakt zyn, kroontze dus haar lemmer of haar speer:
Dit hebt gy uit den grond ons weten aan te wyzen
Waar uit die Vryheid rees die haaren moed deed ryzen
O dapp're Zomeren, waar uit dat heerlyk goed
Der Batavieren ons by erfrecht volgen moet:
Grafwinkel gaf die proef van zyn ernsthaftigheden
Nu in bewind gezet, maar d' uw is voorgetreden.
Wie vond oit nazaat die zyn voorzaat zoo de maat
Voldoen kan in het geen den Staat zoo heerlyk staat?
Dien d' edelmoedigheid des opgevatten yvers
Nu met de Grotien, en Junien, en Schryvers
Gelyk stelt; brave Man, wat zienwe twists be-
slecht

Wat zienwe Staatkrakeels en barnings neergelegt
Nu gy de hand zult ſlaan aan dat bewind van zaken,
Daar uw' omzichtigheid op 't noodig ſtuur zal waken,
Die honig van Hymet uit thym van lettren zuigt;
Zoo waagt de Staat den ſprong daar Rhodus van getuigt,
En ziet uw' nyverheyd behartigen van harten,
De welſtant en 't cieraad van uw' verkregen ſparte.

DE

TRIPLE ALLIANTIE.

DE Groote Heer, en Groote Heer,
En Groote Heer daar by
(Is 't niet genoeg? of zynder meer?
Neen 't is genoeg aan dry)
Zyn even vierig in de weer,
Om vord'ren te gelyk
't Verderf van 't Chriſtenryk.

Maar wat 's de reden, wat 's de grond,
Die hen zoo dryft en preſt?
Helaas! de heerſchzugt hol van mond,
En wraak, op waan geveſt,
(Om 't onrecht dat men zelf beſtond,

Te lande, en ook ter zee)
Zyn 't voorwerp in de Twee.

De derde vat die kans by 't haar;
Ten zy hy aangezweept,
Of aangemoedigt van dat Paar,
Zyn benden derwaarts ſleept,
Van waar het hoogſte Ryks-gevaar
De Machten werk beſchaft,
Wier moed die wraak beſtraft.

Hoe lacht de bloedhond Mahometh
Om d'eendracht van 't geloof,
Dat, t'wyl hy zynen ſabel wet
Al vlammend' op den roof,
Hem dus de grenspoort open zet,
Door d'alderoudſten Zoon,
Der Roomſche Myterkroon;

Deez' Alder-Chriſtelykſten Vorſt:
Beſtendigt in zyn werk
Van hem, die reformeren dorſt
't Misbruik der Roomſche Kerk:
Waar uit men nu dus mengt en morſt
Een toeſtel, van hun Drien
Rechtmatig aangezien.

Ellendig Polen, dat den klaau
Van Ottoman gevoelt!
Die met uw rookend bloed al laau
Zyn bloeddorſt niet bekoelt;
Terwyl g' amechtig, krank en flaau,
Voelt hoe zyn felle hand
U wroet in 't ingewand.

Dan ſteekt hy als een loopent vuur Het

Het vruchtb're Pruiſſen aan;
Dan ziet m'Europaas koorenſchuur
Ganſch uitgeput van graan:
Van waar hy, vrees'lyk Nagebuur,
Heel Duitſland valt te zwaar,
In reddeloos gevaar.

Eliendig deel van Nederland,
Daar in zyn overmoed
De Franſche Vorſt den ſtandert plant,
En die hem valt te voet,
Zelf roeft, en plondert, ſchat en brandt;
Terwyl hy 't vordre deel
Het mes zet op de keel.

De Derde ziet het zee-geweld,
Waar door den Onderdaan
Van weerzyds vaſt verarmt en ſmelt,
Met lachend' oogen aan;
En ſchoon hy ziet te leur geſtelt
Zyn aanſlag reis op reis,
Hy luiſtert na geen peis.

Zoo dat uit Stad, en Land-gehucht,
Dat duyzenden verdriet,
De welvaart en de nering vlucht;
Maar hy gevoelt het niet:
Daar elk om treurt, en quynt, en zucht;
En ſchrikt, wanneer hy merkt
Hoe d'afgrond woelt en werkt.

Ja Nero zelf, indien hy leefd',
En 't werk te recht bezag,
Zouw tuygen dat hy ſchrikte en beefd'
Om zulk een woeſt beſlag.

Waar

Waar met de boosheit wederſtreeft
En delgt in bloed en vuur
De wetten der Natuur.

Ten zy hy leg te diep, helaas!
Verzopen in zyn luſt;
Op zyn Toneelſpel al te dwaas
Verſlingert, en geruſt:
Tot dat een hol en naar geraas,
Daar 't alles berſte, en kraak',
Hem eind'lyk wakker maak.

MENGEL-
DICHTEN.

GELUK- en ZEGEN-WENSCH

Aan zyn Excellentie de HEER

ADRIAAN PAATS

Op zyn Edts. vertrek in buitengewoonlyk Gezantſchap by den Grootmachtigſten Koning van Spanje

KAREL DE TWEEDE.

DOorluchte en hoogberoemde Paats,
Hoe heerlyk ſchiet uw' zon haar ſtralen!
Die, nu ze op 't wiſſ'len ſta van plaats;
Ter Weſterkim zal nederdalen;
Om dus het hemels licht gelyk
Dien grooten Ryksvorſt te begroeten,
Daar hy in zyn Heſperiſch Ryk
De Zon ziet dalen voor zyn voeten,
En in zyn Zee te wedde gaan,
Om 's morgens ſchoonder op te ſtaan.

Maar gy, op heel een and're wys,
Met glori aan dat Hof gerezen,
Als onze Staatzon, ryk van prys,
Zult blyven ſtralen op dat wezen,
Waar uit gy weer een licht verwacht,

Dat

Dat dies een dubb'le glans aan 't flonkeren
Dien luiſter zet in zulk een kracht,
Dat nyd, noch ſpyt, die kan verdonkeren;
Daar 't Ryks-bewind, en 't Staats-belang
Haar vryd voor allen ondergang.

De hemel geef hier zegen toe,
En laat zyn wind voorſpoedig waayen,
Dat ze u voor 't zee-gevaar behoe,
En flux te land zette in Biskayen;
Eer 't roofgeweld, en d'overlaſt,
Van 't meer, of 't mind're Barbarye,
Met felle klauwen van zich taſt,
Gelyk een ſlinxe Roof-harpye;
Of eer, in zyn' on'zaadbre kil,
Een Vraatgedrocht u ſlepen wil.

Of is de reis te land gemunt,
Wie opent hier de wyde wegen,
Om veylig tuſſchen ſchoot, en punt,
Van zinkroer, en geſpitſten degen,
Het dreigende gevaar te ontgaan,
Langs hooge bergen, diepe dalen,
En heiren die in 't harnas ſtaan,
Gereed om elke t'achterhalen:
Ach! God alleen, in zulk geval,
Geleide u veilig overal.

Dan moet noch heeter zon, of lucht,
Uw' lichaam quetſen, noch verzeeren;
Noch ongewone ſpys, of vrucht,
Uw' krachten, noch gezondheid deren;
Maar een gematigt lyfs-geſtel
Behou zyn ſtand in alle deelen,
Op dat de geeſt door geen gequel,
Noch leed, dien laſt zich voel vervelen,

Wan-

Wanneer uw' tong, gedopt in zout,
Aldaar dat ryk vernuft ontvouwt:

Dat ryk vernuft, dat zoo doordrenkt
In wetenſchappen, die haar voegen,
De Spaanſche ſtatigheid beſprengkt.
Met zulk een geur van ziels-genoegen,
Dat haar Staatkundigſte beleid,
Hoe zeer geſlepen in haar zaken,
Door eene meerd're ſchranderheid
Zich voelt geſterkt, en grooter maken;
Om dus op onverwrikb'ren grond
Te veſten 't eeuwig Staats-verbond.

O hoe kan zich op zulk een ſtof
Dat ryk vernuft den teugel vieren!
Wanneer het op dien dubb'len lof,
Der Kantabers, en Batavieren,
Zich uitbreid; die van ouds gewoon
Het juk van Roome te verachten,
Heldhaftig, met genepen koon,
Een Leeuw gelyk, in moed, en krachten;
Toebeten, dat het Roome ſmert',
En diep den nadruk liet in 't hert.

En zouw dan nu een Vraat-gedrocht,
Slechs gretig om zyn roof te voeren
In 't gruwzaam neſt, in zyne tocht
Die twee belagen, en beloeren?
Of overylen een voor een?
Neen Kantabers, neen Batavieren,
Te zaamgevoegde Mogentheên
Ontzeggen beſt zoo holle gieren,
Door macht, en eendracht, en beleid,
Het aas van hun vraatgierigheid.

Wanneer een tweede Karel 't woord
Geſtand doet; dat een tweede Karel
Gebroken heeft; 't geen rechtevoort
Aldus een t'ongelyken parel
Hecht d'een en d'and're aan zyne Kroon;
Als d'Eerſte, tot zyn lof, de Vrede
En d'and're weder, tot zyn hoon,
Om 't kenlyk onderſcheid, de Wrede,
In ſtee der Tweede-Karel heet;
Om 't ſchenden van zyn trouw en eed.

Nu trek dan heen, kloekmoedig Heer;
En koomt uw' letter-luſt te ontbranden,
In Spanje leeft ook letter-eer
Van overvliegende Verſtanden:
Daar vond m' een Couvarruvias,
Die zoo veel and'ren op kon wegen,
En lang het Rechts-orakel was,
Daar Themis kind'ren raad me plegen;
Daar vind men ze, in wat kunſt het zy,
Wier geeſt alle and'ren ſtreeft voorby.

Vernuft, door yver opgewekt,
Waaraan de kracht der ſchrand're zinnen,
Een eerenſpoor en prikkel ſtrekt,
Kan door den arbeid veel verwinnen;
Gelyk alhier: zoo dat miſſchien
Het Hoofd van 't groote Godgezantſchap,
Zoo vroeg ook Spanje zogt te zien
Om zulk een aart van 't heerlyk Landſchap,
Als die een ingang tot veel goed
Door 't ſcherp verſtand hier zag te moet.

Op zulk een voorbeeld voelt uw luſt
Zich door een ſterker drift ontſteken,
Van 't dringend Staats-belang bewuſt,

Om

Om alles manlyk door te breken,
Terwyl uw' waarde Bedgenoot,
Haar ook dien arbeid laat behagen,
O dapp're man, om op den ſtoot
Van 't ſlinx geval haar deel te dragen;
In zuur en zoet, in lief en leed:
Gods ſchaduw dek u als een kleed.

AANMERKING

OP DE

OMME-WENTELING DER TYDEN:

By Voorval van 't Vernieuwen der Tyd-Kaarten

VAN

ROBBERT ROBBERTSEN.

KUnt gy 't gelaat des hemels onderſcheiden,
En onderſcheid gy deze Tyden niet?
Waar toe u nu de tekenen geleiden,
Der Wonder-kracht welk onder u geſchied:
Dus luit de les des Heilands aan de Joden;
't Geen hen nochtans geen voordeel aan en brengt:

Want wat hen wierd vertoont, of aangeboden,
't Woord is in hen met geen geloof vermengt:
Zoo dat hier op met recht heeft kunnen paſſen,
Ik werk iet groots, en 't geen u heerlyk ſchynt,
Waar van of ſchoon de wond'ren u verraſſen;
Gy echter, die verachtende, verdwynt:
Zoo gaat het noch: die tyd is weêr herboren:
Men acht nu meer geen teek'nen. want de kracht
Der Wond'ren Gods, in 't ongeloof verloren,
Word met het Woord, verwaarlooſt en veracht:
Wat reden, dat die krachten niet en baten?
Het vleeſlelyk Geſlacht, dat op de Wet,
En op den dienſt der Wet zich wil verlaten,
Had op het Aardſch zyn zekerheid gezet:
De Grieken, wien dit heil wierd voorgedragen,
Van een verdeeld in onderling verſtand,
Begeerden niet dan Wysheid, in hun dagen;
En dat Geſlacht behoud nu d'overhand:
Hen toont Natuur haar grond-geheim, en ſchatten,
Hen heeft z' haar aart en wysheid, hoe zy werkt,
(Dus vleit men zich) en wezen doen bevatten
't Geen in hun waan, en dwaasheit, hen verſterkt.
Een Elimas, een Magus, dat 's een wyzen;
Een Simon, mede een Magus, welk op 't grootſt
Een kracht opgeeft, waarom z' hem alle pryzen,
Als had die kracht de Godheid na-gebootſt,
En elk wie meeſt in wetenſchap, en krachten,
't Natuur-geheim na-vorſchende door-wroet
Betoovert hen, dat z' alle ding verachten
Daar wysheid geen gezette werking doet:
Die Redenſtryd, van Godd'lyk' aart ontlediget,
Die valſchelyk genaamde Kennis, die PHI

PHILOSOPHY, welk haar geheim verdedigt,
Maakt dat men 't pad der Waarheid niet en zie,
En dat men niet gelyk de Wyzen wandelt;
Maar wys gewaande, en dwaas geworden, 't werk
Der ydelheid in onverſtand verhandelt,
En 't kenb're Gods neemt tot quaad oog-gemerk:
Dies zoekt men nu, het zy dan dat een Heiden, *
Of dat een Jood † 't bedriech'lyk wèbb' bedacht
Tot ongeloof, verlokkende, in te leiden,
Door eene meer dan enk'le tooverkracht;
Door tooverkracht van 't geen men zich verbeelde
Dat grond'lyk hen d'Eeuw-onderzoeker leert;
En tooverkracht der vleeſſelyke weelde,
En wat natuur in hare drift begeert:
Dan is het uit, met hopen, en verwachten;
Dan blyft 'er niet te duchten na de dood;
Niets hoeft men te gelooven, te betrachten,
Dan 't geen waar toe de Burgerwet u noodt?
Zy, die zich aan 't natuur-geſtel vergapen,
Zyn voor geen tyds verandering bevreeſt;
Want ſedert dat de Vaad'ren zyn ontſlapen
Blyft alles hen gelyk het is geweeſt:
Hier ſtuit de proef: zich zelve te verzaken,
Dat word de ſtryd van Wysheid, en Geloof;
Dees' trekt na d'aard, en dat zal zalig maken:
Daar blyft men ſtaan: want dat 's de groote kloof.
O, Menſche Gods, wilt u de waan ontgeven:
Bewaar uw pand, en ſtryd den goeden ſtryd;
Dat 's des Geloofs: en gryp na 't eeuwig leven,
Waar toe gy ook van God geroepen zyt:

* *Ariſtoteles.*
† *Spinoſa.*

Wien moet het hert niet berſten op die reden?
Wien ſmelt het niet als waſch, die op de tots
Der waarheid oogt, dus van Gods mond beſtreden?
Maar dit's de zaak, het raakt den Menſche Gods;
Dies kan hier geen natuurlyk menſch begrypen
De dingen Gods; wyl 'z hem een dwaasheid zyn:
Ook zoekt hy zelf zyn oogen toe te nypen,
Zoo dat hem 't licht der waarheid noit beſchyn:
Maar onderwyl de tyden na te ſporen,
En alles met opmerking in te zien,
Dat kan men tot zyn hoogſte nut oorboren,
En zal geen menſch die wys is oit verbien:
Zie hier een Man die lang voor ſlecht gehouden,
En dien men vaak voor dwaas gerekent heeft,
De Tyden, welk gegeven zyn aan d'Ouden,
Inziende, wyſt wat voorbeeld elk ons geeft;
En ſpeurt het na wat haar gevolg betekent:
En vraagt men, wie? 't is ROBBERT ROBBERTS-
ZOON,
Die zoo den Tyd op zyne Kaart berekent,
Dat hy alhier een and'ren uitweg toon;
Dat hy ze meet met heel een and'ren paſſer,
Om zoo Gods Volk, door bergen, en woeſtyn,
Het zy ze zich of trager ſpoey, of raſſer,
Te wyzen, waar z' op hun bepaling zyn:
Een Man van vuur, en yver, in zyn reden;
Een Man vol liefde, in 't handlen uit Gods
Woord;
En die zyn ſchat, en gaven, wil beſteden,
Tot 's Naaſtens nut; en ſteeds na beter hoort:
En, of hy 't wel, of qualyk, heeft begrepen,
Waar op hy, nu al honderd jaar geleen,
Met zulk een ernſt zyn zinnen heeft geſlepen,
Daar mag, dien 't luſt, zyn aandacht aan beſteen:
En ſchoon hy ſcheen zyn goed bericht, eylaci!
Als

Als vruchteloos te ſtroyen by den weg,
Wie weet, of niet een dwaze predikaci
Zal dienen tot een wyder overleg;
Zyn yver is in 't goede niet verachtelyk;
En 't geen 'er word ter proeve voor geſtelt,
Verwerpt men noit verwaant, of onbedachtelyk,
Ten zy men zelf zyn eigen dwaasheid meld;
't Wyl 't alles ons te proeven word bevolen,
Voor al, veracht de Profecyen niet;
Behoud het goede: in 't giſſen kan men dolen;
En d'Eerſte zoekt, 't geen vaak een Tweede ziet.

Wy, evenwel, wy zien, in deze Tyden,
Een onverwacht' en wond'ren ommekeer;
Nu Mahometh, en die zyn leer belyden,
Zyn Ryks-gebied geworpen ziet ter neer;
Hoe word dat Hoofd, van zulk een trots vermeten,
Dien ruigen kop, als waar 't de hairen-kroon,
Van Vrouwen-hair, en goud-draat, afgeſmeten!
Die tegen God, en zyn Gekruiſten Zoon
Dien hoon uitbraakte, en wandelde in zyn ſchulden:
Dies zonk het Ryk, dat zulliks ondernam,
Hoe zeer hierom zyn leeuwe-koppen brulden,
Veel eer ter neer dan 't tot zyn hoogte quam;
Als had het tot zyn Mylpaal zich te haaſten,
Van JAAR, en MAAND, en DAG, en UUR bepaalt;
Welk Abaddon, als eenen alderdwaaſten,
Dien Koning des verderfs, hier achterhaalt:
Of heeft de Geeſt des Heeren, lang te voren,
Dien naam noch eens en in een and'ren klank,
Op dat z'er twee zouw treffen, hier doen hooren?
Als eenen tweed' Apollion ten dank;
Zyn Ryks-genan, die, met hem aangeſpannen,

In 's afgronds eed een zelve vendel voert,
Als 't aller hoofd der bloedig' Aarst-tirannen,
En met die woede al 't Chriſtendom beroert:
Wie ziet niet, dat zyn Engel opgekomen,
Dien helſchen Draak, zoekt hoe hy 't al verdelg;
En, ſpuwende uit zyn kieuwen ganſche ſtromen,
Dat nauwlyks weer 't heel Aardryk hen verzwelg,
In grooten toorn, zoo grimmig, en verbolgen,
De Vrouwe weer, in 't overige Zaad,
Met moorden, en verſlinden, wil vervolgen:
Hy weet hoe kort zyn tyd is; en beſtaat
Veel licht, hierom zyn opgepreſte machten
Der donders, en dragonders van verderf
Zelf by te ſtaan, om 't Aardryk te verkrachten,
Op dat dit Zaad geen ſchuilplaats meer verwerf:
Wee hen, die d'Aarde, en die de Zee bewonen!
Daar hagel, vuur, en bloed, in een gemengt,
Een konſtſtuk van zyn Mogentheid vertoonen,
Waar met hy 't al verplettert, en verzengt.

Dit alles maak uw' herte niet verſlagen,
O Heyligen; word gy hem tot geen roof:
En laat zich God in u die proef behagen
Van Lydzaamheid, en Ootmoed, en Geloof,
Waak nucht'ren, en ſtandvaſtig dat de Slange
U, door haar liſts-verlokkende gevley,
Op 't onverzienſte, als Eva niet en vange,
Of u, 't verſtand beroerende, verley:
Het wederom gedenken dezer Tyden,
En z' in te zien, en wat 'er word verwacht,
Van die 't Geloof belevende belyden,
Wier aandacht op het Woord des Heeren acht,
Mag dienen, o Godvruchtige, u ten goeden!

Laat

Laat ſpotters zich behagen, in hun waan;
En 't helſch geweld der Dwingelanden woeden;
Blyft gy maar pal en onbeweech'lyk ſtaan:
Een meerder Macht, een Heerſcher in den hoogen,
In zynen raad, bepaalt hun onvermogen.

OP DE TWEEDE
TAFEL-KRANS
VAN
PARLEMOER in TOETSTEEN

Door den Konſtryken

DIRK VAN RYSWYK

In zynen byna tachtig-jarigen ouderdom gevlogten.

Wien doet de konſt niet ſchemeroogen,
Om d'Outheid in haar kragt en glans,
Lang met een miſt en damp omtogen,
t'Aanſchouwen in dien Tafel-krans;
Die twee-werf achtereen gevlochten,
Van Ryswyks konſtig ſny-penceel,
Met onnavolgb're kronkelbochten
Dat Bloemwerk toont op 't Toets-panneel,
Met zulk een zwier, en zoo vol levens

Van onverwelkb're jeugd'lykheid,
Dat niet alleen die Konſt al tevens
Ontdekt al wat in d' Oudheid leit,
Maar ſchooner afſtraalt dan voor dezen;
Gelyk de zon die lang bedwelmt
Toont een veel lieffelyker wezen
Als 't licht zich van dien damp onthelmt:
Zoo was die Wetenſchap verlooren,
Een denkbeeld bleef 'er, en niet meer;
Tot dat ze alhier van nieuws herbooren,
Herſtelt word in haar glans en eer;
Daar z' als een Zee-nimf op komt borlen
In eene parlemoere ſchulp,
En toont den ſchoot vol dierb're korlen,
(Daar Ryswyks hand haar komt te hulp:)
Veel meer dan Paarlen te waardeeren,
Welk uit den Morgen-dauw geteelt
De Paarle-moeder komt vereeren,
Die met dien ſchat de Vorſten ſtreelt.
Maar Ryswyk, voegt het uwe jaaren,
(Gy waart het vyfde reeds voorby,
Die nu gekroont van Zilverharen
Acht kruiſſen telt op 't jaargety:)
Dus als een Jongeling te pratten,
In 't quikſte van zyn Lentetyd?
Die Bruid der Schoonheid aan te vatten,
En op zoo geur'gen bloemtapyt
Ten dans te leiden, dat de voeten,
Met niets te ſchrikken van de maat
Zich in dien eed'len zwier ontmoeten
Daar zelf d'Aaloudheid ſtom voor ſtaat?
Voorwaar 't beſtaan is groots, en heerlyk,
En een ſchier hopeloos beſtaan;
Maar d'uitkomſt maakt het onwaardeerlyk,
En doet die ſtoutheid wel beſlaan.

Wat

Wat zal ik hier die dart'le bloemen
Navolgen in haar eigenſchap?
Elk poogen met zyn naam te noemen?
Noit ſteeg myn kennis tot dien trap
Dat ſchoon t'ontvouwen! myn vermeten
Verheft zich tot die hoogte niet:
'k Beken haar namen niet te weten,
Dies volgt myn kennis 't geenze ziet.
Hier zietze hoe 't loof zich krimpt in d'aders
Of mals en welig opwaarts krult
En dekt het Tafelblad met bladers
Van hoogte, en diepte, en bocht, en bult;
Of word de tong misleid door d'oogen
Nadien de hand haar logen wraakt,
Want door 't gevoelen niet bedrogen
Vind ze alles glad, en plat gemaakt:
Noch wiſt de konſt hier iets te vlyen,
Dat zyne krachten neemt te leen
Van zek're ſlag van tooveryen;
't Vlieg-goedje dat hier over heen,
En in, en uit, en door komt zweven,
En zoo den dag en 't licht ontfangt,
Dat elk hier waarlyk (daar 't na 't leven
Op vlerkjes, of op pootjes hangt;)
Van kleur verwiſſelt, drilt, en flikkert,
Nu blau-lazuur, nu purper ſchynt,
En met een nis van ſtralen blikkert,
Tot alles weer tot een verdwynt,
De verf behoud en 't eigen wezen
Van 't zilv'rig zuiv're Parlemoer:
Al wat van d'Oudheid dan geprezen
Braveert met menig Brokkelvloer,
Lithoſtroten, zoo hoog in waarde,
Muſivis-werk, of hoe men 't heet,
't Verflauwt by zulk een Rozengaarde,

En word van dit Gebloemte ontkleed,
Zoo wel als Salomon voorheneu,
Van al zyn glans en heerlykheid,
Door eene Veldbloem, ras verdwenen
Daar z' haaſt verſlenſt ter neder leit;
Daar dit Gebloemte noit ontluiſtert,
En van natuurlyk ſchoon voorzien,
't Schoon van den hof, en 't Hof, verduiſtert:
Maar voegt het dit deez' eer te bien?
't Heeft geen gevoel, hoe zeer geprezen;
Hoe zeer geroemt, 't geniet hier niet;
't Blyft onverandert in zyn wezen;
Een doode ſtoffe, zoo men ziet:
Maar alles, wat het af doet ſtralen,
Doet tot een welverdienden lof,
Dien glans en luiſter neder dalen,
Op 't hoofd des Werkmans in die ſtof,
Om met zyn eigen krans te kroonen
Dien eed'len Meeſter-Konſtenaar:
O Ryswyk wilt m' alhier verſchoonen,
Uw' Loffpraak valt myn pen te zwaar;
Of zoo na waarde u iets bejegent,
Ik weet geen lof van hooger trap,
Bazaleël van God gezegent,
Van God begaafde Aholiäb,
Met geeſt en wysheid, als te wenſchen
Dat uw' Gedachtenis verblyf
In eer en achting by de menſchen,
By God in waarde; dat, als 't lyf
In vrede ruſt, de Geeſt, hier boven
Verheerlykt, eeuwig God mag loven.

OP DE VERKIEZINGE VAN DE HEER JOHAN SIX,

Tot RAAD en VROEDSCHAP

Der Stad Amſterdam.

ZOo ſtaat dan 't Raadhuis als voorheen,
Op zyne Zes en dertig Stylen;
En 't geen een krak te krygen ſcheen
Door eenig ongeval by wylen
Word ſtrak in glans en kracht herſtelt
Door vlyt der Manlyk' onderſchragers:
Al ſchynt het dat het ſchrikt, of helt,
Als 't van den nek des eerſten Dragers
Op eenes and'rens overgaat;
Zoo ras maar onder 't groot gevaarte
Daar Atlas ſtond, Alcydes ſtaat,
Beruſt het op zyn eigen zwaarte
En hangt in draagbaar wederwicht
Niet eens gezwakt, en onverwrikbaar;
Al ſcheen 't te ſchrank'len in 't gezicht
't Staat in een zelven ſtand onſchrikbaar
Een wonde in 't Hoofd verſtrekt geen wond
Zoo lang het hert noch onbezweken
Het lichaam fris houd, en gezond,
Gelyk tot noch toe is gebleken:

Al zyn in 't Hoofd twee oogen toe,
Zoo lang noch zoo veel and're waken,
Gy hebt geen nood dat u de Koe
Die lichte Danſler zal onſchaken,
O Amſtellander, houw maar moed:
Slaat Argus ſlechts zyn fleuit aan ſtukken
De ſtaf daar hy de Koe me hoed
Kan 't zekerlyk hen doen gelukken;
Zoo is het met zyn kunſjes uit
En 't pypje heeft zyn kracht verloren.
Het is vergeefs gepypt gefluit
Daar d'Achterdacht niet eens wil hooren.
Maar zoo die wachter hier bezwykt
En dat hy als in ſlaap getoovert
De moed verlieſt hy 't vaantje ſtrykt
Dat ook de zyne aldus verovert
Die Koedief van Apollos vee
Wat wilt een ſchrik'lyk ſchouſpel geven
Als 't arme Beeſt van wee op wee
Geprikkelt en om her gedreven
Voorvluchtig word; geen ruſt geniet
Gejaagt door bergen en valeyen
Slechts vel, en been is dat men ziet
Door overlaſt en maag're weyen:
Maar neen, haar ſtal ſluit vaſt en dicht
De zuylen ſtaan noch als voor dezen
Want daar der een om verre ligt
Staat door een and're in plaats gerezen,
't Groot Lant-gebouw niet ſchuins of ſchriks
De Hoofd pilaar om ver gevallen
Word zulk een breuk geboet in Six
De grootſte en dapperſte onder allen:
Die door geen los gezette jeugd
Maar grys in wysheid, en van haren,
In Staats-belang, in loutre deugd,

Be-

Beproeft, geoeffent, en ervaren
In handen grypt het roer van Staat
De Hemel geef hier toe zyn Zegen
Dat hy het lang, 't Gemeen te baat,
Help overleggen en bewegen:
Wy wachten dat hem koom bekleen
't Gezag der Bondelen en Bylen:
Zoo ſtaat dan 't Raadhuis als voor heen
Op zyne Zes en dertig ſtylen:
En geen gezicht is uitgedooft
Maar houd zyn beurt van ruſt in 't Hoofd.

OP DEN
GESLACHT-BOOM
DER HEEREN
HOOFDEN.

WIe Zeven Broederen, ten bouw der Zee geſchapen,
Hoofd-Schippers, met den Pas van vryheid door de Zont
Vereert, (uit wien de Naam, en 't Ridderlyke Wapen
Der HOOFDEN, en de Boom van 't braaf Geſlacht ontſtond,)
Wil zien herleven, zie ze in d'Opperwaardigheden,
Waar met ze 't Schip van Staat van 't vrye Vaderland

Be-

Beſtuuren in hun Bloed, en helpen 't Recht bekleeden;
't Zy Burgemeeſter, Schout, Droſt, Raadsheer, Raad, Gezant,
Of and're naam van eer hun Staats-ampt kon betamen;
Hier levenze in hun Lof, hun Afkomſt, en hun Namen.

ANDERS.

De Zeven Broederen, Hoofd-Schippers, wien de Zont,
Met 's Konings vryen pas begunſtigt, openſtont,
Hoofdtelgen van den Stam der HOOFDEN, zien, als Heeren
Van opperwaardigheid, het Schip van Staat regeren
Door hun beroemt Geſlacht, tot heil van 't Vaderland;
't Zy Burgemeeſter, Schout, Droſt, Raadsheer, Raad, Gezant,
Of and're naam van eer hun Staatsampt kon betamen;
Hier levenze in hun Lof, hun Afkomſt, en hun Namen.

ANDERS.

De Zeven Broeders, die, Hoofd-Schippers op de baren,
Met eigen ſchip de Zont met vryen pas bevaren,
Hoofdtelgen van den Stam der HOOFDEN, zien dien Stam,
Tot heil van 't Vaderland, en roem van Amſterdam,

Aan

Aan 't roer van Staat, gelyk 't de grootſten kan betamen:
Dus levenze in hun Lof, hun Afkomſt, en hun Namen.

ANDERS.

De Zeven Broederen, Hoofd-Schippers, door de Zont
Met vryen Pas vereert, Hoofdplanters, in den grond
Aan d'Amſtel, van den Boom der HOOFDEN, zien hun loten,
Aan 't roer van 't Staats-Schip, dus op 't heerlykſt uitgeſchoten.

Op 's WERELDS DOOLHOF,

Beſchreven door den Heer F. V. D.

HEER VAN MAASDAM, &c.

D'YD'len Uitgang aangewezen,
En den DOOLHOF afgeſchildert,
Daar de Menſch zich in verwildert;
Kan het niet zyn waan genezen,
Noch hem in zyn drift weerhouden,

Ach!

Ach! hoe deerlyk zal hy 't boeten!
Daar de rampen hem gemoeten,
Die w' in 't Tafereel aanſchouden,
Ons van Cebes voorgedragen:
't Geen hier andermaal na 't leven,
Meer geſchildert, dan geſchreven,
Alle oprechten moet behagen:
Ach! wat zienw'er woeſte paden!
Die zich door elkand're kronk'len,
Daar z' op angels treen, en ſtronken;
Daar de Goeden van de Quaden
Leed en overlaſt gedoogen;
Hun gereeden roof verſtrekken;
Die 't met treuren Gode ontdekken:
Tot dat eynd'lyk 't Alvermogen
't Zwaard der wrake neemt in handen,
En ter ſtraffe, op 't ongenoegen
Dat hen knaagt met angſt en wroegen,
Zyne toorne doet ontbranden:
Dit verquikt den geeſt der Goeden,
In het onrecht datſe lyden;
Dit verſchrikt die hen beſtryden
En als uitgelaten woeden:
Welker dwaasheid der gedachten
Ziet, gelyk een rook, verdwynen
't Geen waar omze zich verpynen,
En veel wonders van verwachten:
Dies ondekt zich in dien Doolhof
Naboths Wynberg, Achabs Koolhof.

ANT-

ANTWOORD-BRIEF AAN G. BIDLOO,

Toen hy my vooraf J. V. VONDELS Afbeelding toegezonden had, zonder Brief of Byſchrift.

HEt ſcheen my als een vremde zaak
Te zien dien Zoon van Agrippyne,
Dien welbeſpraakte, zonder ſpraak,
't Zy uwe byſpraak, of de zyne;
En 'k nam het als een voorſpook op
Of niet die wyze mond beſloten
Als had het ſtygen na den top
Van 's levens bergſteil, haar verdroten,
Wel haaſt zich ſchikke in ſtille ruſt
Om met een lieffelyk bewegen
Als van al 't Aardſch niet meer bewuſt
In God t' ontfaan den laetſten zegen:
En lieil en welſtand 't geen men niet
Wat hem belangt hem kan miſgunnen;
Maar zoo m' op onze neiging ziet
Waar toe we langzaam ſtemmen kunnen
En ziet zyn Loopbaan haaſt het jaar
Haar 't negentigſte ronde ſluiten,
't Zou ſchoonze niet bepaald en waar,
Of hy 't Staketſel ſteeg te buiten,
Hen niet verdrieten, die de kracht
En rykdom van zyn Geeſt waarderen:

Maar nu geen menſchelyke macht
Of wenſch, dien laatſten ſlag kan keeren
Zoo wenſch men dat voor de Eeuw'ge troon
De hoogſte prys zyn loop bekroon'.

AAN
W. VAN HEEMSKERK,

Op den ontfang van een aan my geſchreven

GEBOORTE-GEDICHT,

Benevens een BOEK met het Opſchrift:

ALLES HEEFT ZYN TYD.

HEEMSKERK oudſte myner Vrinden
'k Zal uw wenſch by d'and'ren binden,
Die men my te voren draagt:
Maar al 't wenſchen van de menſchen
Kan de quelling niet verwenſchen
Die het menſch'lyk leven plaagt:
Alles heeft zyn tyd, dat 's zeker,
En Gy ſchenkt my in dien beker
Zulk een grondgift van den tyd,
Als Gy wilt myn tyd dubbleren;
't Koddig ſpreekwoord kan 't u leeren
Dat g' in 't wenſchen ſpoorloos zyt;
Want al wilje met die trekken
Van de kunſt den droezem dekken,
Die voor honderd wenſcht en tien

't Waar

't Waar een wenſch van ſlechten uitſlag,
En 'er niemand oit naar uitzag
Die 't gevolg wel kon voorzien.
Hier te leven zonder ende
Waar een pynbank van ellende;
J. C. Kluit die goede maat
At noit van de Gerſtenbrooden,
Weet niet wat 'er is van nooden
Noch waar Meins te meulen gaat.
Echter mocht men liever lyen
Zyn onnoos'le lammeryen
Dan den wenſch van honderd jaar,
Om door kruchchen en door ſteenen
's Levens pak, op wank'le beenen,
Voort te ſlepen na de baar.

AAN L. B.

OP ZYN JOODSCHE

ZANG-GODIN.

UW' Joodſche Zanggodin, die ſmerige Bruinette,
Het zy ze op d'outerdiſch haar oly-koeken zette,
Met duim en vingeren gedeekelt; of 't gemak
Der Ruſtdag onderhiel en d'avondlamp ontſtak,
En 't lemmet in de pyp voortkrabde met den vinger;
Treedt heerlyk in den dienſt van zulk een dapp'ren Zinger:

Maar o! hoe goed is 't, dat geen Joodſche Zang-
god hier
Te pas quam, als een tweede Apollo met zyn
lier:
Want wou hy op zyn Smaus, zich met zyn
mantel dekken,
Licht zou de hekelbuurt dien duikſchoer ſtaan
begekken;
Of hiel hy 't bloot, hoe ſnaaks zou dat ſtaan,
hoe mismaakt
Apoll, als Jeudſch Apell, gevilt te zien, en
naakt.

AAN

J. BLASIUS.

IK vind, in 't opſlaan dezer Bladen,
O Blasius, het veld beſpreid
Met Wysheid, en hoogdraventheid,
Wanneerze ſtaan uw' lof te ſtade;
En eiſcht gy my dit Werk t'ontcieren;
O Dapp're, met myn ſtompe pen,
Die geeſt nog leven geven ken,
Noch vaſten ſtand van luchte zwieren?
Maar 'k heb de reden licht te ramen,
Men kent het keurigſt' onderſcheid
Der dingen, als de heerlykheid
Van 't ſchoon, het mind're mag beſchamen:
Laat dan die glans haar luiſter vinden
(Zoo zet men 't licht zyn ſchaduw by;)
Aan myn geringheid; als ik my,
De minſt', de meeſt' noem van uw' Vrinden.

OP

Op des HEEREN

PETRI SCRIVERII

TOETSSTEEN

Van de Oude GOUDSCHE KRONYK.

'T WAs een oud Schryver, ja't, die Holland ondernam,
Van doen het uit de wieg en uit de luyren quam:
Maar een oud Schryver moſt zyn beter pen verſnyden,
Om d'oude ſchryvery van half verſufte tyden
Te zuiveren van ſchuim, en helpen z' aan den man.
Dank hebb' de waarde hand die dit wil en dat kan.
Een oud Boek is oud Goud, als 't van den gulden tyd is:
Maar van een' later eeuw, daar nauw een pond een' myt is,
En weegt een oud Boek ſchier geen oudſtuk yzers op.
Dat zegt de Toetsſteen uit myn' wyze Schryvers kop.
En ik zeg, is dit Goud, en Goudſch Goud? 't mag wel wezen:
Maar, kom ik 't Leidſche ſchrift na 't Goudſche t'overlezen,
'k Hou't met den Toetsſteen: dat 's veel nieuws voor weinig ouds,
En een hecht blokje ſteens voor een ſlecht brokje gouds.

CONSTANTER.

J. OUDAANS ANTWOORD

Aan C. HUYGENS.

DOorluchte, dat het Goud hier weinig is, of geen,
Vertoont het flaau verſchiet der ſtreepen op den ſteen:
Maar goud verſchuild zig ook in bergwerks aard en yzer
En houd zyn waarde by den Wyzer; en den Wyzer
Dien 't werk en wachten luſt: doch zoo dit niet beſtaan
Voor goud kan mach het voor Korintiſch koper gaan:
Ook gaf de bouwval der Jeruſalemſche tempel
Een ſtoffe waardig, wien de Keizerlyke ſtempel
Met Ceſars zweemſel trof, daar kooper, zilver goud
Geſmolten onder een eerbiedig achting houd;
En die de moeite nam dat mengſel uit te ſchiften
Behaalde weinig danks: zoo gaat het met geſchriften
Daar veelen 't oude ſtaal zoo wel bevallen wil
Als of die 't ſcheef beſchol' vrouw Venus been bedil:
Is 't yzer, tin, of lood, daar zig nu 't werk meê vulde

Dank

Dank heb dyn hand die 't weer heeft weeten te vergulden
En met zoo gouden kant dat hakkelig gewaad
Te boorden, dat voor goud nu gaan zal 't gaat zoo 't gaat.
Zal ik my troosten met de Zinspreuk, *dat ik 't wilde*
Die u de vodden toond' daar gy den tyd aan spilde?
Dat ik de vodden toond' en opzocht een voor een
Wat weer, wat onschuld, als zy wilden 't zoo voorheen?
Dat ik de vodden naaid' of in haar scheuren krabde,
Heb Muurers antwoord (toen hy lachte, dat hy schabde,
Die zoo veel hefs van bloed woestaardig had verspilt)
De Boeren, wat een volk? zy hebben 't zoo gewilt.
Op Hofwyks aangezicht een pleisterken te passen
Die wel geschapen vrouw is myn gezicht ontwassen
Myn hand ook; ja myn hart, die des geen vonnis vel!
Als 't woord, van die in als genoegen heeft, 't is wel:
Want hooger na de maan te reiken, waar een teeken
Der Puntgedichten een zich rechtlyk te bespreeken.
Welwyze Zulichem neem dit voor d'antwoord aan

Die dy uit Schryvers naam gepaſt word door OUDAAN.

Op de Zielroerende

GEZANGEN

Van JUFFROUW

G. GORDON.

Zieltje, dat in 't eng beſloten
Van het Vrouwelyk bevang,
Met de geur zyt overgoten
Van het Paradys-gezang,
Dat de ſchelle Nachtegalen
Deden klinken niet alleen,
Maar daar 't Hemelſche koralen
Met hen meng'len onder een;
Eer de Vyandſchap die Vreden
Steurde, en verre dreef van daar,
Door het ſchendig overtreden
Van ons aller Oud'ren-paar;
Och hoe zyt gy opgeheven,
En gedreven naar om hoog!
Zoo niet kluiſtervaſt gebleven,
Dit u weder neder toog:
'k Voel my zeilvlug op uw' reden,
En gy voert my met u meê,
Zoo ons 't pak der menſchlykheden
Hier niet weder dalen deê.
't Nachtegaaltje, in de loveren,

Wrong

Wrong zyn eng benepe ziel,
Dat het, onder 't ſtem betoveren,
Dood ter aarde neder viel;
Dies hy zeide, die 't zoo kleentjes,
Daar hy 't opnam, voelt en ziet
In zyn veertjes, en zyn beentjes,
Stemme zyt g', en anders niet:
Ik van uw' geluid bewogen
Neem een wederzyds bedied,
'k Vraag't myn ooren, 'k zeg't myn oogen,
Stemme zyt g', en anders iet;
Anders iet, een vonk van boven,
Van dat Goddelyke vuur,
Die aan zang voor uit geſtoven
Hier beneden vind geen duur:
Zoo dan hiér, door 't ſchelle zingen,
In 't bevang der brooze ſtof,
't Kluisje mocht aan ſtukken ſpringen,
't Vonkje vloog naar 't eeuwig Hof,
Daar 't zyn oorſprong heeft ontfangen,
En het ſmolt gewis aldaar
In den gloed der Zegezangen,
Onder Gods vergode ſchaar;
Wyl het, dat het niet kan dalen
Dit behoud van Gods koralen.

OP DE
RYM-OEFFENINGEN
VAN DEN HEER
FREDERIK VAN DORP,
HEER van MAASDAM, &c.

EEn welgeſchapen aangezicht,
Gezond geſtel en friſſe leden,
Van geen onnut geſmuk beticht,
Noch vaſt aan wulpſe, of dart'le zeden;
Zoodanig acht ik d'eed'le Maagd,
Die 't eerlyk aanſchyn durft vertoonen,
Geen bokkenhaar om 't voorhoofd draagt,
Geen tralikanten om de koonen,
Geen ſpinneweb, met ſnipper werk
Van pleiſter gruiſ'ling ingeweven,
Noch and're vodden, die men merk'
Dat yd'le Danten aanzien geven;
Maar die eenvoudig, trots noch groots
Om uit haar pracht haar eer te halen,
Oprecht, en echter buiten ſchoots
Van op haar zimpelheid te ſmalen,
Met regt haar moed verheffen mag
Op haare Deugd, en wien by allen
Haar zedigheid ſtrekt tot gezag,
En doet haar eenvoud wel bevallen;
Waar met de wulpſe dartelheid

't Blan-

't Blanket-geſmuk, en 't valſch geweten,
Beſchaamt, en overtuigt, het pleit
Der ſchoonheid noit zich durft vermeten:
Zoodanig is (dus dunkt het my;
't Mag and'ren zoo als 't wil behagen:)
Deez' eed'le Maagd der Poëſy,
Ons van Heer FRED'RIK voorgedragen:
Die zoo ze waarlyk als een Maagd
Hier lyf'lyk voor ons ſtond in 't leven,
En 't wierd haar oordeel afgevraagt,
En vrylyk in haar keur gegeven,
Veel liever zouw de Dochter zyn
Van FRED'RIK, dan van KONSTANTYN.

UITGELOKTE

WEERKLANK,

Op den VOORKLANK van

ME-JUFFROUW

G. GORDON, gezegt de GRAAU.

Aan de zelve.

DOorluchte Vrouw, die noit in lof zoo veel
en *Goudt*,
Of meerder waardig waart; van d'*A* tot
aan de *Zeden*
Bracht elke letter, niet van giſt'ren, nog van
heden,

Maar

Maar van voorlang, de ſtof, van ſteen, metaal noch *hout*,
Maar van vernuft, en konſt, en deugden menig-*voud*,
Tot opbouw van uw' Beeld, gevoert door Land en *Steden*:
Uw' wysheid, als ze wil op 't ſpoor der Dichters *treden*,
Vereeuwigt uwen Naam, door 't ſprenk'len van haar *zout*:
Zoo haaſt zich hier uw' Geeſt en Gaven, kennen *deden*,
Vernam m'er graagt' en trek, en honger in het *Woud*;
Maar daar gy in uw' werk myn Loffpraak zoekt t'ont*leden*,
Mistrouwt zich uwe pen; dat's recht: 't is recht *mistrouwt*
Uit t'ongelyken paar een huw'lyk toe te *reden*:
Myn onmacht leit te laag, uw yver ſpreekt te *bout*.

't Is waar, z' is op den lof van Heer VAN DORP *geboud*;
Maar 't verd're ruſt op gunſt en neiging, niet op *reden*:
Ik heb myn krachten zelf in 't onderwerp *mistrouwt*:
Waarop uw' Loffpraak met verlegentheid *geleden*,
Zal HEEMSKERK in de ſchuld (ſchoon hy, nog gy niet *woud*)
Meedeelen, dat hy my dien dienſt t' ontydig *dede*:
Indien gy op die ſtof den prys behalen *zoud*,
Dient voor MAASDAM, tot zyn verdediging *geſtreden*;

Waar

Waar aan uw pen haar kracht met glori zal
besteden,
Wanneer ze zich in 't ruim van zynen lof *ont-*
voud:
Een waardig onderwerp en heerlyk onder-*houd*,
Op 't heet en heilig vuur van zyn *Aandachtighe-*
den:
Ontsteekt zich dit van nieuws in uw Gedicht,
als *zeden*,
Zoo wint de Dichtkunst veld, zoo gaat zy in haar
goud.

AAN
J. ANTONIDES.

't Is eenmaal, dunkt me, lang genoeg
Met neergestreeken zeil gelegen,
t'Wyl storm op storm ons schokte en sloeg;
't Is eenmaal lang genoeg gezwegen,
Antonides, want schoon d'Orkaan,
Die 't Vaderland zoo fel bestookte,
Ons in gevaar bragt van vergaan,
Daar 't onweer stormde dat het rookte;
Wat baat het, of men zwygt en zwicht,
En zugt, van angst om 't hert benepen:
Stantvastigheid betoont haar plicht,
Wanneer ze op 't hevigst aangegrepen
In alles d' eige moed behoud;
Een zelve wys van doen en laten,
Waarin de vrindschap zich ontvouwt,

Wan-

Wanneer ze onwanklyk ſtand wil vaten:
Het word dan, dunkt me, tyd en ſtond
Om eens dit zwygen af te breken;
't Zy ik 't begin, of gy 't begont,
Wy zouden niet ontydig ſpreken:
Doch wie van beide d'eerſte groet
Met recht verplicht bleef, op den leſten,
Of 't zy wie d'eerſte reden doet,
Men houde elkandre dit ten beſten.
Hoe gaat het u? hoe ſtaat het ſtuk?
Leeft noch uw hoop, om, buiten kommer
Van naaren angſt, en diepen druk,
En als in lieffelyke lommer,
Te keeren tot dien luchten luim,
Die u, als eigen aangebooren,
Doet bruizen als een Zwaan door 't ſchuim,
Wanneerze haar Maatgezang laat hooren?
Niet dan, als ze op 't verſcheiden ſtaat,
Na 't valſch verzierſel van voorhenen,
Maar daar men ze op den dageraad
Haars levens heerlyk ziet verſchenen:
Gelyk ons d'Agrippiner Zwaan,
Met van zyn jeugd af voor te ſtreven,
Dit leert; die nu ſchynt ſtil te ſtaan
Op d'uiterſte oever van zyn leven:
Geen Zwanezang is dan de wys
Van uitgedoofde en koude dagen;
Maar vuur en yver, kracht en prys,
En heerlykheid, en welbehagen,
Dat van der jeugd af brand en blaakt,
En word beſpeurt, en zich laat merken
In ſtof die ziel en zinnen raakt,
In eerengalm, en heldewerken:
Want wien gemoete oit and're klank
Van Zwaanen, daar ze om hoog geheven

De

De wieken klappen, vry en vrank,
Of met de borſt door 't water ſtreven?
ANTONIDES, als ik gedenk
Aan zulk een rykdom van gedachten,
Die wy verwachten in 't geſchenk,
Dat w' uit uw' grootſen Geeſt verwachten,
Dan vliegt myn jook'rig hert vooruit
Met een oneindelyk verlangen,
Om aan het god'lyk ziel-geluid
Van uwe ſtem te blyven hangen;
Wanneer uw PAULUS met den glans
Van zulk een ſchat ons komt beſtralen,
En toont hoe verre uw' eerenkrans
Verdooft dien roem der and're talen:
't Zy daar TORRENTIUS die ſtof
Zich in 't Latyn heeft uitgekozen;
Of daar GODEAU, in 't Franſch, zyn lof,
Om 't Neerlandſch, ziet verwareloozen;
Hoewel uw' werk zich met het puik
Van haar beroemſte ſchranderheden,
Noch voor de vuiſt, noch ook ter ſluik,
In 't minſte niet heeft willen kleden:
En of DANÆUS, of CAPPEL,
Dien rechtdraad aan elk'and're voegen,
Men wacht dat d'uwe wel zoo wel
De keurge Kenders zal vernoegen;
Doch haar te volgen op het ſpoor,
Daar zy na 't ſpoor der waarheid doelen,
Is pryſ'lyk; want al gaan zy voor,
Men volgt met recht een recht gevoelen.
Ik hoor dan, dunktme, dus alree
Dat Hoofd der grootſte Godgezanten,
Met zulk een zielſpraak, ſcherp van ſne,
Zich tegens 't Hoofd des afgrond kanten:
Ik hoor hem dunktme, dus te recht,

Als

Als ſtond hy levende ons voor oogen,
Gelyk hy 't ongeloof bevecht,
Geſterkt met wysheid uit den hoogen;
Dies luiſtert d'aandacht onvermoeit,
En vangt den honig van zyn lippen,
Waar met hy het gehoor beſproeit,
Der Feſten, Felixen, Agrippen,
En Sergiën; daar 't hoog gezag
Der Koningen, en Roomſche Ridderen,
Aldus getroffen ſlag op ſlag,
Begint te ſchrikken, en te ſidderen:
Dan dunktme, dat het Veld van Mars,
Zoo wel te Roomen, als te Athenen,
Aan 't wank'len, ruglings, ſchriks, en dwers
Zyn heiligdommen werpt daar henen:
Maar die hem in het vechtperk ziet,
Daar 't Beeſtelyk gedrocht te Efeſen
Al brullend hem de klaauwen bied,
Schynt zelf met hem ter dood verwezen.
Maar ach! wat poog ik met de ſchets
En de onvolmaaktheid myner reden,
('t Verſtrekt maar een onnut gezwets)
Voor af dit praal-tapyt te ontleden?
Dat ryk, en heerlyk zal beſtaan,
Volkome Konſt'lyk opgeweven
Van koſtelyke en dierb're draân,
Die d'inſlag en de ſchering geven;
Net op zyn legwerk, zonder ſtrik,
Of ſtop, of knoop, of kronkelboorden;
Maar glad, en cierlyk in den ſchik
Der taal, en in den vly der woorden;
Niet, om de binding aan de maat,
Verdraait, of hard, om 't rym te ſluiten,
Daar ſpoorloos 't een voor 't ander ſtaat;
De ſtelkonſt weert die wanſtel buiten,

Noch

Noch zoekt het rym niet, dat men zoekt;
Want daar het niet van zelfs wil vloejen,
Word ſlechs het werk wat opgedoekt,
Met hak'lig, en armhertig knoejen;
Daar 't anders zweemt na zulk een Beeld
Dat ruſtig uit de vuiſt geſneden,
Met volle kracht van 't leven ſpeelt,
En heerlyk ſtaat in al zyn leden.
Waar vaar ik heen! ANTONIDES,
't Is lang genoeg, dees uwe gaven
(Ik geef geen voorſchrift, noch geen les)
Van verre in ſchaduw na te draven:
En 't luſte m' echter blindeling
Dit dus my zelve voor te dragen;
Om dat, indien ik 't licht ontfing
Dat met uw' wysheid op zal dagen,
Ik my geen voorwerp machtig ken,
Dat niet van uw' vernuft verſlonden
Zouw ſpreken met uw' eygen pen,
Of pronken met uw' eygen vonden:
Verſchoon het rukeloos beſtaan
In hem die blyft uw Vriend OUDAAN.

OPGETOGENHEID VAN EUZEBIA, BEJAARDE WEDUW-VROUW.

O Moeder, met de jaaren, hoog geſtegen
In wetenſchap, en ſchrander overwegen
Van menig ding, 't geen uw' gezwinde geeſt
In 't groote boek des wyden Werelds leeſt;
Of 't geen gy uit een ſtapel wyze ſchriften,
En mengeling van taalen, weet te ſchiften;
Hoe vind gy u bevoorraad met een ſchat,
Welks waardigheid by wein'gen word bevat,
Maar boven al by dezen, wier gemoeden
Een vrouwenhert in vrouwen-boezem voeden:
Nu heeft allang uw' yver het verleg
Van ongemak gewezen uit den weg,
En afgeſchud de kluiſters die u letten,
Om niet den geeſt na hooger ren te zetten;
En 't bitter in den mond krygt in de kauw
Een geur van tym, en ſmaak van honig-dauw:
Nu gaat uw' oog niet weiden langs de wanden
Om op 't geblik der hagelwitte randen
Zich blind te zien, maar 't geen u beſt beviel
Is zuiverheid, en witheid van de ziel:

Het

Het muurverdek, en praal van ſchilderyen,
Van goude-leer, of van tapiſſeryen,
Verlet u niet om 't oog daar op te ſlaan;
Of doet gy 't noch, gy vind 'er iet, waar aan
Gy voedſel vind, en ſtof voor iet verhevens,
Dat 's voor den geeſt, het beſte deel des levens:
Maar alzins laat gy maalen op den wand
Een GOUDE LEER van ſpreuken veelerhand:
Gy ſtaroogt niet op 't waas der glaze-ruiten,
't Zy grauw, of blauw, die maar 't gezigt van buiten
Weerſchitt'ren doen, maar innerlyken glans
Te ſpieg'len, is uw roem en eerenkrans:
Wil echter 't oog u op iet keurigs ſpelen,
Een hoorn, en ſchulp, zyn uwe pronk-juwelen,
Daar ziet gy hoe de zelve in menig deel
Beſchildert zyn, zoo ſchoon, van Gods pinceel;
Dan zegt gy, van verwond'ring opgetogen,
Is iet van 't aardſch zoo heerlyk in onze oogen,
O groote God! wat moet dan 't hemelſch zyn!
Daar 't oog niet ſtraalt, 't geen voor geen zonne-ſchyn,
Die neerwaarts ſchiet van ſcheem'ren zich kan wachten,
Ja daar niet ſtraalt het ooge der gedachten:
Beſt eer ik dan, in diepe nedrigheid,
De heerlykheid der groote Majeſteit,
Om t'zyner tyd die hoogheid te bejagen;
Beſt houde ik my demoedig hier in 't lage, en
Erinner my dus telkens al het goed,
Dat my zoo ryk die bron der Goedheid doet.

Dus vang ik vaſt uw' lofzang met myn ooren,
En ſchyn aldus uw' dankbaarheid te hooren,
O wyze Vrouw, en wenſch dat dus geſtaag
't Gezond lyf een gezonde ziele draag!

AAN EUZEBIA; TOT ANTWOORD

Op een Antwoord van 't voorgaande.

IK voel, Euzebia, myn yver opgerezen,
Terwylje my de print uw's levens geeft te lezen,
Uw's levens, dat, naar ik de zon in 't weſten peil,
Den berg geklommen is een ſtukjen over 't ſteil;
En d'aandacht haalt te huis, vermids gy d'avonduuren
(Waar van op 't ſchoonſt de dag geen halven dag zal duuren,
Waar van miſſchien 't gety zal vallen, eer men 't weet;)
In ernſtig overleg bekommert overmeet;
Om nog, eer 't avond is, het Bruilofs-kleed te gorden,
Reisvaardig disgenoot; om, ofgeroepen worden
Hy komt, de Bruidegom! hy komt, en is hier al!
Niet overredt te zyn in reddeloozen val;
Maar over ree te ſtaan, en uit den ſlaap ontſchoten,
Met oli in de lamp, eer 's Bruigoms deur geſloten,
Geen verder wachten lyd, geen kloppen in en laat.
Maar gaan heet die by tyds hem niet te moet en gaat.

Nu

Nu leert gy 't dicht gewoel van 's werelds ſtraat te myden,
Daar hoogmoed ſtaat in top, en ned'righeid ter zyden;
Daar 't juiſte ſtip van eer alom op ſchildwacht ſtaat;
Daar overdwaalſcheid woont, en dartele overdaad;
Daar 't alzins is bezet van ruſtelooze zorgen;
Daar onder valſche vreugd veel weedoms leit verborgen;
Daar 't wemelt, woelt, en waalt, en op en onder raakt,
En d'ydelheid zich meeſt in d'ydelheid vermaakt.
Nu kan u d'eenzaamheid u d'eenzaamheid verdryven,
Terwyl gy bezig zyt met leerzaams iet te ſchryven,
't Geen overpeinzings ernſt u in gedachten ſtort,
Wanneer gy aan den dag den tyd nog vind te kort,
En liever dan des nachts het zwanedons te drukken,
Een ongemeene Zwaan een ſlagpen uit komt plukken,
Die langs het witte veld met zulk een hoogte zweeft,
Dat alles, wat 'er om en aan is, vliegt en leeft;
Wanneer gy zegt, het geen g' ervaren kunt bevinnen,
O welkom morgenſtond, vriendin der Zanggodinnen!
En, na het vroeg-gebed, in ſte van offerhand
Gedragen op 't altaar, of aangeſteken brand,
(Der lippen kalveren in 't innig hert geſlagen,
En uit een reine ziel den Schepper opgedragen,
Om zulk een overvloed van gaven veelderley,
Gedegen tot behoud van ziel en lichaam bey;)

Het eerſte uur des dags met luſt u komt gemoeten,
En gy den morgenſtond daar over dus te groeten:
O wysheids gezellin, en moeder, morgenſtond,
O morgenſtond met goud, en paarlen in de mond!
Zyn niet de goeden van de Ziel, by 's lichaams goeden,
Van ſteviger waardy, en nutter aan te voeden?
Heeft onder deze niet de Wysheid d'eerſte plaats?
En vind die niet by 't licht des nucht'ren dageraads
Haar heerlykſte onderhoud? wen 't groote licht ontſteken
De neveldampen van de leden heeft geſtreken,
Die door de zaadzaamheid der verſch genutte ſpys
't Gemoed en 't edel brein bezwalkten; weder wys
Te worden geeft hen 't licht, dien met bekommeringen
De dag de zinnen plag te binden, en te dwingen;
Dan zynze 't witpapier, welks zuiverheid de ſtof
Die haar genaakt, behoud; 't pluimvolkje, dat den lof
Des Heeren, buiten kunſt, onkundig op komt ſteken,
Als morgen-wekkertjes, geeft hier 't gewoonlyk teken;
Geen tyd van al den tyd veroorzaakt zoo veel zoets,
En zouw de Zon den menſch verraſchen op zyn koets?
Geen arend ziet zoo gaauw, als d'oogen ſchoon gewaſſen

In

In zilv're morgendauw, en 't vocht der paarle-
plaſſen,
Dat uit het bladerloof komt lachchend rollen
neer:
Om d'eerſte morgen-zon is 't moog'lyk des te
meer
Dat d'ooſter-wereld geeft haar paarlen en ge-
ſteente;
En zit de ſlaap zoo diep de Wereld in 't ge-
beente!
Na zulk een bezigheid van loffpraak, of van
ſchrift,
Verrukt, EUZEBIA, gemeenlyk u de drift
Om door een gulden oeſt van boeken heen te
wey'en,
Om 't ſmaak'lyk, meer of min, te ſchiften en te
ſchey'en,
Dan komt u Griekenland met al zyn wysheid
voor,
Hoe Diogeen, met al het volk, zich zelfs ver-
loor,
En huisraad vond te veel aan eenen nap te dra-
gen;
Hoe bytig ernſt in boert van hem te voor geſla-
gen
Zelf Alexander kon doen buigen na de ton
Daar hy zich zelf in boog, en niet bezeffen kon
Dat hy hem zelf, die dus den Wysgeer zocht te
maken,
Met in zyn ton quanſuis de Wereld te verzaken,
Vergat, want die elk een te ſtade komen zal
Dient in geen ton gekuipt; ſchoon om het on-
geval,
Of 's Werelds dwaasheid, of bedrog, of liſt, te
ontduiken,

Maar daar elks oog zyn beeld ten zedevorm kan bruiken:
Op 't zelve ſchoutoneel der boeken komen voort
Veel Wyzen van voor heen, en dien een deftig woord,
Aanſchryvens waardig, voor veel eeuwen is ontvallen,
Of welker naam 't gerucht wydluftig uit kon brallen,
Om zedeleeringen, op 't ruwſte roeſt bequaam,
Maar kracht'loos in den grond, om deugden met den naam.
Dan komt gy, by den draad van ſchriften, en gedichten,
Uit Grieken, tot de ry der Roomſche Jaar-geſchichten,
Daar u, na wat verlets, de Tyber aan den Ryn
Tot uw' Geboorteſtad geleid met Agrippyn,
Van wien hier 't Ubiſch veld het doopſel heeft behouwen,
Van zedert dat het rees met al zyn hoofd-gebouwen,
En d'oude naam behiel nu zeſtig eeuwen lang:
Hoe zal uw' yver hier geraken door den dwang
Der Kerk-verzierſelen, die waarheids ſtoel beklimmen,
Als Ooſter-Koningen, en elleſ-duizend ſchimmen,
En op dien grond gebouwt de Kroonen, in het veld
Van Urſuls bloed, met vuur als ſpikk'len bonts, geſtelt;
En hoe Maria waakt voor Keulens overrompelen:
Maar gy, vernufte, doet de duiſterheden ſtrompelen

In

In 't ſcherp van eigen zwaard; dit voelt de Geeſt'lykheid,
Dien 't ſlypen kundig maakt van menig onbeſcheid,
Dies ſpreekt ze zelf van zelfs haar eigen jaarboek tegen,
En zoekt het, met de ſtraal der helderheid verlegen,
Te dempen waar ze kan: nu doet g' een ommekeer
Door Duitſchland, om 't gewoel der Wirtenbergſe leer
Te Augsburg ga te ſlaan; en komt in 't eind gedreven
Na Holland, ryk van roem om 't onbedwonge leven:
Zal ik u hier het boek doen ſluiten, in een vloed
Van wetenſchappen, en geheugen, daar 't gemoed
De kerne van erkauwt? of zal ik, heen en weder,
Door Indiën uw' geeſt geleiden met myn veder?
Door Indiën, waar uit het veelderley gewas
Met zeldzaamheen ſtoffeert uw ryke wonderkas.
Na lezen, na verſtaan, na hoog en diep bemerken
Van Gods alwys beſtier, en ſchoon gewrochte werken,
Word uw' bepeinzing vlot; gy wikt, en evenaart,
Of al 't vergangkelyke en wiſſelbare op aard,
Dat zyn bezitters zelf verlieft in korte ſtonden,
Of 't ſchoon al duurzaam, en beſtendig wierd bevonden,
Wel woelen waardig is; en of 't het wezen zouw,

Al waar de Bruiker zelf van 't ſteviger gebouw;
De Wereld bleef de zelfde, en waar voor langer leven
Een vak vol arrebeids, 't geen anders niet kon geven
Dan 't gaf, en geven zouw; derhalven dat de menſch,
Diens nooddruft weinig is, terwyl hy leeft, den wenſch
Niet uit te ſpannen heeft tot ruim beſlag in dezen,
Die tot iet grooters zich geſchapen weet te wezen;
Tot zulk een hoogte daar zyn geeſt zich heffen kan,
En noch belyden moet dat haar de vleugels dan
Bezwyken, door den damp die haar van alle zyden
Benevelt, en alzins den doorgang af komt ſnyden:
Recht als een Adelaar, die, in het zonnelicht
Gekoeſtert, eenigzins de ſtralen in 't gezicht
Kan lyden, en noch meer door haren glans ontſteken
Zyn pennen rekt, en ſpant, om tot haar door te breken,
Tot dat hy ſuizebolt, van zulk een licht verdooft,
Of 't water uit de lucht, daar hy de wolken klooft,
Wanneer 't te zamen pakt, en 't lichaam log doet worden,
De vleug'len vallen doet, die ſchichtig opwaarts ſnorden;
Tot zulk een hoogte dan, daar, wat hem ſchoon in 't oog

Komt

Komt ſpieg'len, hem bericht, iet ſchoonders is omhoog,
Vergaap u niet aan dit, verſlyt u niet in 't gene
Dat niet en is waar heen, maar 't geen u leid daar hene:
Al wat gevoelig aan 't begrip der zinnen is,
Niet verder dan 't gevoel toepaſſen, zwindelt mis:
't Was heidenſch bot, 't geſchep van zon, en maan, en ſtarren,
Te eerbieden als iet groots; maar ſteeds daar in te warren
Om d' oorſprongh, ſtoffe, en dwang van juyſt-gezetten loop
Der ſtarren, maan, en zon, te ſtrikken uit den knoop,
(Hoe dwaas) was heidenſch wys; en het verſlond zyn zoekers:
Want weinigen, voorwaar, dien 't in 't verſtand iet kloekers
Toe-diende, en als een trap dee klimmen tot den Geen'
Die Schepper, meerder was, en door zyn ſchep-ſels ſcheen:
Zom ſmooren noch in 't ſtof, die dom'lyk zich vergapen,
Met toe te paſſen aan haar welluſt al 't geſchapen,
Zom ſtygen hoger op, maar meulen daar zoo lang,
Dat hen de duizeling in 't diep vernuft bevang;
Van beiden, geen te recht het voorſchrift weet te bruiken,
Met al te hoog, of laag, te ſtygen, of te duiken:
Gy dan, leert tuſſchen tween te houden 't mid-delpad;
Niet wroeten in der aarde, en niet zich zelve mat
En moe te maken in de ſchors, en buiteleden,

Van

Van 't beſt, maar zelf het beſt, met in u zelfs te treden
Met nederig gebaar te zoeken; om voortaan
In deugd, en heiligheid, recht toe tot God te gaan;
Die beſt gekent word, o! met vreezen, beven, eeren!
Dit 's wysheid-minnen, dit 's in ernſte redeneren,
En 't heeft zyn nuttigheid zoo veer het ſtrekt, en gaat,
Om 't opgewekt vernuft te leiden tot de daad;
Maar wil het hier met, als genoegzaam, zich vernoegen;
Dat 's veel te kranken riet: Ik zal myn oordeel voegen
Aan deeze ontwonde ſtoffe, en bid u dat gy 't lydt.
Op, op, EUZEBIA, al lang genoeg den tyd
Geſleten in een boek, en in een hoek gezeten.
Betoon nu, datſe niet onvruchtbaar wierd geſleten;
Nu na de menſchen toe, betoon uw' wandeling,
Op datſe prys verdien, en tot navolliging
De menſchen, door den ſtraal haar's held'ren fakkels, noode;
Laat ſuffen wien het luſt; de doo' begraaf zyn doode;
Maar altyd lezen, altyd leeren, altyd ſtaan,
Is veer van t'ende weegs door d'enge Poort te gaan;
Hier vordert dapper weg geen weten, maar betrachten;
Betrachten in der daad, en niet ſlechts in gedachten:
Wat baat een, of hy al 't gewas, als voor den nood,
Verzamelt in de ſchuur, en nimmer nood zoo groot, Zoo

Zoo dringende en erkent, om 't zellefde om te deelen?
Die 't halve werk verzuimt, vermiſt de vrucht ten heelen:
Eens zaam'len, en dan weer beſteden, komt te ſta;
Niet altyd ſammelen: maar, o EUZEBIA,
Die tydig hebt begoſt, dit maak u niet verſlagen,
Maar maan u aan om niet in 't goede te vertragen.
Gedenk, als zat gy zelf geſloten op den ſteen,
Aan die gevangen zyn; dat 's met behulpzaamheen:
Maar gy, die Weduw zyt, kunt weduwen, en weezen,
Als weduw, in hun druk, aldus behulpzaam wezen;
't Geen d'onbevlekte en God-gevall'ge Godsdienſt is,
In die zich zuiver houd van 's werelds hindernis:
U jammer en erberm, van der verdrukten ſmerte:
Breek den nooddruftigen uw' brood, van ganſcher herte:
Herbergzaamheid, voor al, krygt Eng'len onder 't dak;
Zoo doet behulpzaamheid den Heiligen gemak;
Goed is 't, het herte met genade te verſterken:
Dan krygt men tuichenis van Goddelyke werken;
Dan toont men, na de dood, de rokken, en de klêên,
Die Dorkas heeſt gemaakt; dan ſmeekt men met gebeen;
Dan zeitmen, uit een vaſt vertrouwen aangedreven,
Myn hulper is de Heer, Hy zal my niet begeven!
Dan vergenoegt men zich met zyn beſchoren lot:
Dat 's rechte weduw zyn; zoo hoopt men recht op God.

't LAND-LEVEN,

Aan den HEER

ANDRIES VAN WOUW,

Op zyn Woning, buiten Wateringe.

OP, op, myn pen, en voer een heuſchen groet
Van dankbaarheid, dien Landman te gemoet,
Diens Kabinet de grage geeſten voedt
Die weet betrachten:
Al ben ik met den lyve veer, ik dwaal
Eerwaardig' Heer, en wandel menigmaal
Omtrent uw' Beemd, en Landhof, met de ſtraal
Van myn gedachten:
Daar my de ruſt van 't vredig Land-gebouw
Te binnen koomt, ruſtgerige VAN WOUW,
Waar voor een Vorſt zyn purper laten zouw,
Zyn kroon verſmaden;
Als Attalus, en taſten na de ſpa
In ſtee der ſtaf, en ſlaan de queekſels ga,
En wiſſlen zoo al 's werelds ongena
Met Gods genaden;
Met Gods genaa, die op den velde zweeft,
En dag aan dag een milden zegen geeft,
Daar 't nedrig hert 't aandachtig oog op heeft;
Dien loof en bladers
En 't jeugdig groen in dien bedauwden Hof,
Ver-

Verſchaffen, met verwond'rens nieuwe ſtof,
Steeds nieuwen ernſt, en aandacht, op den lof
Des grooten Vaders·
Hier ſpeelt de geeſt op water, lucht, en vuur;
En kent de weeld' der lachende natuur:
Is 't een ſaizoen ſomtyds van korten duur,
't Maakt plaats aan 'tander:
Wie, die het al wil peilen met vernuft,
Hoe nyver in beſpieg'ling, hoog, en wuft,
Die niet in dit Natuurboek dwelmt, en ſuft,
Hoe kloek, en ſchrander?
Geen veld-cieraad, noch leſſe, ſtaat hier dier;
En 't ſmaakt te bet word dikwils dit pleizier
Met zweet gekocht; veel o! veel beter hier
Vergeten borger,
Dan aan het roer gezeten van den Staat,
Ten doel te ſtaan 's Volks tuimel-gunſt en haat;
Van 's Lands gezag, en recht, en buiten-baat
Een ſlaafs bezorger.
Des oorlogs toorts, ontſteken hier of daar,
Drilt hier geen hert als op een evenaar;
Gelyk de Stad 's volks neiging van elkaar
Dus kan verdeelen:
Hier heeft geen plaats eerachtings juiſte ſtip;
Geen taal geſmuk van een geveinſde lip
Gemoet u hier; hier ſtoot g' u op geen klip
Van buur-krakkeelen:
Hier geeft het oog op koſtelheid geen acht,
Noch laad den laſt der overdwaalſe pracht
Zich op den hals, maar vind in ſlechte dracht
Gemak, en voordeel:
't Noodſchikk'lyk quaad verleid, verlokt hier min;
Men leeft zich zelfs, noch volgt de ſleur niet in,
Met ongemak, of met een tegen-zin,
Om 's volliks oordeel.

Die

Die dus op 't Land kan woonen kleen en ſtil,
Draait niet zyn lot op 's Werelds loſſe ſpil,
Maar laat met zorg, en woeſt bedryf, die wil,
Om ſchatten zwoegen;
Hy houd zich laag, en ſchoon hy anders mag,
Begeert het niet, maar mint, gelyk hy plag,
De ruſt, en vind in kleenen ommeſlag
Een groot genoegen:
Die dus op 't Land zyn eigen hert bewoont,
Word van geen Nyd, die niemand ſchier verſchoont,
Geteyſtert, maar die meeſt dat hoog is hoont,
Met ſelle ſteken;
Ook gadert hy zich zelfs geen nyd in 't hert,
Dien 't qualyk gaat erbermt hy zyner ſmert,
Wien 's naaſtens ſpoed, of welſtand, niet verwert
In ziel-gebreken.
Met dit bezit beloont, gelyk ik hou,
U 't Land-vertrek, o ruſtige VAN WOUW,
Daar g' u verquikt, na 't ſtryken van den bouw,
In wyze Bocken;
Het zy waar in beknopte ſpreuken ſtaan,
Of die 't gebeurde ontvouwen in hun blaan,
Of die men zoekt om d'Oudheid ga te ſlaan,
En op te zoeken;
Deez' Oudheid, die met haar gedachtenis
By U geëert en hoog gehuiſveſt is;
In Penning-ſchat, en prent, en beeldenis,
En vremdigheden;
Der welken gy ten hoogſten kundig zyt:
O mocht ik maar, met welk een luſt, en vlyt
Begeerde ik, in dien ryken oeſt, myn tyd
Eens te beſteden.

1652. OP

OP DE VERTALING VAN PALEPHATUS

Door N. BORREMANS

Zyn' bezette bezigheden
Te verzetten, om, met luſt,
Eens een uurtjen, uitgeruſt,
Aan iet luſtigs te beſteden;
Aan een ſtoffe, die het zout
Der aaloudheid kan verſtrekken,
Die de Waarheid, met te wekken
Voor verrotting onderhoud;
Dit en kon u niet verdrieten,
Taalgeleerde BORREMANS,
Nu gy zulk een ſtof althans
Op uw' vorm komt overgieten:
Dat 's de ſtof, daar Palefaat,
In haar ſaamgevlochte ſchakels
Van verzierde ſchen-orakels,
Griekenland te keer me gaat;
En zoo achterher komt rinkelen,
Dat 'er ſtuiven in de locht
Mommegryns en ſchrikgedrocht,
Herſen-ſchimmen, en ſcherminkelen:
Of die, zoo d'er iets in zweemt
Na de waarheid, haare leden,
Zoo verwrongen, komt ontkleeden,
En den leugenrok beneemt,

Om 't verſtuikte weer te heelen:
Maar, myn Vrind, wat eiſcht gy my;
Met een vaarsje twee, of dry,
U myn meening me te deelen?
Denkje niet dat Pegaſus
Zit gekortwiekt? Hippokrene
Uitgedroogt, en ganſch verdwenen?
Nu uwen Palefatus
Die ſpringbron zoo op quam ſtoppen,
Dat ik, met ſmert, heeſch van dorſt
(Hoor! gy hoort het aan myn borſt;)
Vergeefs aan die poort kom kloppen?
Maar wat nood! ik zal nu, met
Geen belemmerde gedachten
Na de negen Hoeren wachten;
Mits ik vry en onverlet,
Want die dorſt en ſtut geen vaarde,
Berrigſprongen durf beſtaan,
En ga ry'en met de Maan:
Palefaat gy kruipt by d'aarde,
En raakt naaulyks 't halve deel:
Ik ten hemel opgeſtegen
Zal het Godenhuisje vegen,
En beſlechten al 't krakeel;
Dat die baſtaards, met hun allen,
Reddeloos en ongedaan,
En zoo kreupel als Vulkaan
Plotſeling ter aarde vallen:
Och hoe naakt, en zonder ſtaart,
Zullen z' als een Aap ſtaan kyken,
Die nu als een Vos gaan ſtryken,
En zich heffen hemelwaart,
Op dien ezel met zyn wieken;
In 't geſtarnte wond'ren zien;
En getoeft van Hemellien

Naar

Naar Ambroos en Nektar rieken:
't Zy ze ruſpen, of een wind
Hen ontga, wat hard of zachter,
Goden zyn het, voor en achter,
Daar hun long de blaas me bind:
Zacht! maar zacht! wie mort 'er onder?
Want hoewel ik niet en vrees
Pallas ſpeer, Apolloos pees,
Jupiters verroetſten donder,
Noch de knodz' van Herkules;
Zie ik 't op myn boezem munten
Duizend ſpitſe penne-punten,
Voor deez' afgerede bles:
Palefaat ik hou me binnen;
Luſt het u ſtyg weer te roer,
Vaag het vullis van den vloer,
Maar bedaart, en al met zinnen;
Want daar 't d'yd'le Goden geld,
Daar dit volk zoo graag meê boelde,
(Schoon g'ontrukte dat men 't voelde,
d'Oudheid krukken, ſtut en ſtelt;)
Moet men goed beleid gebruiken:
O beroemde BORREMANS,
Immer ik en zie geen kans
Om die dwaze drift te fnuiken:
Hy, wien 't deert, of ſnoode ſchynt,
Mag 't belachchen, of beklagen,
Maar met lydzaamheid verdragen;
Meerder waar vergeefs gepynt:
Laat ze loopen, dat ze ſteuiten:
Luiſter Midas, Pan zal ſteuiten.

AAN
N. BORREMANS,

Toen hy my zyn Onderwys van 't

BOEK-HOUDEN

Geleent hebbende, 't zelve wederom-eiſchte.

ZOekt, Meeſter, niet uw' Boek 't BOEK-HOUDEN my te leeren?
En kunje 't na dien ſtyl, dan wederom begeren?
Terwyl ik, om de konſt te brengen tot de proef,
Het Boek moet houden, en noodzaak'lyk niet behoef
T'herleev'ren; mits ik dus myn leerzaamheid bezegel:
Ontkent gy 't? 'k loochen dan de Wiskonſt van den regel:
Hoe maakt de Meeſter, doch dit by den Leerling goed,
Te leeren dat men 't houde, en 't t'eiſſchen als men 't doet?

OP

Op de Herſtelling van 't GEDENK-SCHRIFT, Van Wylen HUBERT SELKERT;

Ter zake des Geloofs, tot Bommel, in de Waal verdronken, op den 12 November 1542. 't Welk van de Franſchen in den jaare 1672 zynde ter neder geworpen, zedert door des zelfs Bloedverwanten is herſtelt en wederopgerecht.

DEr Heil'gen dood is dierbaar in Gods oogen:
Al heft de Geeſt zich heer'yk in den hoogen,
Noch laatze om laag, wanneer ze ontkerkert is,
Den eed'len geur van haar gedachtenis:
Gelyk alhier aan SELKERT is gebleken:
Die op de proef der Godsvrucht onbezweken,
En grondvaſt op een levendig Geloof,
Kloekmoedig lyf, en leven gaf ten roof:
Toen 't Mis-verſtand der Paapſe,en duiſt're tyden,
Dat, met vergeefs 's Mans yver te beſtryden,
Geen ingang vond in 't onverwrikt gemoed,
Hem 't leven deê verliezen in den Vloed:
Maar 't water kan der Vromen lof niet ſmoren;
Die laat zich door de volgende eeuwen hooren:

Hoewel de miſt dier Roomſche duiſternis
Zoo niet geſcheurt, noch opgeheldert is,
Of 't Mis-verſtand blyft teren op zyn voedſel:
Dit bleek aan 't werk van 't dartel Franſch gebroedſel,
Dat, na verloop van honderd dertig jaar,
't Gedenkſchrift brak van d'eed'len Martelaar:
Doch 't geen van nieuws zyn luiſter doet verryzen;
Om 't nageſlacht op 't eigen ſpoor te wyzen,
Van God-getrouw dien Kruis-held na te gaan,
En voor 't Geloof onwankelbaar te ſtaan.

ANDERS, op het zelve.

DE Tyd, het Water, noch de Wrok
Der Godsdienſt, heeft niet weg genomen
Den Naam, noch 't Voorbeeld van dien Vromen;
Dien 't ſterk Geloof na boven trok;
Toen hy, ſtandvaſtig in den ſtryd,
Om God verzaakte lyf en leven:
Waar van 't Gedenk-ſchrift, hier gebleven,
Te met verteert wierd van den tyd;
't Geen eind'lyk Roomens woede, al voort,
Door 't Franſch geweld, heel deê vernielen;
Tot diep'ren indruk in veel Zielen:
Nu 't weer herſtelt word zoo 't behoort.

SPRAAK-VERBEELDING DER STAD DELFT

Over haren groey, en bloey, en tegenwoordigen Welſtand.

HEt zy men Korbulo myn herkomſt dank mag weten,
Die tuſſchen ſtroom, en ſtroom, die Waterleiding Delft; *
Of's Lands Bemachtiger, op 't wettig Oir gebeten,
Die tot zyn vaſtigheid myn Landſtroom overwelft, †
Met ſterkte, en huizen dekt, in wallen ſluit en muuren;
Dus ſtond ik eerſt, in 't hert van Holland, tot ontzag,
Nu tot een pronk in 't oog, van Vremden en Gebuuren;
Daar m' uit myn grond-bewerp myn grootheid kennen mag
Die noit myn muuren ben, door aanwas, overſchreden;
En met myn toor'nen, en gebouwen, hemelhoog
Geſtegen, noit en week de grootſte, en groote Steden;

* Ao. 48. † 1071.

Of noch niet wyk, daar 't Land de hand behoeft, of 't oog.
Daar voorſpoed rykdom baart, baart rykdom moed, en weelde;
't Geen Hartog Aalbregt, tot zyn onwil, wierd gewaar, *
Dies hy my weer een trek tot myn verkleening ſpeelde,
Tot dat hy zelf erkoſt zyn eigen ſtaats-gevaar,
Met zich, in nood, aan my van zulk een ſteun te ontblooten;
Dies bood hy weer de hand, met genen mind'ren moed, †
En yver, dien hy eerſt ter neder had geſtooten;
Wyl Handveſt, Willekeur, en Voorrecht, 't leed vergoed.
Die namaals, in een Brand, myn glori zag verſlonden; ‡
Doch op die ramp myn roem van macht en glori veſt:
Vermits ik op een bot, van uit myn eerſte gronden,
Met glans verrees, gelyk een Fenix uit zyn neſt:
Hier zag men 't heerlyk Neſt, niet des verzierden Vogels,
Maar van dien Vogel, die, godvruchtig, 't voorbeeld meld
(Door 't pluimeloos gebroed te dekken met zyn vlogels)
Van kinderliefde, en dus uit liefde in 't vier verſmelt.
'k Heb ſedert 't dierb're bloed van myn' Inborelingen, ‡

Daar

* 1359. † 1389. ‡ 1536. ‡ 1572.

Daar 's Lands verdadiging een dapp'ren byſtand eiſcht,
En ik het Spaanſch geweld voor Haarlem dorſt beſpringen,
Niet dierbaar gewaardeert, of moedeloos gedeiſt.
Moeſt noch een Donderſlag † (ik ſchrikke!) al 's Lands geweſten
Doen dav'ren, en helaas! doen ſidd'ren al den Staat!
My trof die Donderſlag, my trotze in myne veſten;
En DELFT verſtrekte alom een berſtende granaat:
Noch ſtaanwe, als d'eed'le telg der Palmboom, onbezweken
Daar, 't geen myn beyaard ſcheen, my tot cieraad gedyd,
En geeft, in keurlykheid van wyken afgeſteken,
't Veld daar myn Handelaar het moedig ros beſchryd:
Doch zoekt men, boven 't lot der and're Landgenooten,
T'erkennen, wat my wel den ſchoonſten luiſter gaf.
Voor 't lof van Heldendood, of ingebore Grooten,
Ga d'eerſte Princewieg, en 't laatſte Princegraf.

† 1654.

VERJAAR-
GEDICHTEN.

Aan den Edelen HEERE

CONSTANTYN HUIGENS,

Ridder, Heer van Zuilichem, &c.

Op zyn Edts. Agt-en-tachtigſte verjaren, den 4 van Herfſtmaand 1684.

ZEt Zuilichem, den wenteltrap
Van Acht-en-tachtig jaren levens
Te boven, wederom den ſtap,
Als tot iet heerlyks en verhevens,
Om voort te vord'ren opwaarts aan;
Tot dat hy 't Kroonſtuk van zyn werken
Heb opgevoert en afgedaan?
Zoo moet Gods goetheid hem verſterken,
Op dat hy dit te boven kom,
In zyn gezegende ouderdom.

Want om een duurzaam Hoofdgebouw
Op vaſtgeleiden grond te veſten,
Heeft d'Opper-Bouwheer zoo getrouw
Elk voorgeſtelt, zich hier ten beſten
Te quyten; en een tekening
En grond-bewerp, om na te bouwen,
Gegeven: die dan deez' ontſing,
Hoe kan hy zich van 't werk onthouwen,

Van

Van dat hy niet, ten einde toe,
Met luſt, na kracht, zyn plicht voldoe?

Wat werk verwacht de Meeſter dan?
Goud, zilver, koſtelyke ſtenen,
Van eenen wyzen Arbeidsman:
En gaat met hem de dag vaſt henen,
Met niet te vord'ren in zyn werk;
Of, met in 't werken t'zaam te koppelen
Stof die men niet beſtendig merk,
Beſtaande uit hout, en hooy, en ſtoppelen;
Zoo lyd hy ſchade, daar de duur
Zyns werks beproeft word door het vuur.

Gy nu, doorluchte CONSTANTYN,
Die zoo veel proeven hebt gegeven
Van wys en onvermoeit te zyn,
En die zoo ſchoonen dag van leven,
Als weinigen gebeuren mag,
Hier toe geniet, volhard met luſten,
En blyf in 't werk den ganſchen dag,
Tot dat de Meeſter zeg, ga ruſten,
Gy hebt uw' dagwerk afgedaan:
Dies wagt nu om uw loon t'ontfaan.

Dit wenſch ik, dat het Kroonſtuk zy
Van 't werk, dat hemelwaards geſtegen,
Den Bouwman lof geeft, en waar by
Zyn Naam-geheug'nis blyft in zegen:
STANTVASTIGE, nu ga dan voort,
Zoo lang 't den Grondheer zal behagen:
Dat nu de Dag van uw' Geboort',
Om U dit voorwerp op te dragen,
Verkoren word tot deze ſtof,
Zy met uw gunſt, en uw verlof.

Aan

Aan den zelven

HEERE,

Op zyn Edts. Negen-en-tachtigſte Verjaren den 4 van Herfſtmaand 1685.

LAat ik my met U verheugen,
Hoog-verheve CONSTANTYN,
Niet met ingeſchonke teugen
Van Florenſe of Griekſchen wyn;
Maar met teugen uit de bron
Van den Duitſchen Helikon:
Tot verheuging ingeſchonken,
Om den geeſt te doen ontfonken.

Nu men U, door 's Hemels zegen
Weer op 's levens wentel-trap
Zoo veel hooger ziet geſtegen;
Niet gezwakt in wetenſchap,
Noch gebroken in al 't geen
Daar de menſch ooit menſch door ſcheen;
Dat 's vermogen, kracht en voordeel
Van verſtand, en ſnedig oordeel.

'k Spreek nu van geen ſtem-gezangen,
Welk uw' welbedreven oor
Vergenoeging doen ontfangen,
Op het luiſter-ſcherp gehoor;
Schoon dit Oordeel, als 't Gezicht
Door den glazen-ſchild verlicht,
Naauwlyks afbreuk heeft geleden;
'k Spreek van d'ongezwakte reden.

Theo-

Theofraſtus, onder d'Ouden,
Nu omtrent de honderd jaar,
Heeft die heirbaan uitgehouden,
En gy ſtapt hem ruſtig naar;
Friſch van krachten: het en zy
Dat g' allang hem trad voorby,
Die by wintertyd zyn Prenten
Voortbragt; 't Proefſtuk uwer Lenten.

Herfſtmaands vierde zienwe naad'ren,
't Geen uit gulheid, my verplicht,
Met geen omſlag van veel blaad'ren,
Maar met eenig Jaargedich,
U te wenſchen, dat het weer
Nu de Negen neemt haar keer
Om tot Tnegentig te ſtygen,
U doe vord'ren zonder hygen.

U doe vord'ren met die treden
Waar mee 't Goddelyk gelei
U tot hier toe bragt, op heden;
En, zoo lang zich niet en ſchei
't Lym dat ziel en lighaam bind,
Dat gy U in God bevind
Veilig, vrolyk en bevredigt,
En van alle ramp ontledigt.

Zuilichem, hoog-achtbaar' Huigens,
Wat genieting wenſch ik meer,
Met veel rekkens, en veel buigens,
Als dat alles tot Gods eer,
(In 't genieten van den tyd
Daar Gy mee gezegent zyt)
En uw welſtand af mag loopen;
Want wat waar hier meer te hopen?

GE-

GEBOORTE-DAGH VAN W. VAN HEEMSKERK;

Op zyn Edts. 39ſte Verjaaren, ten 16den van Louwmaand 1652.

DE Tyden gaan haar gang; doch afgedeelt in dagen,
Die op haar ſtonden ſtaan,
Of zomtyds in den loop een ſchrikkel-ſtap verdragen,
Na leiding van de Maan:
Dus volgt het eene jaar op 't ander dus verſtreken,
En klimt na 't daalen; maar
Met eenmaal heeft gedaan het leven, vergeleken,
By tyden van het Jaar:
Dus uw' Geboortedag haar ſtreek houd, en getyde;
Weer leit 'er ſneeuw, en ys:
Maar, eertyds Jongeling, zoo veer aan d'ander zyde
Gekomen, zyt gy grys:
Dat zoo; zoo ſluit ik, dat de ſchaal hangt opgeheven
(Wat weerſpoed dat ze lyd)
Juiſt op den evenaar van 't Mannelyk leven;

Des levens beſte tyd:
Maar och! de beſte tyd en duurt maar weinig uuren,
Want 's levens lang is kort;
Wie is die zeggen kan dat dit geſtel zal duuren,
Eer 't ſchielyk nederſtort?
Dat even dit geſtel van trap te trap zal dalen,
Gelyk 't by trappen klom?
Van in een zulk bewerp het leven te bepalen,
Is hoop geen eigendom:
Dus word ook t'onrecht hier het Leven op de deelen
Eens ganſchen jaars gepaſt;
Want hachlyk 't een gety (want zelden 't jaar ten heelen)
Of ook aan 't ander vaſt:
Tot noch toe heb ik my met u verblyden moeten,
O Vrind, na vrindenplicht;
En deze uw' levens-ſtond bekroonen, en begroeten,
Met dit Geboort'-gedicht:
De manlyk' Ouder ſtaat om ernſtig te betrachten
't Geen met haar waarde ſtemt;
Ontbonden van de lyſt van hopen, en verwachten,
Waar in de Jongkheid zwemt,
't Geen haar, in veel beſtaan, in ſchitsheid weg doet ſtorten,
En denken na de daad;
Te hevige begeert niet machtig in te korten,
Of weder zonder maat:
's Mans oordeel weet de keeſt der zaken t'onderſcheiden,
En kieſt, en neemt voortaan, De

De dingen (groot ontſlag van veel uitſporigheiden)
Na waarheid, niet na waan:
Zyn wysheid weet den toom te vieren, of te ſlanken,
In veelderley geval;
In voor- of on-ſpoed niet ter zyden uit te wanken,
Meer dan betamen zal.
Maar haaſt genoeg gezeit den diergelyken jaaren,
Haar ſtonde brengt het meê
In alle voegzaamheid te wezen wel ervaren;
En op 't ervaren, reê:
Daar leſſen dan, de plicht der Manheid toegeſchreven,
Niet voegen myne pen;
Ook zyn 'er door en door uw' Rymen me door weven,
Meer als ik iemands ken:
U dan, hoogwaarde Vriend, tot dezen ſteil geſtegen,
U wenſch ik wederom
Te dalen van den berg, langs diergelyke wegen,
Tot zaal'gen Ouderdom.

VYFTIG-JAARIGE GEBOORTE-GEDACHTENIS

Van den HEERE

ADRIAAN VAN HEEMSKERK.

Op den 28ſten van Sprokkelmaand, des jaars 1678.

GElyk een Arend, in zyn vlucht,
Geen ſpoor laat in de dunne lucht,
Om langs die ſtreek hem t'achterhalen;
Zoo mede ſchiet de Tyd voorby:
En 't is een lout're ſotterny
Haar eens van acht'ren na te talen:
Nochtans met zulk een onderſcheid,
Dat van de Tyd, met goed beleid
Beſteed, onfaalb're tekens blyven:
Dan ziet men wat een Man vermocht;
't Werk van zyn geeſt, of kracht bewrocht,
Is 't ſtandb're merk van zyn bedryven.
O HEEMSKERK, uw' Geboorte-dag,
Dien nu de Blydſchap vieren mag,
Op 't zegeſpits der vyftig jaaren,
Toont dat de Tyd, hoewel voorby,
Hier niet onnut ontvloten zy,
Noch zonder vrucht u is ontvaren:
Wat zien we merken van uw' Geeſt,
Die zoo veel ſchoonheids zamen-leeſt
Zich uitſtrekt in beſpiegelingen

Van

Van een by-een-gegaarden ſchat
Van wond'ren der Natuur; en vat
De kracht en kern der braafſte dingen.
Een ander, in zyn bezigheid,
Verplicht te volgen die hem leid,
Het zy vrywillig, of noodzakelyk,
Blyft diep in zorg bezet; maar Gy,
In niemands dienſt, geruſt, en vry,
Leeft vrolyk, ruſtig, en vermakelyk.
Wat wenſch ik, tot een heilzaam pand
U nu dan verder, in dien ſtand,
Als dat gy op den top geſtegen.
Daar 't oordeel ryp, en in zyn kracht,
Al 't geen men acht, of niet en acht,
Kan na verdienſte en waarde wegen;
Van daar bedaart moogt overzien,
Wat ſta te zoeken, wat te vlien:
't Voorleed'ne, weet gy, is verdwenen;
Het Tegenwoord'ge kort van duur;
Een oogenblik belooft geen uur;
't Toekomſt'ge dan, noch niet verſchenen,
Vereiſcht een uitzicht van beraad,
Een wyze keur van goed en quaad;
Om 't einde, dat, op bey te wachten,
Of zalig, of rampzalig maakt;
En daar 't met d'eeuwigheid genaakt
Staat onbeweeg'lyk te betrachten:
Dit wenſch ik dat g' erkennen meugt
In loutre wysheid, ernſt, en Deugd.

Aan mynen VRIEND

MATTHYS BALEN JANSZOON,

Nauwkeurig Beſchryver der

STAD DORDRECHT.

Op zyn E. Vier-en-ſeventigſte Verjaren, den eerſten van Wynmaand, des Jaars 1685.

GY hebt, Vriend BALEN, zoo veel dagen
Dan 's levens brooze Vat gedragen,
Dat het vernieuwde Jaar-gety,
't Zy wat voor ſtormen, wat voor vlagen,
Inmiddels zyn hier toe geſlagen,
Zet vier en tſeventig voorby!

Voorzichtig zyn, en wel te wachten,
Bewaart het Vat, en ſterkt de krachten;
Want die verwaant, of rukeloos,
Op 't brandend' lemmet niet wil achten,
In wind, en tocht, by dag, by nachten,
Verſuimt de kaars, en maakt ze broos.

't Is dan een heilryk Lot getroffen,
Voor die op 's Levens nut kan ſtoffen,
Zich zelve en and'ren tot behoud:

Schoon

Schoon Dordrecht mocht ter neder-ploffen,
't Wierd, door den rykdom zyner ſtoffen,
Weer uit uw' Blaad'ren opgebouwt.

Zoo dat u-zelve, en and'ren mede,
Uw' leven dienſt en voordeel dede,
In veelderley gelegentheid:
'k Wenſch 't, voort en voort, zich dus beſtede,
Tot dat het God bepaal in vrede,
Daar 't vroed gemoed het hene leid.

Cornarus, tot dat Lot genegen,
Houd 's Levens waarpand voor een zegen;
Maar ſtrikt zich aan te nauwen band,
Met drank te meten, ſpys te wegen:
En acht hy 't dus hier meê gelegen?
Ik dit t'omzichtig onverſtand:

Zoo dat, als in veel and're zaken,
Men hier ook uiterſten kan maken,
Die wederzyds te ſchuwen ſtaan:
Niet te genaken, niet te raken,
Of gulzig zyn, en uit te braken,
Is beide buiten plicht gegaan.

Nu laat zich dan met U verheugen
Al die uw' welſtand lyden meugen;
Daar z' U den Dag, ter blyden diſch,
Die Wynmaand inwyd, helpen heugen,
Met matig ingeſchonke teugen;
Dat ſterkt de kracht, en houd ze friſch.

En ſchoon uw' Jaar-getyde ook heden
Had BEVERWYK te gaſt gebeden,
En dat 'er, tuſſchen Gaſt en Gaſt,
Om 't ſtaan der Paalſteen wierd geſtreden,

'k Beweerde alhier (en 'k acht met reden)
Zy ſtaat beweech'lyk, en ook vaſt:

Vaſt, zoo ze met goe ſchik, en orde,
Bewaakt, bewaart, gehandhaaſt worde;
Beweech'lyk, zoo te torſſen hand
Haar telkens aangreep, wrikte, en porde,
Of eene ſteen daar tegen ſnorde,
Dat z' ommezwikt, en valt in 't zand.

Indien hier verd're twiſt mocht ryzen,
Waar met die Arts U wouw bewyzen
Dat Gy uw' zeis ſloegt in zyn oeſt;
'k Zouw zyn beſtaan, en 't uwe, pryzen:
Wat Voorzaat kan den Nazaat ſpyzen,
Blyft d'Akker verder wild en woeſt?

Gy hebt dan, daar Hy 't heeft gelaten,
Den voet geveſtigt; en de ſtraten
Aanbouw, en Uitleg, van de Stad,
Tot meerd'ren dienſt der Onderzaten
Vernieuwt, gerooit op beet're maten,
En afgeſchetſt van blad op blad.

Dit zouw dien Heer behaagen moeten:
Want ſtaat een Werk op vaſt're voeten
Dan 't in zyn eerſten Grond-bouw ſtond,
Dat leert verval en ſchade boeten,
Verlies van brand, en ramp verzoeten,
Herbouwt op min bezwykb'ren grond.

Zoo moet, na lang verloop van jaren,
Een ander weer uw' Werk bewaren
In eeren-ſtand; en 't zelve Werk,
Als Dordrechts aanbouw voort zal varen,
Ook aan doen groeyen in zyn blaren:

Zoo

Zoo word de Stad den tyd te ſterk.

U wenſch ik ruſt, en ziels-genoegen:
Zyns herten akker wel door-ploegen
Geeft, zoo de verd're Goedheid Gods
Wil dagen tot uw' dagen voegen,
Gewenſte ruſt, en weert het wroegen,
Door hoop des eeuw'gen heil-genots.

TER VERJARINGE

Van den HEERE

WILLEM VAN HEEMSKERK.

HOogwaardige Heer en vriend, vriend Heemskkrk, zonder veinzen
Gelukt my rechtevoort te ontdekken myn gepeinzen
Hoe dezen morgenſtond, op 't ruimen van de nacht,
My zweefde een ſneeuwolk van gedachten door 't gedacht,
(Gelyk dus menigmaal een riſt van loſſe droomen
Den niet wel ſlapende te binnen plag te komen;)
Doch alles zonder grond; tot dat 'er 't jaargety
Van Heemskerk onder viel: daar had j'het! Poëzy,
Die zachte poes gewoon haar ſleuiers en gewaden
Te ſtikken na de konſt, maar van Arachnes draden,

Nu onder 't vaakeloos beſtreden van de vaak,
Bleef malen op 't ontwerp; maar alles uit den haak:
Zy greep wel, om den draad der inſlag door de ſchering
Te jagen na de ſpoel; maar 't was een wilde nering:
Want om een Bloemtapyt, of Legwerk van Damaſt,
Te leev'ren, dezen dag, daar was wat meer aan vaſt;
En wat 'er wierd vereiſcht, om voegzaam werk te maken,
Bedacht ze niet genoeg; en dat een lap van 't laken,
Nog ruw en ongevolt, men op geen kleed en zet,
't Geen meer dan halleffleet, het ſcheuren niet belet;
Hier hoort bereiden toe van kaarden, ruwen, ſcheren:
Hoe dunkt U, heb ik iets van 't handwerk kunnen leeren,
Vriend HEEMSKERK, 't geen ik U van ouds heb afgezien?
Dogh 't zy zoo! 'k weet nu niet waartoe 't ons langer dien',
Nadien nu 's lighaams kleed, als op den draad des levens
Geſleten, ſcheurt en breekt; en dat die ſpoel al tevens
Aan 't horten, mits het webbe, uit weerſpoed die 't beproeft
Nog inſlag meer begeert, noch langer ſcheerdraad hoeft;
Want waar toe dient een ſtuk vol knobbelige knoopen,
't Geen veel te dier te geef men niet en kan verkoopen?

't Word

't Word dan vergeefs gegomt, geſtyffelt, en gepapt,
't Geen weer terſtond van zelfs verſlentert, en verſlapt:
Wy ſtaken dan dit Werk; en houden ons te vreden
't Verſwakkende geſtel te kleeden, noch te ontkleeden,
En achten genen wenſch met recht hier wel beſteed
Als dat d' Almachtige (die beſt de ſtonde weet)
Na zyn bermhertigheid die banden koom te ontbinden,
Als 't zyne Goedheid wil, en voor ons nut zal vinden,
En dat we, wel gemoed, volharden op de wacht,
Tot dat we tot de ruſt der zaligheid gebracht,
Nu ruſten in zyn wil, en alle wenſch beſluiten,
En weren angſt, en vrees, en hoop, en wanhoop buiten,
't Geen u gelyk zich zelfs van harten wenſcht en gunt,
Die, HEEMSKERK, tot den nik zyns levens blyft
Uw Vrund.

den 16. January.
1688.

GE-

GEBOORTE-GROET

AAN

EEUWITJE STOUT,

MYN BRUID.

WAardſte Weerſlag van myn oogen,
Plicht en yver doen my poogen
Dat U mond en pen begroeten,
Die myn blydſchap tuigen moeten
Op het weer verſcheenen heeden
Uws verjaarens; 't waar geen reeden
Dat ik zouw de Zon zien glimmen
Die 'r uw' jaaren een doet klimmen,
Dat ik zouw dien dagh zien blinken
En niet aan den Dagh gedinken:
Neen, o neen, zy gaa niet heenen
Die zoo helder is verſcheenen,
Of de vreugde toon haar ſtraalen:
Vaders huis, om z' in te haalen,
Oopen zich met wy'er poorte
Op den dagh van uw' Geboorte.
'k Moet myn blydſchap oopenbaaren
Op 't vermeerd'ren uwer jaaren;
Doch ik zal 't getal verzwygen,
Mits uw' gaaven hooger ſtygen,
Dan de Jaaren ons belooven;
Mits uw' Jeugde gaat te boven
In gelaatenheid van Zeeden,

Schran-

Schrander oordeel, wyze leeden,
Huis-beſtieringh, pracht-beſtryden,
Needrigh draagen, twiſt-vermyden,
Deftig weezen, lyves-groote,
All' uw' Tyd- en jaar-genooten:
Nu uw' Lente-zon aan 't ryzen
Voedſel vind aan vaſte ſpyze;
Goed en quaad kan onderſcheiden,
Wysheid toont aan alle beiden:
Zulke gaaven doen ons achten
Dat ontwyflyk ſtaat te wachten,
Op zoo wel gebouwden jeugde
Die het zaad van alle deugde
Voed en queekt; een Wyze Vrouwe,
Dien haar plicht is, 't Huis te bouwen,
Zeegeningh, voor vloek, te leeren,
Dat het bouwſel blyf in eeren;
Sterker doch dan 's Vaaders-zeegen
Is de vloek van 's Moeders weegen:
Deeze werpt de muuren needer,
Schoon de Vader bouwtſe weeder:
Billik achtmen zulk een Braave
Waardiger dan goud of gaaven:
En 't genoegen hier te haalen
Zall'er op myn aanzicht ſtraalen,
Mits uw Dagh, die 't jaar zal ronden,
Hier ons Echt-knoop ziet gebonden:
Zoetſte STOUTJE, zuiv're bloeme,
Dien ik magh de myne noemen,
Mits een vaſte gunſt getroffen
Lyden wil myn moedigh ſtoffen;
Welk een rykdom, wat een zeegen!
Zoo we beide ſtut verkreegen,
En elkanders hulp genooten,
Teegen alle ſtruikel-ſtooten:

Om

Om het leeven, dat wy leeven,
Recht een-moedigh door te ſtreeven,
Tot een voorbeeld aller menſchen;
Om 't verjaaren dat we wenſchen
Wenſchelyker af te leggen,
't Einde 't pad vol doorn' en heggen;
Daar geen onluſt of bezwaaren
Word vernoomen door 't verjaaren;
Noch geen peil of maat gehouden
Van verjaaren of verouden.
Zulke, STOUTJE, zulke banden,
Legh ons vaſt om hart en handen,
Legge vaſt in zyne vreeze
't Weezen, bron van alle weezen,
Die een hart, als ſtaal te breeken,
Neigen kan als waaterbeeken:
Alle heil van hem te wachten,
Blyve 't wit van ons gedachten!
Worde 't eind van all' ons trachten!

't U, en zoo zich zelven wenſcht
uw Vriend en Bruidegom
JOACHIM FRANSZ. OUDAAN.

Der

Der Kinderen, en Kinds-kinderen

GEBOORTE-GROET

Aan haar Moeder en Groot-moeder

JANNETJE PIETERS

VAN

OCHUM,

Op haar 69ſte verjaaren, den 17 van Wintermaand 1675.

Zoo komt het weer verſcheenen heden,
Waar in gy, moeder, jarig zyt,
Gelyk het plag, te voorſchyn treden,
In 't hartje van den Wintertyd;
Zoo dat men nu uw' Zilver' haren
Met geen gebloemte, of Lentegroen,
Vercieren kan, ook ziet m' uw jaren
Zich ſchikken naar het jaarſaiſoen:
Beide evenhoog in top geklommen;
Want vyftig jaar en negentien
Is ſchier het perk waar toe we kommen,
Of noch een weinig uitwaarts zien:
Zoo mede reſter aan de ronden
Van 't loopend jaar een handbreed ſtee
En ſchoon weer 't leven ryzen konde

Ge

Gelyk het Jaar, wat bracht het mee
Dan moeyte en arbeyd als voorhenen?
Gelukkig die zyn levens dag
Van Gods genade-zon beſchenen
Met ruſt in God beſluiten mag!
Dit wenſchen met oprechter herte
De Kind'ren haare Moeder toe
En dat Gods Goedheid buiten ſmerten
Dees toegift tot haar dagen doe.
Luſt nu de gulle Jeugd te danſſen
Of wuft te tripp'len op de vloer,
Zoo vlechtenſe ook de Zegekranſſen
Tot recht vermaak van Grootemoer
Vermits uw Dochters en haar Kindren,
Want een van Achten trof de dood
Die trachten om den Stam te minderen
Vyf zonen rukte uit uwen ſchoot
Als afgedaalde Olive ſpruiten
Bekranſſen Grootmoer om den diſch
En hunne vreugd en blydſchap uiten
Waar aan hier Grootmoer kennend' is.
De ſpiegel van haar eindig leven:
Gelyk een ſtroom voorbygedreven.

GE-

GEBOORTE-GROET

Aan de Grodvruchtige, zeegbare, en ernſthaftige Weduwe JUFFR.

ANTONETTE DOUDEYNS,

Laatſt Weduwe Wylen den HEER

JAKOB VAN KOUWENHOVEN:

Op haare Eerbts. drie-en-ſeventigſte Verjaren; ten 21ſten van Wynmaand, des jaars 1671.

ZOo is althans dan weer verſchenen
De dag waar in gy jarig zyt;
Maar met dien dag het jaar verdwenen:
Helaas! hoe ſchichtig ſnelt de tyd!
Beroemde Moeder, 't zy DOUDEYNS,
Als 's Vaders naam, u beſt gevalle;
Of NOBELS, met een ſtil gepeins
Om 't pand der jeugd de liefſt van alle;
Of deze, om welk gy rechtevoort
Aan KOUWENHOVEN toebehoort.

Al tekens van voorlede tyden,
Nadien uw' Weduwlyke ſtaat
U meermaals eenzaam liet in 't ſtryden,
Berooft van hulp, en hoofd, en raad:
En maakt, op 't vliegend jaargety,

Althans 't geheuge zich indachtig,
Dat ſeventig al leit in ly,
En dat men dus den trap van tachtig
Eerlang genaakt; het uiterſt perk,
Voor een die hertig is, en ſterk.

Maar dat 's geen nood; van Godes zegen
Geeft yder morgen nieuwen blyk:
Hoe hooger op dien trap geſtegen,
In jaren en in deugden ryk,
Hoe op Gods heirbaan vaſter grond:
't Geboorte-dag-licht weer herboren
(Ik ſpreek nu anders dan terſtond)
Heeft veel gewonnen, niets verloren,
Voor een die met aandachtigheid,
Waar toe men leeft, wel overleit.

Het leven aan den menſch gegeven,
En als een loopbaan voor geſtelt,
Is niet te leven om te leven;
Gelyk een looper in het veld
Die ſlechs in 't ydel hene ſpoeit,
Maar die met wel-beleide ſchreden
(Gemoedigt ſchoon hy zich vermoeit)
Nu kent het voorwerp van zyn treden;
Die t'ende baans, waar na hy poogt,
Den opgehangen prys beoogt.

Geniet hy dan, met dus te ſnellen,
Een ſchoonen dag, dat doet hem goed;
Hy wandelt wyſlyk, onder 't quellen
Van alle ramp en wederſpoed;
En komt ze, door den heldren dag,
Met min te ſtruik'len, beſt te boven,
Die voorwaarts ſpoeit, zoo veel hy mag;
En telkens ſtof vind om te loven,

Wan-

Want alles wat voorleden is
Dat ſtelt hy in vergetenis.

Gy dan, o Moeder, die de jaren,
Nu drie en tienmaal zeven telt,
Schoon 't was met vreugde, of met bezwaren,
Zyt des voorby: maar noch in 't veld
Vol moeds te ſtaan, geſterkt ten ſtryd,
En niet te wank'len noch te wyken,
Gelyk g' hier toe gehertigt zyt,
Dat zal, met God, den prys doen ſtryken:
Dies we ons met recht verheugen, om
Uw' zoo gezegende Ouderdom.

GEBOORTE-VERMANING

Aan JUFFR.

ANNA VAN DEN BERG,

Op haar een-en-twintigſte Verjaaren, ten 23. *van Herfſtmaand* 1651.

JOngkvrouwe VAN DEN BERG, de zon is weer gerezen
(Verryſtze, zoo ze plag)
Die uwer jaaren ring volkomen rond doet weezen,
En 't zeven-trits beſluit op uw' Geboorte-dag:
's Lands wys, en heuſcheid, eiſcht elkand're op dezen tyd
Met wenſchen te beſchenken;

Het geen *vermaanen* heet: indien gy niet en zyt
Gedachtig aan dees Dag, ik zal ze u doen gedenken.
ô ANNA, 't is van daag de dag van uw Verjaaren;
Drie jaren zyt gy oud,
('k Vermaan u, weet gy 't wel?) en noch driemaal-drie-paren;
Nu reken eens op een; doch noodelooze kout:
Die dag, dat weet ik wel, en is u niet ontgaan,
Gy hebt ze niet vergeten;
En wilt gy evenwel dat ik u des vermaan?
Ik zal, hoewel ik niet myn zelven wil vermeten
Van veel *vermaanens* kunst, ik zal u zoo *vermaanen*,
Dat zulx u heugen zal
Ook op een ander jaar; en dat men 't zonder waanen,
Vermaanen heeten mag, *vermaanen* zonder mal:
Ik zal niet uwen lof verheffen, meer als waar;
Uw' zeden, uwe gaven,
(Op dat men niet en zeg, pluimstryker! logenaar!)
En zullen niet myn pen zich t'enden aam doen draven:
Ik zal ook uwe deugd zoo byster niet waardeeren;
Want zeker, 'k weet het niet
(En 'k weet dat gy en ik nog hebben veel te leeren)
Of 't waar is, of 'er al zoo veel van overschiet:
Nu hoor dan, d'uchtentstond van uwe Lent is weg,
Ja d'avond schier verstreken;
't Gaat na den zomer toe: waar vind men dan verleg
Is voor die ryper tyd de kindsheid niet geweken?
En is het meer als kindsch, aan zoo veel poppeprullen,
Aan zulk een beuzel-moy,
Van op zyn achting staan, van kleden, schikken hullen,

T

Te hangen zin en wit, te ſlyten tyd en toy?
Indien we laten 't oog eens door de wereld gaan,
Eens d'afgedachten loopen,
Wy zullen zien, alom, dat elks gewoonte in waan,
En het gebruik in pracht en dwaasheid, leit verzopen:
Dit rukt de zinnen weg, en 't beter van te voren
Gewent aan 't ſnooder deel:
Daar 't quaad het quader trekt, word alle goed verloren;
En ydelen behaagt al 't ydel oog-geſtreel:
Veel' volgen me den weg, zoo ze in de wereld leit,
Maar niet daardoor bewogen;
Zoo zeit men, doch vergeefs, want deze uitwendigheid
Doet meeſt het hert, zoo 't is, bloot leggen aan elks oogen:
Of leit hen niet om 't hert het geen'er om de leden?
Waar toe dan zoo veel werk?
Dies ſluit ik, dat de pracht en alle uitſtekentheden,
Zot zyn, of ongegrond, en av'rechts ooggemerk:
Want is het om den hoop te volgen in den loop?
Dat 's dwaas zyn met den dwazen;
Nooit wys, nog deftig menſch die dweepery bekroop,
Om aan die praal in 't oog zyn uitzigt te verazen:
Of is de zinlykheid, en eigen luſt, de hemel?
Dat 's feil van beter leer:
De wereld, weet ik wel, vloeit weg in dit gewemel,
Leit in dit gaſthuis ziek, en is hier wonder teer:
Waar ſchort het? maar de gang van velen na te ſlaan,
En op 't Gemeen te merken,

Doet met den meeſten hoop de gangen qualyk gaan,
En eind'lyk zullen loon ontſtaan van zulke werken.
Gy Jongkvrouw, die dan nu telt een-en-twintig jaaren,
Op dees Geboortedagh,
Indien gy 't noch niet deed, laat eens die dwaasheit varen,
En zie op ſchooners iet als daar ſlechts 't oog op zag:
't Geboort-uur geef u eens te erkennen, by u zelf,
Waar toe gy zyt geboren;
En waartoe met 'er woon in 's lichaams brooſch gewelf
Een redelyke ziel? o! niet om in te ſmoren!
Maar om zich op de wiek van werken, en gedachten,
Te heffen hemel-hoog;
En na d'oorſpronk'lykheids vereeniging te trachten,
Met naulyks 't oog te ſlaan op al het ſchoon in 't oog:
Een uurtje, hier verkort, in beter werk beſteedt,
Staat dapper uit te winnen;
De zinnen los-geſtrikt eens uit het net van 't kleed,
En wat dien toeſtel eiſcht, ſtaan dan om grond te vinnen.
Hoe vatje 't, Zoete meid, hoe dunkt u, Kammeraatje,
Is dit niet wel *vermaant*?
Maar 't ſchort my hier alme; en 'k vind al me dit paatje
Als ik het op zal gaan, te byſter ongebaant:
Maar ſtut is toeverlaat, dies bied Gy my de hand,
'k Wil

'k Wil u de myne bieden:
Dat geeft den handel klem: wy willen bei na land,
Om uit die woeſte Zee de tobbeling te ontvlieden:
Dan zullen wy het volk, dat met ons meent te lachchen,
Belachchen in zyn waan;
Beklagen in zyn drift; bezuchten al zyn prachen;
En zelf de ballaſt quit den weg gemakk'lyk gaan;
Dan zal 't *vermaanen* zyn aanmanen tot de reis,
Om eeuwig feeſt te houden!
Na d'afgeleide weg, in 't Goddelyk paleis,
(O vreugd!) daar 't uit is met verjaaren, en verouden.

FRANS OUDAANS GEBOORTEGROET

Aan zyn lieve en kleine Nichje

KLARA BOUWENS

Op haar vierden Verjaardag, den 11 *van Wintermaand* 1674.

NIchje, lieflyk flonker-lichje,
Vrolyk hertje, ſpeelziek wichje,
Dat met zoet en zacht gedruis,
Speelt, en dribbelt over 't huis;
Of by Moeder neergezeten,

Menig uurtje doet vergeten,
Door bevalligheid van praat;
Of na Grootmoer, op de ſtraat,
Uitziet, hertelyk genegen
Om met minnelyk bewegen
Haar te ontfangen; of die voor
Vaderlief, met ſtil gehoor
Nygt, en buigt, beleeft en ſtatig:
Kom ik ruim zoo wangelatig,
En al weuiſtrende, als 't een gaſt,
Als 't een woeſten ruisbuis paſt;
Dat en moet u niet verſtoren,
Nu gy heden zyt geboren;
Nu gy heden, zoo de tyd
Streek en ſtand hout, jarig zyt:
Laat ons dan die vreugde vieren,
Na den eiſch van ons manieren,
En 't begrip van ons verſtand:
Nichje, geefme dan de hand,
Wil jy neurien en zingen,
Ik zal hippelen en ſpringen,
Ik zal danſſen op de maat
Die Natuur zich beſt verſtaat;
Leer ik wat van uwe zede,
Deel wat van myn boersheid mede,
Mits dit mengelend geval
Ons niet qualyk paſſen zal:
Nichje Klara, Kameraatje,
Geefme een kusje, maak een praatje,
Spring eens met den bovenzang
Buiten dien beleefden dwang;
't Gaat geen voegzaamheid te buiten,
Wat die jeugdige kornuiten,
Wat die jonge Spruiten doen:
Nichje, geef me noch een zoen,

Of

Of laat ik 'er u een geven;
'Tel jy vier, ik tel geen zeven,
Kan 't dan nu wel qualyk ſtaan,
KLARA BOUWENS, FRANS OUDAAN,
Wat we maken en beginnen,
Wat we woelen, of verzinnen?
Daar op ons, van dit of dat,
d'Achtbaarheid noch niet en vat;
Daar we d'eer van meerder jaren
Noch niet hebben te bewaren;
Daar we noch op onze wys
Danſlen, als in 't Paradys:
'k Wed het Grootmoer, Moeder, Vader,
En de Vrienden al te gader
Vrolyk maakt; en hoe we treen
Staat het kwalyk? 'k denk wel neen.

BRUILOFT-
DICHTEN.

Op het HUWELYK van DEN HEER CORN. TERESTEIN VAN HALEWYN,

Penſionaris der Stede Briel;

MET MEJUFFROU

JOHANNA HARTOGSVELD.

TOen 't noodgeheim, by God geſtelt,
Ontdekte d'eed'le minnegronden
Van HALEWYN en HARTOGSVELD,
Wat wierd'er een gewoel gevonden!
Hoe druiſte, 'k zeg geen Godenraad,
(Weg met oudwyſſe fabelpraat!)
Maar dees, en die, dat opzet tegen!
Maar 't Staats-belang, na ryp beraan,
Om alles wyslyk t'overwegen,
Sprak eindlyk dus den Bruigom aan.

Hoogachtbre en brave Jongeling,
Was 't niet genoeg, op hooger tinne,

Met

Met hartzorg en bekommering,
En wysheid van geſlepe zinnen,
Te wacht te ſtaan, om 't Vaderland
Te vryen by zyn waardſte pand?
Moeſt noch de Min u 't hert veroveren!
Verleyelyke minnezucht
Hoe kunt gy lokken, trekken, tooveren,
Dat u geen wysheid zelf ontvlucht!

Maar ſchynt geen dreigend Staats-gevaar
U tot veel nutter zorg te manen?
Geen vrees voor onraad, hier of daar,
Op 't krayen van Uitheemſche Hanen?
Of ruiſt 'er op de Brielſe ree
Geen oorlogs-onweer uit 'er zee?
En heeft de Vrede aller wegen
Zoo diep den ſtaat en d'herten in,
Dat z' alle zorgen uit kan vegen
Behalven d'onruſt van de Min?

Of vaart gy ſpelen, nu de Maas
Een paardehoef, by winter-weder,
Voelt trapp'len met een woeſt geraas,
En draven d'ysbaan op en neder;
Zoo denk, hoe zyn geprangde rug
De Belt, als tot een legerbrug,
Op 't diepſte vak voor Koppenhaven
Moeſt leenen; daar in zulk geval
't Geweld van Karel aan quam draven
Langs eene baan van ſtroomkriſtal.

Ik zwyg noch, dat de Wintertyd,
En 't hertje van dees koude dagen,
Uit eigen aart geen Min en lyd;
Noch zulk een opzet gunſt wil dragen:
Want wie gevoelt 'er zomerbrand

Wan-

Wanneer men trilt en klappertand?
Of denkje dus op maat te kuſſen;
Daar machtig is het jaargety
(Indien geen Staatzorg) uit te bluſſen
Dees drift, en minnedweepery?

Op op dan moedige ALEWYN,
Verſtrik u aan geen mingedachten;
'k Weet nutter werk, hier moet gy zyn,
Hier ſtaat iet anders te betrachten;
Laat minnen een min eed'le ziel:
Hier roept u 't Raadhuis van den Briel,
Daar 't Staats-geheim in 's Gravenhage,
Gins 't broeineſt van 't Uitheemſch geweld:
Daar ſtaat een and're ſtryd te wagen
Dan in het zagte minne-veld.

Dus ſprakze: maar een luchter luim
Van 't alvermogend Minne-telen
Woeg al dees wysheid op een pluim,
En quam'er tegen aan krakeelen;
En ſprak, o dapp're Staats-voogdes
'k Erken de nutheid van uw' les;
Maar voor beſneeude en gryze haren;
Doch dien ik noo myn Bruigom verg;
Dies brengze, daar ze nut kan baren
In 't Raads-ſlot by den Vyverberg.

Gy vreeſt voor oorlog en gevaar;
Zoo dient men dan den muur te mannen:
En boet men niet van jaar tot jaar
De breuk, die forſte Ryks-tirannen
U ryten in het ingewand,
Zoo houd de Staat eerlang geen ſtand:
En hoe zich Helden moeten wagen
Op zee, te land, en in den raad,

Dat

Dat weet gy; dies ik zorg moet dragen
Tot ſtut en welſtand van den Staat.

En leit de Maas van ys beknelt,
Dat 's pas een baan van weinig uuren,
Om van den Briel tot Hartigsveld
De ysſlede af en aan te ſturen;
Terwyle ſchiet de minnelonk
Van Vrou JOHANNA vonk op vonk
In 's Minnaars boezem: hoe bevrozen,
Hoe kil van ys, dan alles leit,
Gewis, ik wed, het ſneeuwt'er rozen
In 's Minnaars zin en zinlykheid.

Door prangen word dat vier getergt,
De koude dryft dien brand na binnen,
Al waar z'er kracht het uiterſt vergt,
Dat daar geen winter op kan winnen:
Ja zelf de krachtige Natuur
Verſpreid alom haar edel vuur;
Want d'ysbyt naaulyks opgebroken,
In 't felſte van den wintertyd,
Zal zelf gelyk een oven roken,
Door 't vuur verborgen in de byt.

Al giet dan Een op zyn geſchut,
* NIET MINDER DAN DE T'ZAAMGEVOEGDEN:
Door aanteelt word dien dwang geſtut:
Ook is hy geen zoo quaad genoegde
Als zich die ſpreuk in 't eerſt geliet;
* IK DREIG DE T'ZAAMGEVOEGDEN NIET.
Dus tuigt hy met de zelve woorden:

't Zy

* *JUNCTIS NON MINOR.*

't Zy dit den Echt ten goede gaat,
Of dat dees zinſpreuk toebehoorde
De t'zaamgevoegden van den Staat.

Nu Echt-verbond'ne vaar dan voort,
Hy dreigt u niet; nu Staats-genooten
Hy ſpreekt geen onvertogen woord,
Waar aan gy u met recht kunt ſtooten;
Of meent hy 't anders, 't word dan tyd,
Eer 't woeſt geweld uw krachten ſlyt,
Nakomelingen aan te queken
Die pal ſtaan; en die eed'len aart
Komt allerkenlykſt uit te ſteken
Als bloed der Braven ſamenpaart.

OP HET HUWELYK

Van de Eerwaardige, en Godvruchtige Echtgenooten

J. A. TREFFIER,

EN

ELISABETH JANS,

Beveſtigt in den Briel, op den 16 *Maart* 1670.

't Spreekwoord zeit (en 't heeft zyn reden,
d'Ondervinding leerde 't u;)
Dat men 't yzer dient te ſmeden
Als het heet is; hard, noch ſpru,

Niet weerbarſtig, koud, en killig,
Schel van klank uit zyn natuur;
Maar tot alle werk gewillig
En geboogzaam door het vuur:
G' hebt, o Bruigom, dit getroffen
Aan uw' waarde Wederpaar,
Dies 'er ſtof is, om te ſtoffen
Van geluk, voor U, en Haar:
'k Zeg voor U, die reeds aan 't dutten
Door 't verlies in d'Echt geleen,
Thans uw' Huis ziet onderſtutten,
Dat het pal ſtaat als voorheen:
'k Zeg voor Haar; die onbedreven
In het geen een man vermag,
't Zy in raad en moed te geven,
't Zy in trooſt, en leeds-beklag,
't Zy in vriend'lyk t' ſamendragen
Van het veederlei geval,
Dit, in 't klimmen van haar dagen,
Nu met vrucht bevinden zal:
Als uw' wysheid en uw' reden,
Als uw' minlyk onderſtand,
Haar van zelfs zal tegentreden,
Haar zal bieden hart en hand.
Wat 's de reden, dat die fierheid,
En die hoog gedragen moed,
Over ſtag en over ſtier leit,
Anders, als de tegenſpoed?
Welk u als twee ſchoppelingen,
Beide buiten boord gezet,
Aan elkand'ren leert volbringen
't Recht der Koningklyke Wet;
Die der vryheid word geheten,
En ook waarlyk worden doet
Vry van 't binden van 't geweten,

Dat

Dat een ſtrik is op 't gemoed:
Laat dan andre binden, ſluiten,
Laatze bannen, ſtout en trots,
Buiten Gods gemeente; en buiten
't Voorbeeld en de Woorden Gods:
Dit leert u uw' heil te zoeken,
Daar 't, naaſt God, te vinden is,
In te zeeg'nen als zy vloeken,
In uw' ziels getuigenis,
En in 't minlyk ſamen-paren,
Tot elkanders heul en trooſt:
God wil dezen band bewaren!
En u zeeg'nen in uw krooſt!
En u kind'ren voort doen teelen,
Niet door vleiſch'lyke geboort,
('t Geen uw jaaren mogt verveelen)
Maar uit Godlyk zaad, Gods Woord,
Door uw voorbeeld in 't byzonder,
Dat, gelyk een baak by nacht,
U ten roem, mag lichten, onder
Een verdraait en krom geſlagt:
Dit is, wel-vereende menſchen,
't Heil, en 't goed, dat wy u wenſchen.

TAFEL-DEUNTJE,

Opgezongen ter Bruilofte van den Hr.

J. VAN HEEMSKERK,

Advokaat voor den Ed. Hove van Holland,

EN MEJUFFROU

ANNA DE KONING,

Op den ....van Wintermaand 1685.

VRemde zaken! wond're dingen!
Zou m'er tot een geur van 't werk,
Niet van preken, of van zingen,
By de buurt, of in de KERK?
Dat een Meisje, dat een Knechje,
Dat een welgevallig Paar
Vatten 't avontuur by 't vlechje,
En zich ſtreng'len aan elkaar,
En zoo vaſt te zamen binden,
En verkoppelen aan een,
Dat men kan geen ſlipënd vinden,
Eer de knoop zich ſlyt in tween.
Maar 't is HEEMSKERK moetje weten,
Die zich lang in d'oeffening
Van de Boeken heeft geſleten,
Tot rechtmatig Rechts-geding;
En, ervaren in de Rechten,

Waagt

Waagt Hy 't, dat Hy (dat is ſtout!)
Om zyn hoofdtwiſt te beſlechten,
Met een 's KONINGS-Dochter trouwt:
Is 't niet waardig, magmen vragen,
Datter Walch'ren en den Haag
Met verwond'ring van gewagen?
Want dit beurt niet alle daag.
Dat 's wat anders! jeem'ny JOOSJE!
Heer, hoe benje nu vergult!
Is het daarom, nu u 't Roosje
Toelonkt, dat uw baard zoo krult?
Dat 's een wonder onzer dagen,
Maar het gaat ſchier op de wys
Van den Groot Viſier verſlagen:
En nu eiſcht men keur van ſpys;
En nu dient men Hof-banketten,
Want dit leiter in 't beſluit,
Op den Bruilofts-diſch te zetten,
Voor de Koningklyke Bruid.
Ticta touwtje, 't ouwe deuntje,
't Zoete lieve Nieuwe jaar:
Over-oud-Meuy, Meutje Pleuntje
Heugt het noch hoe Grootevaar
Van zyn Over-over-Besje
Wiſt te zeggen, dat ze toen
Als de mosjes in een nesje,
Om hun eijertjes te broen,
Wiſten by mekaar te raken,
En ze waren wel te vreen,
Om wat mannetjes te maken,
En wat wyfjes, onder een:
't Was dan zoo, en 't zal zoo wezen,
Nademaal 't zoo wezen moet;
En gelyk men 't dee voordezen,
Meen ik dat men 't nog zoo doet:

Zoumen dan verzinnen moeten
Nieuwe ſaus op d'oude koſt?
Die niet zoo zyn luſt kan boeten,
Had het nutter nooit begoſt:
'k Weet niet anders ree te maken;
Neen Heer JUSTUS van HEEMSKERK,
't Mag u walgen, 't mag u ſmaken,
'k Heb geen handling meer van 't werk.

HEer HEEMSKERK 'k heb u dan hier 't Bruilofslied geſchreven,
Zoo 't niet den eiſch voldoet, dat moet men my vergeven;
't Is afgeſlete ſtof, en om ze een nieuw fatſoen
Te geven, diend'er wel een ander ſchampeljoen;
Daar ik geen kans toe zie; voor die 't my weet te wyzen,
Ik ſtel my leerzaam aan: Den Bruidegom te pryzen
Des Bruids bevalligheid te melden met veel lof,
Is d'oude Tralikant aan d'afgeſlete ſtof,
En zweemt na vleiery, een walg der ruſtig' ooren,
Die liefſt haar eigen lof, ſchoon wel verdient, niet hooren,
Weshalven dacht my dit niet voegzaam voor die Twee,
Wier byzyn brengt van zelfs haar roem en waarde me:
Te weiden in een beemd en Paradys van weelde,
Gelyk men meeſten tyd het Huw'lykszoet verbeelde,
Is jeugdelyke drift; doch daar ik tegen zet
Den alvolmaakten lof van 't onbevlekte Bed;
Die alle welſtand houd, en welluſt in beſloten:

Dit

Dit weert verkeerde drift, en queekt oprechte Loten,
't Geen onverbrekelyk in 't welgevoegde Paar
Verbind de zielen met den Echtſtrik aan elkaar,
Ik wenſch, Heer HEEMSKERK, dan U, met uw Welbeminden,
Uw' ANNA 's Konings Kind, hier zoo veel heils te vinden,
Als g' uit veel duizenden van wenſchen, die men ſpeurt
In Bruilofts-blaan gezaait, u zelven wenſch'lykſt keurt;
En zoo gy zelf, zoo zulks u kon gelukkig maken,
Mocht dwalen in de keur der wenſchelyke zaken
't Zal beſt zyn dat men by den wenſch eens Heidens blyf,
Dat's een gezonde Ziel in 't welgeſtelde Lyf.

L Y K-
DICHTEN.

GRAF-SCHRIFT

Voor den HEER

P. SCHRIVERIUS,

By hem zelf in 't Latyn geſtelt, op zyn Ed. 76ſte verjaaren; en op zyn Ed. begeeren dus vertaalt.

Niet mynen Ouder, niet de veelheid myner jaaren,
Maar och! de ſnoode tyd gedydt my tot bezwaaren,
Die meer dan zevenmaal liep kruis'-ling d'eigen baan;
En nu het laatſte jaar der Zevens in zal gaan,
Der Zevens elf op een; gelyk my des komt manen
Der dagen eerſte op elf, die d'ingang plag te banen
In 't weer vernieuwde jaar: En o! myn levens-ſtond,
't Waar moog'lyk veer genoeg zoo hier de mylpaal ſtond,
Waar, over meenig werk (des moet men my ver-ſchoonen)
De laatſte ſchaaf gegaan; of had ik uwe kroonen,
Wydheerſchende Filip, geregen aan het ſnoer
Der Graven, ryk van roem, wien Holland hulde zwoer;
Daar menig ſtuk geſchrifts, nu aan een kant ge-ſmeten,

Van

Van kladden overvloeit, van ſtrepen is doorreten,
Waar uit, in vollen glans, en ſchooner dan het plag,
Het Graaf'lyk goud eerlang zouw komen aan den dag:
De Waarheid was, en blyft, my waard. de Zanggodinnen
En kan ik, blind bykans, niet laten te beminnen:
Maar Boeken, vaar nu wel; meer nut, meer heilzaam is,
Van Chriſtus, mynen Heer, de grond-gedachtenis
Vol ernſt, en aandacht; want dit kan de dag doen hopen,
Terwyle nacht, en dood, verſlinding zonder open,
Voor 't ander overblyft: Wat heb ik menigwerf,
De zonde, in mynen tyd, zien lopen uit de kerf,
En gene of kleene vlyt aanwenden om te boeten;
Zoo dat het Gode zal, om hoog, verdrieten moeten:
Maar d'Oorlog, dat gedrocht, is eens geraakt aan band,
In Neerland, en in 't eind de Vree gebracht in ſtand;
Maar mits men 't leven ziet verwendt op rooveryen,
Op liſten, op geweld, zoo dat m' in deze tyen
Op rooven aaſt, zoo krygt by my van nu voortaan
Het leven zyn verlof; en mag de weg wel gaan,
De weg van alle vleeſch: op dat hy eenmaal ruſte
In Vrede, daar hy leit, dien ruſt en vrede luſte;
Die niemand hard en viel; gelyk hy zulks verwacht
Dat dus hier d'aarde val zyn dor gebeente zacht.

1652.

ROUW-

ROUW-KLAGE

Over de Dood van

W. NIEUPOORT;

Oudſten Zone van den Heere W. NIEUPOORT, Raad en Vroedſchap der Stad Schiedam.

Abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo.

TOen 't Roomſche Kapitool, met Koningklyke pracht
Van Zeven Koningen was in zyn bouw volbracht,
Quam noch aan 't heerlyk werk de laatſte hand t'ontbreeken;
d'Inwyding van 't Geſticht: het uurglas was verſtreken
Van 't Koningklyk gezag, dat hollende uit de kerf
Zich in zyn dartelheid inbrokte ten verderf;
En uit den troon geſchopt, liet aan de betre tyden
Der VRYHEID het geluk, om 't Praalſtuk in te wyden:
Waar toe Horatius, met zynen amptgenoot
Valerius, om ſtryd, elk zynen dienſt erbood;
Elk Burgemeeſter, elk gezind, op 't welbehagen
Des Raads en Roomſchen Volks, dees heerlykheid te dragen:

Ge-

Gelyk het lot hier toe Horatius verkieſt:
Waar op Valerius, die zulk een kans verlieſt,
(Van bitſe nyd in 't hert belgzuchtig aangeſteken)
Vaſt omziet hoe hy beſt die ſtaci zal verbreken,
Dies maakt hy dit gerucht, op 't midden van de feeſt,
(Na dat Horatius met hoogverheven geeſt
Nu toetrad;) O GY MOOGT DE STACI NIET BEKLEEDEN,
UW HUIS DAT IS BESMET, UW' ZOON IS OVERLEDEN!
Maar die Kloekmoedige, niet eens van zulken ſlag
Ontzet, volvoert het werk zoo heerlyk als hy mag,
Na dat hy nu de hand had aan de poſt geſlagen,
En zeit, HET IS EEN LYK, MEN MAG HET BUITEN DRAGEN.
Standvaſtig, onverſaagd, en manlyk ſtond de Ziel
Des grooten Amptenaars, in 't geen haar overviel.
Maar Gy, O VADER, die op d'uitvaart zyt getreden,
Van uwen braven Zoon, dien ruchtb'ren Overleden,
Wie of uw' harten wee, en diepgedrongen rouw,
Deze onbeweeg'lykheid, en ſtrafheid, vergen zouw!
Het nozende gemoed moet ook zyn trooſt gebeuren;
Wie zulk een Parel miſt heeft reden om te treuren;
Gelyk gy ziet, helaas! in zulk een dapp'ren Zoon,

On-

Ontydig afgerukt die Parel van uw' Kroon;
Niet gy van d'uwe alleen, maar Zeven Vrye Staaten
Gevoelen haare Kroon van zulk een glans verlaten;
Waar aan die Jongeling verſtrekte een ſchoon cieraad,
Gelyk een Parel, die parmant en cierlyk ſtaat
Op een laurierenblad: maar wil men 't recht bevroeden,
De Paarlen rollen meeſt als tranen, uit hun hoeden.
Wat is het menſch'lyk lot een wiſſelvallig ding!
Die dapp're Jongeling, die onlangs hene ging,
En offerde aan de hand van RUYTER zyne Veder,
En zette het Staats-belang op wyze tonen neder;
Die 't gapende gevaar dat zoo verſchrik'lyk ſtond,
Met onverſchrokken moed zag ruſtig in den mond,
En in die hagelbuy van kogelen en looden,
Die 't overdek bevloert, en overdekt met dooden,
Zich even manlyk hiel; die 't donderend gedruis
Van 't zwangere metaal, de blixems van 't harpuis,
Zag ſchitt'ren voor het oog, liet klaat'ren om zyn ooren,
En ſcheen geen vlam te zien, noch geen gedruis te hooren,
Die alles ongeraakt en ongequetſt aanſchouwd',
En met zyn wyze mond dat groot beſlag ontvouwd'
In 't midden van den Raad der Vad'ren, daar zy zaten,

Hand-

Handhavende het bewind der Zeven vrye Staten;
Wanneer zy luiſterden na 't lief'lyk onderhoud
Van zyne tong, gedoopt in honigraat, en zout:
Die dapp're Jongeling (ik moet myn reden ſluiten,
Al wil, al kan de tong dat bitt're woord niet uiten)
Leit van een ſtille koorts, geen woedende geweld
Van 't oorlogs- zee-gevaar, verwonnen, en geveld.
Die Vorſt, die andermaal (ik moet het verder melden;
Op dat hun glori volg deze onverſchrokken' helden:)
In 't midden van dien gloed, als in een Etna ſtond,
Wanneer DE RUYTER zich alom becingelt vond,
Niet van het dol gebas van Schillaas waterhonden,
Maar van dien Cerberus, dien gouden droes van Londen,
Met al zyn doggen, en moloſſen, en 't geblaf
Dat in den afgrond zelf een hollen weergalm gaf,
Tot dat dus afgekeert z' al jankend' hene dropen;
Hoewel zelf MICHAEL toen naulyks vond een open,
Vermits hy reddeloos hier dreef op Gods gena,
En 's vyands ongena; die Borſt, die wel te ſta
Zyn wysheid bragt te berde, in 't nad'ren van dien brander,
En in dien hoogen nood bedacht gezwind, en ſchrander,

Die

Die helſche Waterſlang, en Vierſlang, met een boot
Te keeren, daar hy zelf, ten doel van kruid en loot
Zich in begaf, alwaar geen borſtweer hem bedekte;
En dien geen druppel bloeds uit al zyn aad'ren lekte;
Die zelve legt, helaas! nu op het zagte bed,
Verwonnen van de dood, en zonder ſlag verplet.
O WILLEM, eed'le Spruit van NIEUPOORT, welk een ſmerte
Slaat uwe Moederſtad, 't bedrukt Schiedam, om 't herte:
Eerſt zag z'haar Voeſterling, Held Maximiliaan,
In zulk een zee van bloed beklaachlyk ondergaan,
Nu ziet z' u uitgebluſt in zulk een zee van tranen;
Zy treurt op 't ruchtbaar Lyk met al haar onderdanen;
Zy zugt, om dat die mond, die zoo veel Talen ſprak,
Voor haar geſloten blyft; zy vreeſt alree den krak
Die dus haar Achtbaarheid kan treffen, wen verſteken
Van zulk een Raadsheer, die in tyd en wyl zouw ſpreken
Voor 's Stads- en Staats-gezag, zy zulk een luiſter miſt;
Daar zy die gaven ziet, gezonken in zyn kiſt;
Vermits die Jongeling, ontydig overrompelt,
Leit in een wrange dood, en uitvaart neergedompelt.
Maar Gy, O VADER, die de mond van 't hoog Gezag

Der STATEN hebt verſtrekt, u voege geen beklag
Dat uwe wysheid of ſtantvaſtigheid ontluiſtert,
Dat uwe deftigheid benevelt, of verduiſtert:
God die het al beſtuurt, die opheft, die verdrukt,
Die gryze hairen maait, of jonge bloemen plukt,
Weet beſt waarom, en hoe; wat valt 'er dan te klagen?
Zyn wil bepaal uw' wil, en help uw' droefheid dragen:
U voege rechtevoort te vatten aan de poſt
Van 's Vryheids hoofd-gebouw, dat werkſtuk is begoſt,
Niet uitgevoert; U voegt, 't geen gene Konings tyden
Kon beuren, op het ſchoonſt' dien Tempel in te wyden,
En moedig, ongekreukt, en manlyk, uwe hand
Te leenen tot dat werk, ten dienſt van 't Vaderland;
Niet deizende, of ontzet voor 't roepen zonder reden
Van die zoo garen hier een dapp'ren aanval deeden,
Om dit naamhaftig werk te ſtutten in zyn vaart:
Zoo blyve uw Huis voortaan van allen ramp bewaart!
Zoo moet uw' ouderdom, zoo moet den Staat bekroonen,
Een nieuwe hoop, geſchept uit al uw' and're Zonen.

OP

GRAFSCHRIFT

Voor den HEER

JOHAN DE LIEFDE,

VICE-ADMIRAAL van HOLLAND.

DE LIEFDE, die voor 't Recht van 't vrye Vaderland
Zich pal zet, kent geen vrees; houd onbezweken ſtand;
Helpt vier-èn-twintigmaal den ſtryd ter zee beſtieren;
En doet zich in de dood noch kroonen met laurieren:
DE MAAS, van 's Zeevoogds deugd, en braaf beleid bewuſt,
Schryft dit, uit liefde, op 't graf, daar Held DE LIEFDE ruſt.

DIERBARE GEDACHTENIS
VAN JUFFROU
MARIA ZONMANS,

Overlede Huisvrouw van den Heer

GEERARD GAAL,

Oud-Burgermeeſter der Stad ROTTERDAM.

Zoo ſluit zich dan die zachte Mond,
Zoo luiken zich die lieff'lyk' Oogen,
Op 't hoogſte van den Morgenſtond,
Of toen de dag begon te hoogen;
Van uwe dierb're Bed-vriendin,
En ziet Gy, HEER, den band gebroken
Van uw' ziel-roerlyke Echt en Min?
Moeſt zulk een ſtorm zoo vroeg beſtoken
Die jonge bloem, in haren glans!
Uw' herts-beminde ZONNEMANS!

Helaas! wat is de Jeugd een lot
En eigenſchap van weinig uuren!
Een eigendom van geen genot,
Als die geen ſtand houd om te duuren:
Recht äls een Bloem, die, fris van verf,
Word onverwacht ter neer geſlagen;
't Zy dat een onbekent verderf

Den

Den bol al ſlytende af komt knagen;
Of dat een wind daar over waait;
Diens ſcherpe tocht haar nedermaait.

Om niet gezucht! gy zyt ze kwyt:
Doch niet om niet, of zonder reden,
Indien gy zucht en treurig zyt,
Om 't zwaar verlies by u geleden;
Zoo veel haar minlyk' ommegang,
Haar lieff'lyk aart, en zagt genoegen,
Haar buigzaamheid van zin, belang,
Om zich naar uwen zin te voegen:
Doch zulk gezucht en quel-verdriet,
Ziet op ons zelve, en verder niet.

Ziet op ons zelve: en noch met ſmert,
Als 't geen de Roos ons ſtelt voor d'oogen,
En diep de doornen drukt in 't hert:
Nu laat ons waarlyk mededoogen,
't Geen wys en ernſtig, redeneer,
En zich zyn ramp te nut kan maken,
Eens hebben met ons zelve; o leer,
Heer GAAL, uit allen ſtand van zaken
Te trekken heilzaam artſeny,
Die d'eed'le ziel te nut gedy.

Hier toe vertoont u haare jeugd,
In d'eerſte en friſte bloem des levens,
Als in een ſpiegel van de deugd,
Iet groots, iet heerlyks, en verhevens,
Dat, in haar voorbeeld voorgeſtelt,
Uw hert en zinnen moet bewegen,
Zoo lang 't gedachte niet verſmelt
Dat tot haar byzyn is genegen:
Dies blaas die luſt tot uw' Vriendin
U loutre Deugd en Godsvrucht in.

Want overdenkt g' haar need'righeid,
Haar kleinheid in haar eigen oogen;
Straks word gy van haar Beeld gevleit,
Dat, van alle opzet afgetogen,
Om hooge dingen na te ſtaan,
Zich in geringheid kon vermaken,
En, met geen grootsheid aangedaan,
Een afkeer had van hooge zaken:
Dit drukt U, met een zachten zin,
Straks need'righeid, en kleinheid in.

Verlies van Midd'len, Staat en Eer,
(Als 't haar geen eer in God vermindert)
Woeg by haar lichter als een veer;
Als 't geenze voelt dat niet en hindert,
Maar myden leert, om mind'ren laſt,
't Gevaar, zoo dicht rondom gelegen;
Hoe minder in de door'nen vaſt,
Hoe meerder ſpoed op 's hemels wegen:
Dit moedigt, om de zelve baan,
Geruſt en vrolyk in te gaan.

Gelatenheid in Gods beſtuur,
En lydzaamheid ontrent haar qualen,
Gedoogt de ſlyting der Natuur
Met niet op 't hert te laten dalen
Iets dat haar ruſt beroeren kan;
Of toontze een trek, en teed're neiging,
't Is uit ontroering tot haar man,
Niet voor de dood, of hare dreiging:
Kloekmoedige, wien leert gy niet
Stantvaſtig zyn in zyn verdriet!

Wat wierd haar diepe Ootmoedigheid
Bedauwt met d'eed'le geur der tranen,

Die

Die z' uit een ziel-beweging ſchreit,
Om 't pad in ernſt tot God te banen;
En d'onverflauwende onderſtand
Der ſterk-aanhoudende gebeden,
Waar met ze ſtreed om d'overhand,
Stort, om haar ſtappen na te treden,
Een brandende yver in 't gemoed
Dat zich met zulk een denkbeeld voed.

Met welk een herts-gebrokenheid
Gemoet z' in 't lezen deze woorden,
k Wil luiſt'ren wat de Heer my zeit;
En dus, 't geen d'ooren nooit en hoorden,
't Geen 't herte nooit begrypen kon,
't Geen ſterff'lyk' oogen nooit en zagen,
Gevoelt z' een voorſmaak, uit die Bron
Der volheid Gods, haar voorgedragen:
Met welk een blydſchap, welk een vreugd,
Laat dit haar Geeſt in God verheugt!

Die met haar laatſte Lofgeluid
Van Heilig, Heilig, Heilig Heere,
Blaaſt zagt en lieff'lyk d'adem uit;
't Zy wie die Wysheid niet waardeere,
Of uit een herſlen-dwepery
Der redekaav'lende gedachten,
Uit d'ydle ſchyn-filoſofy,
Dien grond der vaſtheid niet wil achten,
Zy hoopt, geruſt en welgemoed,
Op 't eeuwig onvergangklyk goed.

Die ſchat wierd in zoo broozen vat,
Met omzicht en beleid, gedragen;
God breekt het vat, en bergt den ſchat,
Wie wil zich dat verlies beklagen?

Die

Die zorg, en laſt, en arrebeid,
Haar vrygekent, en afgenomen,
En zy geſtelt in veiligheid
In 't Ruſt-vertrek van alle vromen,
Geniet een leven, dat, gewis,
In God verborgen, dierbaar is.

Wat reden dan, kloekmoedig HEER,
Om hier geen grond van trooſt te vinden?
Of wat belang van treuren meer?
Man, Kind'ren, Broeder, Zwager, Vrinden,
Laat dus die blyde en friſſe Roos
Steeds voor u ſtaan in haar betrachting,
En 't geeft u geen begeerte altoos,
Maar walging, afkeer en verachting,
(Bewaart gy haar gedachtenis,)
Tot alles wat vergangk'lyk is.

Overleden den
14 *January*
1680.

LYK-GEDACHTENIS

Over JUFFROU

ELIZABETH ENGELS,

Weduwe wylen den HEER

JAKOB VELDTHUIZEN,

[Meermaals van my EUZEBIA genoemt.]

Overleden den 30 *van Herfſtmaand* 1652.

ZOo zyt gy dan gevallen van uw ſteel!
En eer men 't weet, helaas!
EUZEBIA, gedyd uw ſterflyk deel
Den knaager tot een aas!
Erkennen wy 't voor ramp, en ongeval,
Voor ſtof van pyn en klacht?
Of vind de plicht 't geen haar bepalen zal,
Door zediger gedacht'?
Hoewel met ſmert die noodwet der Natuur,
De dood, haar werk voldoet,
Zy voert den Geeſt, een vonk van 't Godlyk vuur,
Haar oorſpronk te gemoet:
Die groote Geeſt, die God-begaafde Ziel,
Diens neiging, eens van aart,
Zoo vaak de myn' met voedzel onderhiel,

Terwylze henevaart,
Verplicht my noch, dat ik met myn gedacht,
Zoo veer het reiken kan,
Haar zegepraal eerbiedig neem in acht,
En uitvoer opwaards an:
De Wysheid, hier met arbeid uitgevorscht,
Verkregen stuks-gewys,
Bevind zy daar van alle schil ontschorscht,
En in zich zelven wys:
Al wouwze zich van allen last ontslaan,
En leed'gen hier om laag,
Dat konze niet dan boven zon en maan;
Daar gruwlyke oorlogs-vlaag,
Noch moordgeschrei haar aandacht houd bezet,
Noch zaal'ge rust versteurt;
Dien 't daar zich zelf te spieg'len rein en net
In 't al-volmaakt gebeurt:
Al wouw zy som hier daalen in zich zelf,
Den aanhang, veel te sterk,
(Ik zwyge noch van 's lichaams brosch gewelf)
Weerhiel den eisch van 't werk:
Aan 't nietig deel, 't geschep van stof en aard,
Gedenkt zy daar, en wat
Des waardig maak, dat het ter hooger waard,
Dien ongemeten schat
Dat wezentlyk vereen'gen met zyn God,
In 't eeuwig zonder end,
Kan stygen; kan behalen zulk een lot:
Niet iet op aard bekent;
Niet iet dat om, of aan die stoffe is, ach!
Als uit zich zelve; maar
De bystand, de genaade is, die 't vermag,
En hulp verleent van daar;
Die zich zoo groot, en ongemeten toont,
En zelf zich toedient, en

Niet

Niet laat een kroes koud waters onbeloont:
Terwyl al watze ken,
Al watze doet, deez' nietig aardſche ſtof,
Niet ſtrekt een beker vol
Koud waters: dit doet daar de Geeſt den lof,
Daar hier het hert van zwol,
By 't heilig heir der Seraſyns, om hoog,
Uitjuichen zonder end,
In vreugde, nooit van hert, of oor, of oog
Begrepen, noch gekent:
En ſchoon men hier den naam van ENGELSCH draag,
Of dat men van dien aart
Al iets ontleen; daar krygtmen d'eigen vaag,
En blyft 'er me gepaart.

Waar ben ik heen! ik ſtyg, EUZEBIA,
Met uwen Geeſt zoo ver
In 't heilig Hof, dat ik hier d'aard, en, ja,
Zelf d'alderhoogſte ſter
Beneden my wel diep gezonken zie;
Maar d'aardklont, die zyn groey
Uit d'aarde trekt, noch vaſt aan d'aard, o die
Verſtrekt my tot myn boey:
Ik zal dan hier, uit een beweegt gemoed,
Uw' lichaam daar het leit
Beſprengen met een zuiv're tranenvloed,
En vreede in eeuwigheid
Toewenſchen, tot de groote Veld-bazuin,
Op 't Engelen-juich-geſchrei,
Het wekke, en roepe, en met verjeugden kruin
Zyn Geeſt weer toe gelei:
Ruſt, Vrome, ruſt, leg al uw' laſten af!
De zegen Gods bedauw' uw' zalig graf.

BY-

BY-
SCHRIFTEN.

BYSCHRIFTEN OP HET EERENBEELD VAN ERASMUS.

Stat decus Aonidum, patriæ decus Urbis, ERASMUS,
Ut cum laude Viri creſcat & Urbis honos.
Quid ſtupet attonitus vivos in imagine vultus
Advena? quin Charitum maxima dona videt:
Pacis amor, Pietatis honos, Mens cnthea, Morum
Integritas, Doctum hoc perpoliëre Caput.

Aliud.

Ut vivum aſpicias, quem ſuſpicis, Hoſpes ERASMUM,
Huc ades, & vivum ſic modo cerne Virum.
Auribus inſultet petulanti Roma Batavis
Linguâ, quam dudum ſquallor & horror habent;
Romanam hanc, rigidas mulcendo leniter aures,
Reſtituit cultis Lingua Batava ſonis.

Dus

DUs beeldt het Eerenbeeld den Held na 't leven af,
Die zyn Geboorte-Stad een naam ontleende, en gaf:
Wat ſtaart de Reisgenoot verwondert op dit wezen?
De Godsvrucht, Vredezucht, een Ziel van eed'le glans,
En 't Licht der Talen, doen in 't hoog geſtel des Mans
De Gunſtgeſchenken der Bevalligheden lezen.

Anders.

's Geleerdheids roem, en pronk; en praal van deze Stad;
ERASMUS, uit wiens lof de Stad haar weerſchyn vat,
Herſtelde, in zynen tyd, het woeſt verval der Talen:
Laat Roomens ſchamp're tong op Hollandſche ooren ſmalen,
Als boerſch, en onbeſchaaft; dit Hollandſch Licht alleen
Heeft haar ontaarde tong, en elks gehoor beſneen.

IN

IN ERASMI ROTERODAMI,

Statuam Æneam.

CUi dedit Urbs nomen, quique Urbi nomen ERASMUS,
Hic Urbis patriæ munere in ære nitet:
Sic qui Roma decus veteris tibi reddidit ævi,
Inde ævi veteris nactus & ipse decus.
Jam quicumque voles aures illude Batavas;
Hoc Batavus Batavo vindice tutus erit.

OP G. BRANT,

DEN JONGEN.

DEs Hemels Wonder-gaaf, en toevertrouwde Pand,
Beſtond in louter Geeſt, en Wysheid, en Verſtand;
Wat maalt de Konſt vergeefs op 't geen, dat, onverrichtbaar

Noit BRANDT verbeelden kan? dat Voorwerp
is niet zichtbaar:
Doch ſchoon die Zonne zonk, de liefde blyft
zoo groot
Dat ſe ook zyn ſchaduw mint, en doodverft na
de dood.

OP

MICHIEL A. DE RUITER,

Binos qui reges uno ter vicit in anno;
Libera qui pelago tutaque jura dedit,
Qui Batavam mediis terram ſervavit in undis:
Qui demum in victo laudis amore perit,
Exuvias hoc RUTERUS ſub marmore, & ingens,
Heu! deſiderium pars imitanda ſui.

OP

P. K. HOOFT.

DE Leeuw van Nederland, in zynen
ſchild gevaren,
Getoont in tegenweer, in 't veld, en op
de baren,
Ontleent dees eigenſchap van Alexanders eeuw,
Dat

Dat duizend pennen luſt den Nederlandſchen Leeuw,
In zyn grootmoedigheid, te ſchild'ren op hun blaren;
't Geen and're flaauw van trek, en and're ſchoonder klaren:
Maar niemand zoo beroemt, voor Hollander en Zeeuw,
Waar in hun glori zien de Nazaat, Wees en Weeuw,
Van meenig Heldenaart, als 't Hoofd der Duitſche Schryvers.

. . . . . .

OP DE AFBEELDING

Van den HEERE

W. NIEUWPOORT.

DIt 's NIEUPOORTS brave Zoon, die als de mond der Staten,
In Ruiters heldendienſt de proef heeft nagelaten
Van moed, vernuft en deugd, op 't nypen van den nood;
In ſpyt van 't helſch geweld: dies leeft hy na de dood.

OP DE AFBEELDING

Van den HEERE

JOHAN DE LIEFDE.

HEt Beeld van Held DE LIEFDE (al kon
't de Konſt gelukken)
Gedoogt in 't wezen niet dien zeeſchrik uit
te drukken,
Die 's vyands herten trof met doodſchrik,
daar men ſtree;
Zyn Naam en aart, verliet die ſtrafheid, met
de zee:
Zich zelf bedwingen, 't volk met zagt gezag te
buigen,
Den laſter met bewys van daden t'overtuigen,
Is heerlyk Heldenwerk; 't welk, of hy zich
verſtond,
Dat vraag de Groote-Zee, Duins, Chattam,
en de Zont.

1673.

OP

OP DE AFBEELDING

Van den HEER

VANDER AA.

TReed Vader, treed in 't licht, en laat uw ſchaduw na;
De ſchaduw van uw' Beeld, doorluchtſte VANDER AA,
Het voorwerp van de Nyd, gelyk s' u aan quamranden,
Toen z' haare pylen ſchoot, die g' affchutte op uw tanden;
Die ruſtig, onverſaagt, onkreukbaar, onvermoeit,
Op 't voetſpoor van de Deugd ter Eeren-tempel ſpoeid';
Alwaar gy d' Eer, en Trouw, en Vryheid hebt gevonden:
Hier wierden ze uitgejaagt, mishandelt, en geſchonden.

OP

JAN KORNELISZ. MEPPEL.

Wie MEPPEL niet en kent, en koomt den Held t'aanſchouwen,
Ga heen na Gottenburg, Livorne, 't oud Algier,
Guineeſche of Franſche Kuſt; of is 't te wyd van hier?
Britanje heeft zyn Beeld en zeeſchrik beſt onthouwen:
Daar als een kopre zuil, op hobbelenden grond,
Hy in het midden van een gloeijende Etna ſtond;
Die van geen blauwe vlag zich uit de lyk liet lichten:
Laat wanken wie dat wil, hier ſtaat m' op eer en plichten.

Een ſlagpen van metaal, om Ruiters zy te ſterken
Was MEPPEL, na de proef op Franſch en Zweedſche Kuſt,
En 't afgekaatſt geweld der Moren; wie zyn vlerken
Durſt nadren, is niet wel van zulk een kracht bewuſt,

Waar

Waar van Britanje, noch beduizelt, kropt met zuchten;
De ſpyt in, toenze 't in dien brand niet harden koſt,
Wien 't zeezog valt te naau, hier weet men van geen vluchten;
Wie zyne poſt verlaat, hy ſtaat gelyk een poſt.

OP EEN GLAS.

DE proef van Buur- en Burgerwacht,
Waar van, in 't Franſch geweld te keren,
Schoonhoven Rotterdam ter eeren
Getuigen moet; met trouw volbracht,
Word vrolyk op de proef herdacht
Van 't Franſch gewas, om d' oude zeeren
Te zalven: dat met een kan leeren
Noit vaſt te ſtaan op eigen macht.

OP

. . . . .

WAt Kramer zet hier weer de Schuif-
gordynen open
Om dus zyn pronſieling ten dierſte te verkoo-
pen
In Roomens Poppekraam, daar glas en klater-
goud
De Kinders gaande maakt, en ſimp'len bezig
houd
Die met het koſtelykſt' hen uit de hand te wrin-
gen
Van alle ſtukken die oit in de Winkel hin-
gen,
't Is, wat het wezen zal, voor dieze wel be-
ziet
In haar verholentheid, de Roomſche winkel
niet.

Aan

Aan de opmerkende en wysheid-lievende Jongk-Vrouwe

JUFFROU

ANNA NIEUPOORT,

Waardige Dochter van den Eerwaardigen en Hoog-achtbaren HEERE,

MR. WILLEM NIEUPOORT,

Wylen Gezant van haar Hoog Mog.

Aan den STAAT van ENGELAND, &c.

DOorluchte Jongkvrou, dien 't geen paden
Van Hofgebloemte, of groene laan,
Zoo zeer geluſte door te gaan,
Als 't wand'len langs papiere-bladen;
Om, wat m' op zuiv're velden leeſt,
Uit luſt tot Wysheid na te ſpeuren,
En zulke ſtoffen uit te keuren
Die voedſel geven aan den geeſt:
Hoe wenſchte ik u nu voor te dragen
Een zulke vrucht! daar ze aan gevat
Zich met het donk're ſchadublad
Der Oudheid dekt, dat opgeſlagen,

Door eenig onverwacht gezicht
Het oog bekoort, en kan verrukken,
De hand verlokt, en noodt tot plukken,
En zoo, miſſchien, vermaakt en ſticht:
Doch 'k moet, ik moet die kracht wantrouwen,
Van 't blad der *Roomſche Mogentheid*,
Daar d'Oudheid breede lomm'ren ſpreidt,
Gevalt u echter dit t' ontvouwen,
En vindtg'er iet dat in die blaan,
U met genoegen kan vermaken;
Zoo zullen hier haar toppunt raken
De wenſch, en 't oogwit, van

OUDAAN.

14
— 1674.
7

OP DE

NIEUWE KERK

TE ROTTERDAM.

DE laatſte paal wierd ingeſlagen
Als d'eerſte jaar-maand dertien dagen
In 't jaar van een-en-tachtig telt,
Na zeſtien-honderd; dies we zagen
't Werk vord'ren, toen de gronden lagen,

Met

Met zulk een yver en geweld,
Dat d' eerſte dienſt, in welbehagen,
Op Nieuwe-jaars-dag voorgedragen,
Gods goedheid en genade meld.

Onder de gezeegende Regering der Heeren Burgermeeſteren,

PAULUS TIMMERS,
DOMINIKUS ROOSMALE,
PIETER de MEY, en
FRANKO du BOIS.

Als Fabryk-Meeſteren waren de Heeren

WILLEM B. SCHEPERS, en
DIRK DANEN.

Op dezelve Kerk.

GEdachte-Merk van 't Metſel-werk,
Dat Jacob, dat Van-Harzeels hand
Lei d' Eerſte ſteen van d'Ooſter-Kerk:
Lang blyf het ſchoon Geſticht in ſtand!
God doe 't beſtendig zyn, en ſterk!
Geveſtigt op geen grond van zand.

ALs sLaChtMaands drIeWerV'-zeste
LICht VersCheen,
LeIl IaCob, zeg Van-harzeeL, d'eerste
steen.
M. CCCC. LLLLL. WVVV. IIII. 1680.

op raads-besLVIt, door eendraCht In
zIIn kraCht,
MoCht zICh DIt Werk aLhIer dVs zIen
VoLbraCht.
M. CCCCC. LLL. WVVV. IIIIII. 1682.

OP DE

RAAT KAMER.

SLuyt dit Vertrek met dubb'le deuren;
Geen Weetgier paſt het, na te ſpeuren
Wat Raads geheym hier omme gaat:
't Geen op goedvindend' welbehagen,
Of uit gevoert, of voorgedragen,
Bewyſt de Wyſheid van den RAAD:
Voor af verbiedt de Plicht den Leken
't Ontydig wel, ſteeds, 't qualyk-ſpreeken.

De zorg der welſtand van 't Regeren,
Gekent in 't werk der BURGER-HEEREN,
Is 't lym der Liefde; 't geen 't Gemeen
Uit plicht en eerbied houd verbonden
Aan 't Staats-heil, ruſtende op die gronden:
En vloeit hier 't minlyke overheen,
Dat 's als een Balſſem van verzachting,
Weert heym'lyk onluſt, en verachting.

OP

OP HET OUDE MANNEN- EN VROUWENHUIS TE RYNSBURG.

TOt onderſtand der zwakke jaaren,
Die nu hun voorraad t'ende waren,
Is, op DE VOOGDS omzichtigheid,
Dit Huis geſticht; dat hier VERKADE
En WASSENAAR hen kom te ſtade
Met raad, met voorzorg, met beleid:
God wil hier toe zyn zegen geven!
De Liefd haar Gaven; die hier leven
Hun dankb're plicht: op zulk een bee
Heeft, tot een voegzaam welbehagen,
Hier dit Gedenk-ſchrift opgedragen
OUDAAN: op zyn geboorte-ſtee.

BY-

BYSCHRIFTEN,

Dienende tot d' OPDRAGT der

PSALMEN,

Aan den HEER

DIEDRIK BUSERO,

Heer van Heeraartsheinge &c.

INdien 'er een verevening,
Die my verhoog', en u verneder',
Gevonden word in eenig ding,
Heer BUSERO, dat 's in de Veder;
Die, hene zwevend' hier en gins,
Ons dus vereenigt eenigsins:

Want op de Veder opgeheven
Beslaat uw' Naam t' onmeet'lyk ruym;
En zoo de myne omher durft zweven,
Dat 's op het roeywerk van de Pluym;
En dan verdwynt uyt elks gedachten
't Verschil van Staats-ampt, en Geslachten:

Want wie dan overweegt of nu,
Of zal 't misschien hier na waarderen,

Myn

Myn bezigheid, zoo ruyg, en ruw,
By 't zinnen-oeffenwerk van Heeren,
Die zich verſtoutende inne dringt
In 't geen met Staats-zorg hen omringt?

Maar 't oordeel, datt'er word genomen,
Is 't geen zich veſtigt op het Werk:
Hier hoeft een mind're niet te ſchromen,
Wel onderleit maakt alles ſterk;
Men ziet niet wie, maar 't word geprezen
Is 't goed; is 't quaad, als quaad verwezen.

Hoe komt my hier 't behulp te pas
Der Koningklyke Harp-Gezangen!
't Geſchenk, 't geen onverſchoonlyk was,
Zal uit de ſtof zyn glans ontfangen;
Daar 't hier *de Heer* gelyk doet ſtaan
Van *Heeraartsheinge*, met

OUDAAN.

Aan

Aan den HEER

D. VAN BLEYSWYK,

Burgermeester der Stad Delft.

HOog-Achtbaar' Heer, neem welgevallig aan
Dit Koningklyk, doch door myn hand gegaan
Gering Geschenk: Vereven, door uw' gunst,
't Geen aan de Stof verkort is door de Kunst;
Als wordend' op geen andren voet bestaan
Dan op de gunst van BLEYSWYK tot
OUDAAN.

Aan den HEER

JOHAN SIRXMA,

Advt. voor den Ed. Hove van Vriesland, tot Leeuwerden.

ZOnder omslag, of pallering,
Niet tot opdracht, of vereering,
Maar tot diep' erkentenis
Van uw' gunstbewys, en achting;
Buiten toeleg, of verwachting,

Boven 't geen ze waardig is,
Haar betoont, en al voor dezen
Eer z' in wezen was, bewezen;
Komt myn halver drachtſe Vrucht,
Op haar zwakke en wank'le voeten,
Onverwacht U dus begroeten,
In uw' vrye Vrieſſche lucht,
SIRXMA, voorbeeld aller Braven,
Die d'Onnooſ'len hand te haven
In hun onvermogentheid,
U tot roem en voordeel rekent;
Daar Gy krachtig, en welſprekend',
Haar elk ſchuwb're zaak bepleit;
Vind Gy dan hoe ver beneden
D'achting uwer heuſligheden
Hier haar kracht en waarde daalt,
Zoo voorſchik u tot haar Voorſpraak;
En denk vry 'k heb zelf, als oorzaak,
't Werk my op den hals gehaalt:
Want, met tot haar lof te ſpreken,
Nam ze moed om door te breken;
En ze houd oneind'lyk aan
Om haar onmacht te verdeed'gen,
Daar haar iemand mocht beleed'gen;
Als een Vrucht van uw'

OUDAAN.

Aan

Aan den HEER

M. DE HARTOGE,

Advt. voor den Ed. Hove van Holland.

KAn 't, Heer DE HARTOG, U geluſten
Dien drang en prang der bezigheid,
Die vaak U volgt met onbeſcheid,
U eens t'ontſlaan, om wat te ruſten;
't Zy zich 't gezicht, of 't oor verlicht,
Door Maatgezang, of Maatgedicht;
Zoo durv' ik met d'onfeilb're Blaad'ren,
Waar in Gods Koning en Profeet
De kracht van zynen Geeſt beſteedt,
U in 't gewoel dier onruſt naad'ren;
Om des t'ontheffen uw' gemoed
Door 't geen waar door hy 't zyne doet:
Maar ach! hoe ver moet hier bezwyken
De kracht die my en elk ontſchiet!
Nadien men hier geen houding ziet
Die zich by 't voorwerp kan gelyken;
Dat, daar 't van goud en purper gloeit,
In Goddelyken luiſter bloeit:
Ja wie van alle, die 't beſtonden,
Die 's Konings Geeſt verevenaart,
Wanneer Hy in de hoogte vaart?
Wy hebben 't mede ons onderwonden:
Maar, Heer DE HARTOG, oordeel Gy,
Waar 't welgepaſt, waar 't qualyk zy:
Nog zal zomwyle, durv' ik hopen,

De toeſtel der verandering
(Want die vermaakt in alle ding)
Uw' aandacht met genoegen nopen;
Om ook te zien hoe 't daal', of ryſ',
Daar ik 't bewerk op myne wys:
En daar 't uw' achting mag ontvallen
Hou myn geringheid dat te goe;
En acht me vry, in 't geen ik doe,
De minſt-bedrevenſte van allen;
Wyl 't aan de ſtof vergolden word
Het geen 'er ſchiet in konſt te kort.

Aan myn NEEF den Hr.

CASPAR-HENRIK SELKART Advt.

UIt plicht, en toegenegentheid,
Dit Werk, Me-Neef, U opgedragen,
Laat om de keurſtof U behagen;
En dekken myn verlegentheid
Om d'anderzins geringe waarde;
Ten waar uw' gunſt den prys verzwaarde:
't Oprecht gemoed, waar uit ik 't ſchryf,
Tuigt dat ik ben, gelyk ik blyf,

Uw' E. toegenegen' Neef en Dienaar

J. OUDAAN.

Aan

Aan den HEER

W. VAN HEEMSKERK,

Mynen Ouden, en zeer

GEMEENZAMEN VRIEND.

OUdſte myner Tydgenooten
Daar myn kennis me beſtond;
Eertyds uit een zelven grond,
Onzer neiging opgeſchoten;
Dat 's de luſt der Poëzy:
Leeft ze in U, gelyk voor dezen,
Zoo geluſte U dit te lezen;
Immers leeftze noch in my;
En zoo doet de Vrindſchap mede,
Die U brengt dit Voorwerp voor,
Daar gy zien kunt, op 't gehoor
Dat ik 't dede, wat ik dede:
Vind gy dit, in ſtyl en kracht,
Uw verwachting ver te ontvallen,
Acht vry 't maakſel niet met allen,
Als gy 't om de ſtof ſlechts acht:
't Zal genoeg zyn, zoo dit Laken
Noch dat Staallood halen mag,
Dat zyn Deugd, in held'ren dag,
Draad, en maakzel, goed kan maken:
Purper, dat op purper gloeit,
Strykt de kroon van alle verven;
Maar noch zal 't zyn glans niet derven

't Geen in mind're houding bloeit:
Zoek het in de deugd der ſtoffen,
't Geen de Konſt niet heeft getroffen.

Aan D.

CHRISTIAAN HARTZOEKER,

Die my met zyne

OVERZETTING des N. TESTAMENTS

Hadde vereert.

DEn Knecht te krygen voor den Heer,
In wiſſeling; dat 's min noch meer
Dan of men goud voor koper gaf:
Men neem het my niet qualyk af,
HARTZOEKER, dat Gy voor uw Goud,
't Geen gy me gaaft, myn koper houdt:
De koop're Cimbaal paſt den klank:
Myn koop'ren Speeltuig volgt den dank
Die David zynen Zoon en Heer
Bewyſt: 't gevall' U des te meer,
Terwyl in galmend nagetoet
Ook hier myn dank zich uiten moet:
't Is niet behoorlyk dat hy zwygt
Die 't meerd're voor het mind're krygt:
En niets en is 'er, inderdaad,
Dat myn natuur meer tegenſtaat,
Dan 't gene my de vlek opleit
Van domheid, of ondankbaarheid.

Op

Op de

AFBEELDING van

MENNO SIMONS,

Geſtelt ten verzoeke van iemand, die het zelve opſchrift wilde brengen onder deszelfs

STAANDE BEELTENIS,

In prent uitgaande, en waaronder eenige ſchimpregels te lezen zyn.

MEnno, Deo innocuos ut cætus condat inermis,
Tingit aquâ, tinctos ſanguine deinde viros:
Hinc ſincerus amor Pietatis conſtet, & ardor,
Sanguine ruſſabis, purificatus aquâ.

Als Menno, wapenloos, weerloozen Gode alom
Verzocht ten eigendom;
Doopt' hy met water, dien vervolgings hete gloed
Eerlange doopte in bloed:
Zoo blykt d'oprechte liefde en yver, om voortaan
Godvruchtig vaſt te ſtaan;
Gereinigt door het bad des waters, en gegloeit
Van 't bloed, dat heerlyk bloeit.

Op de

AFBEELDING

Van D.

KONRADUS VORSTIUS.

MEn daagt alzins om 't ſtuk der Godsdienſt my ten ſtryde,
En 'k vind hier werk van meer dan eenen vyand; ach!
Hoe vruchtbaar is de twiſt, ze ontſtaat ten allen zyde,
'k Word van myn Spitsbroers zelf gedrongen tot den ſlag:
Der Tiberynen ſchrik, had ik 't hoogmoedig Romen
(Hoe zeer van Bellarmyn verdadigt) als een roof
Geplondert, waar my hier niet op den hals gekomen
Het yverzuchtig rot der Broed'ren van 't Geloof:
Toen bleef het by geen ſtryd van pennen, en geſchriften,
Men vordert my te vuur, en dingt my na myn bloed;
Maar ik in God geſterkt, in 't barnen dezer driften;

Zwicht

Zwicht voor geen Nyd, en houde een onbevlekt gemoed.

GULDE BRUILOFTGIFT.

GEdenk- en Gode- dank- erkenning,
Die WOUTER KERF zyn Kind'ren laat
Ter Vyftig-jarig' Echtenſtaat,
Met ADRIANA VANDER PENNING;
Welk met d'Achtiende Mey beklom
HUn Vaſt' en heUChLIk' oUWerDoM.

HEKEL-
DICHTEN.

Aan : : : : : :

DOOD-VYAND VAN DEN KRYG:

Te weten;

Gelyk hy het Evangeli preekt, Hebt uwe Vyanden lief, &c.

Op zyn onbeschofte KLINKERS.

Ah CORIDON, CORIDON, que te dementia cepit!

ZANG.

Ie of het is, die 't Vreê-Verbond
Die heilzame handel, aan durft baslen?
En, schor van toorne ('t geen een hond,
Een leeu, een tygerdier zou paslen,
Die met verwoede nag'len ryt,
Met klauwen scheurt, en tanden byt,
En toespringt op de kracht der lenden;)
Onmenschelyk eens menschen-hart
Poogt in te stampen, slaan en schenden?
Van Gods genaderecht te verd.

TEGENZANG.

Ja, die het Nieuwe Teſtament
(Wat gruw'len of dien mond opbreken!
Ik ſchrik, voor die dien zegen zend;)
Wil van Gods-wegen laten preeken
Door donderſlagen uit den mond
Der zee-kartouwen, in de Zont:
Om op te wekken die vaſt zondigen:
Men denk van die in zulken ſchyn,
En dus geſtelt, de Vreê verkondigen,
Hoe lieflyk dat hun voeten zyn.

SLOTZANG.

Die onbeſuisden yveraar
Is meer geen Wolf in Lamm're-vachten,
Maar in een Wolfs-vel ruig van hair,
Door 't merk der bloedige gedachten,
Een Wolf van imborſt en van kleed;
En mag wel lyden dat men 't weet:
Te beter; want daar 't hart doet liegen,
't Geen 't kleed zomwyl verborgen houd,
Is meerder toegang tot bedriegen;
Maar nu word open aart mistrouwt.

AAN DEN HEER N.

GA, Heer Gezant,
Gezegent, vry na Spanje;
Ver van de hand,
Ten dienſte van . . :
Een eer die vaak
Te Room' hun mogt gebeuren
Die in zyn wraak
Of welluſt Nero ſteuren:
Niet Nero ſlechts,
Maar ook zyn Tafellikkers,
En ſchuim van Knechts,
Hof-ſchurken, en Verklikkers:
't Geen nu de Kunſt
En hoff'lykheid kan reek'nen
Voor lont're gunſt,
Ja voor genade-tekenen;
Toon in dat Ryk
(En val zoo mede aan 't blazen)
Uw macht, gelyk
Een Hopman der Bombazen,
Die 'r jaagt, en dryft,
En aftouwt datze zweeten;
Maar zelve blyft
Geboeit aan d'eige keten:
Doch 't heeft weleer
Aan and'ren kunnen baten,
Te wezen veer

Van

Van 't wiſſellot der Staten;
't Zal U miſſchien
Tot voordeel ook gedyen,
Hier niet te zien
Het lot van and're tyen.
Ga, Heer Gezant,
(Ik wenſch u ſpoed in 't reizen)
En geef dit pand,
Aan al die anders peizen,
Van uw' nu klaar
En wel-bekeert geweten:
Veel beter daar,
Als altyd t'huis vergeten.

Proeve der

AANMERKING

OP DE

LYK-GEDACHTENIS

VAN

D. JACOB BORSTIUS.

HA Linkert! onder 't ſcherm van met myn naam te ſpelen,
Geluſt u wederom ſpitsvinnig te krakeelen;
En, met die ſcherpe loog te wryven in de wond
Van Twee-en tſeventig, (een meeſterlyke vond!)
Den ſchuld'gen dus hun leed, en onwil, op te zeggen:
Nu 't zy zoo; 't luſt my niet uw' luſt te wederleggen:
Ook, dat het Quaad zomwyl het Goede voor een poos
Verduiſt're, ſtaanwe toe: maar eeuwig, en altoos,
Te wrokken; dat men zelf het Goede doemt, en laſtert,
Om 't quaade, is veel te ver van 't goede zich verbaſtert:

Om 't Goede ſtapt de geeſt des Grooten Rechters wel
D' onboetb're teil voorby van moord, en overſpel:
Het Goed dan, waarmen 't vind, te pryzen; 't Quaad te laken,
Is beide pryſſelyk; maar 't zyn verſcheyde zaken:
Het pryzen heeft zyn tyd, zoo doet het laken mee:
'k Beken, de Laſterzucht won voormaals veld, en ſtee;
't Geen Velen van die weſp geſteken, en gedreven,
Als waar d' Uitzinnigheid d' aanvoerſter van hun leven,
Het bloed aan 't zieden bracht; daar d' aangebrande gal
(Een eygen aan de tyd Landziekte, en overval)
't Uytwerpſel kennen deed aan Bloed-en Laſterkladden,
Van die hun ſtaat, en plicht, en trouw vergeten hadden;
't Geen and'ren, daar men 't dekt en met een glimp verguld',
Om 't voordeel zagjes me dee lund'ren in die ſchuld:
Wy hebben, op zyn tyd, na tyds gelegentheden,
Die ſmet der Laſterkladde ontdekt, en neergetreden,
Om dus de boosheid beſt te ſtuiten in haar liſt:
Wy hebben ook dat Bloed met tranen afgewiſcht:
En zien, dat, door de tyd, d' onſtuymigheen berouden
Hen, die, door drift vervoert, niet wiſten wat ſe wouden;

En welken ſedert, ach! die ſchel van d' oogen ging,
Datſe, in verfoeyenis, met ſchrik, en ſiddering,
Gedenken aan het Werk; en, metſe niet te noemen,
Inwendig, in hun ziel, hun eigen daden doemen:
My luſt, geluſt u weer te drabben door dat bloed,
Te vragen, of de veet onſterfflyk blyven moet?
En of 'er niet en dient te ryzen in 't geweten
't Bezadigt overleg van dempen, en vergeten?
Want welt dit uit het hert tot in den boezem op,
Daar 't eeuwig, als een brok, blyft zitten in den krop;
Dat 's ons de menſch'lykheid niet onderhevig maken,
Die vaak ons ſlibb'ren doet in veelderhande zaken:
En 't is een vinnigheid dit weer en weer te berd
Te brengen, om den zoen te weren uit het hert:
't Geledene is voorby, en in geen ſtand t' herſtellen:
't Is dwaasheid, al te zeer zich vruchteloos te quellen:
Het zy dan eens genoeg die drift den toom geviert,
Dat d'Overledene, om zyn deugd, geprezen wierd,
Heeft dat de Wraakzucht 't oog zoo verre en diep verduiſtert,
Dat dit met een den glans van alle Deugd ontluiſtert?
Of vond men in den Man niet loffelyks, niet goeds?
En ſtraft' hy 't quaad uit luſt, of raakt' hy 't onverhoeds?
'k Geloof veel eer, dat Gy, door 't dond'ren van zyn leſſen,

Mede op uw' zeer geraakt, getrokken by de bleſſen
Des wilden hairbos, of gedrukt op 't Kammaſool,
Te noode voelde ontdekt wat in den boezem ſchool;
En dat u dat van ſpyt noch doet de tanden zetten
In 't Lyk, om met een glimp uw' Wraakzucht te blanketten.
Nu, dat betreft my niet: het quade, daar men 't zag,
Of ziet, verglimpte ik noit; daar 't moog'lyk dieper lag,
En zich, of niet ontdekte, of weg dook in 't verholen,
Dat ondergraaf ik niet; dat laat ik God bevolen:
Dies duidt men 't my vergeefs tot myn verkleening naar,
Indien ik na de dood geen vyandſchap bewaar:
't Was Scaliger te lof, dat, in zyn vyandſchappen
Met Deſideer, hy 't Lyk met eerbied na quam ſtappen:
Wy eeren ook het Lyk, en 's Mans gedachtenis,
Met loffpraak, die voor God, en Menſchen, eerlyk is;
Maar ſtaan geen Muitzucht voor: is dit zich zelfs vergeten,
En uitgewiſcht de plicht van 't ongekreukt geweten,
Zoo ſchuwe, of ſchroom' ik niet, alhier bekent te ſtaan,
Dus ruim, en buigzaam, van geweten was

OUDAAN.

EINDE.

BLAD-

BLADWYZER.

STAETSGEVALLEN.

VRede- en Huwlyxverbont tuſſchen Filippus den IV, Koning van Spanje en Lodewyk den XIV, Koning van Vrankryk. Pag. 3
Aenmerking op een Medaelje van Keizer Galba. 58
De nedergeplofte Lucifer. 59
Vreugdegalm over den Koningklyken en Staetſchen Vrede. 63
Ad Ampliſſimum, Illuſtriſſimumque Virum, D. T. H. 66
Treurverwyt der klagende Vryheit. 70
Ter Inwydinge van Joan van Zomeren tot het Griffierſchap, enz. 78
De Triple Alliantie. 87

MENGELDICHTEN.

Geluk aen Adriaen Paets met zyn Gezantſchap by den Koning van Spanje Karel den tweeden. 93
Op de Omwenteling der Tyden, over 't vernieuwen der Tytkaerten van Robbert Robbertſen. 97
Op den tweeden Tafelkrans van Parlemoer, door Dirk van Ryswyk. 103
Op de Verkiezing van Joan Six tot Raedt en Vroetſchap van Amſterdam. 107
Op den Geſlachtboom der Hoofden. 109
Op 's Werelts Doolhof, beſchreven door F. V. D. 111
Antwoortbrief aen G. Bidloo. 113
Aen W. van Heemskerk, op den ontfang van een Geboortedicht, enz. 114
Aen L. B. op zyn Joodſche Zanggodin. 115

Aen

Aen J. Blazius. 116
Op Petrus Scriverius Toetſteen der Goudſche Kronyk. 117
J. Oudaens Antwoort aen K. Huigens. 118
Op de Gezangen van G. Gordon. 120
Op de Rymoefeningen van Frederik van Dorp. 122
Uitgelokte weêrklank, op den Voorklank van G. Gordon. 123
Aen J. Antonides. 125
Opgetogenheit van Euzebia. 130
Aen de zelve. 132
Lantleven. 142
Op de Vertaling van Palefatus. 145
Aen N. Borremans. 148
Op de Herſtelling van 't Gedenkſchrift van Hubert Selkert. 149
Op het zelve. 150
Spraakverbeelding van Delf. 151

VERJAERGEDICHTEN.

Aen Konſtantyn Huigens, op zyn achtentachtigſte Verjaren. 157
Aen den zelven. 159
Geboortedagh van W. van Heemskerk. 161
Vyftighjarige Geboortegedachtenis van Adriaen van Heemskerk. 164
Aen Matthys Balen, op zyn Verjaerdagh. 166
Ter Verjaringe van Willem van Heemskerk. 169
Geboortegroet aen Eeuwitje Stout. 172
Der kinderen en kintskinderen Geboortegroet aen Jannetje van Ochum. 175
Geboortegroet aen Antonette Doudeins. 177
Geboortevermaning aen Anna van den Berg. 179
Frans Oudaens Geboortegroet aen Klara Bouwens. 183

BLADWYZER.

BRUILOFTDICHTEN.

Op het Huwelyk van K. Tereſtein en Johanna Hartogsvelt. 189
Op het Huwelyk van J. A. Treffier en Elizabeth Jans. 193
Tafeldeuntje ter Bruiloft van J. van Heemskerk en Anna de Koning. 196

LYKDICHTEN.

Grafſchrift voor P. Schryverius. 203
Rouklage over de doot van W. Nieupoort. 205
Grafſchrift voor Joan de Liefde. 211
Dierbaere Gedachtenis van Maria Zonmans. 212
Lykgedachtenis over Elizabeth Engels. 217

BYSCHRIFTEN.

Op het Beelt van Eraſmus. 223
Op G. Brant, den Jongen. 225
Op Michiel de Ruiter. 226
Op P. K. Hooft. 226
Op de Afbeelding van W. Nieupoort. 227
Op Joan de Liefde. 228
Op . . . van der Aa. 229
Op Jan Korneliſz. Meppel. 230
Op een Glas. 231
Op . . . 232
Aen Anna Nieupoort. 233
Op de nieuwe Kerk te Rotterdam. 234
Op de Raedtkamer. 237
Op het Oude Mannen- en Vrouwenhuis te Rynsburg. 238
Byſchriften met de Pſalmen. Aen Diedrik Buſero. 239

en

BLADWYZER.

Aen D. van Bleiswyk. 241
Aen Joan Sirxma. 241
Aen M. de Hartoge. 243
Aan Kaſpar Henrik Selkart. 244
Aen W. van Heemskerk. 245
Aen Kriſtiaen Hartzoeker. 246
Op de Afbeelding van Menno Simons. 247
Op de Afbeelding van Konradus Vorſtius. 248
Gulde Bruiloftgift. 249

HEKELDICHTEN.

Aen . . . 253
Aen N. 255
Proeve der Aenmerking op de Lykgedachtenis van Jakob Borſtius. 257

EINDE.